UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani, Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis, Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non Problematicae Disquisitiones ... Volumen ...

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lugduni, 1663

Liber LVII. Religiosi status Essentia, Ingressio, Egressio, Fuga.

urn:nbn:de:hbz:466:1-80707

Visual Library

R. P. ANTONII

DE ESCOBAR ET MENDOZA, VALLISOLETANI,

Societatis IESV,

VNIVERSÆ THEOLOGIÆ MORALIS RECEPTIORES ABSQVE Lite ſententiæ, Dubiæque Diſceptationes.

LIBER LVII.

RELIGIOSI STATVS Eſſentia, Ingreſſio, Egreſſio, Fuga.

VT Status Religioſi tractationem inſtituam, nonnulla generalia in præſenti præmitto. Nempe quænam ſit Status Religioſi natura. Quinam poſsint vel teneantur Religionem ingredi. Ad quid Religioſi eiecti, ac fugitiui obligentur. Denique de Nouitiis nonnulla attexam.

SECTIO PRIMA.

De Religioſi Status Eſſentia, Ingreſſu, Egreſſu, Fuga Receptiores ſine pugna Sententiæ.

CAPVT I.

De Status Religioſi Natura.

1 Religioſi ſtatus definitio. RELIGIONIS Status *eſt fidelium ad diuinæ charitatis perfectionem tendentium, votis editis perpetua paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ ſtabilis in communi viuendi modus ab Eccleſia approbatus.* Scio, olim Epiſcopos Religiones approbare potuiſſe: at poſtmodum in Lateranenſi Concilio ſub Innocentio III. fuit ſtatutum, ne Religio nonniſi à ſummo Præſule approbata, induceretur, quia cum Religio ſit ſacra communitas, in qua debet eſſe ſpiritualis iuriſdictio, quæ à Pontifice prouenit, conueniens fuit, vt huiuſmodi communitas ab eodem approbaretur. Layman. *l.4.tr.5.cap.1.* & omnes.

2 *Non requiruntur vota ſolemnia ad eſſẽtiam Religionis.*

Porrò ad Religionis eſſentiam vota ſolemnia minimè requiruntur, quia in noſtra Societate Ieſu poſt vnum, & alterum probationis annum vota ſimplicia ſocij edunt, & veri Religioſi exiſtunt, vti Gregorius XIII. in Bulla *Aſcendente Domino* definiuit.

3 *Quinam ſint ex ordibus Militarib. & Tertiaris verè Religioſi?*

Militares Ordines, qui coniugalem caſtitatem ſolummodò vouent, Religioſi non sũt. At Milites D. Ioannis, & Teutonici, eorumque ſimiles verè ſunt Religioſi, quia tribus ſubſtantialibus votis illigantur. Ex fratribus verò, ac ſororibus Tertiariis Ordinis S. Franciſci, & aliorum tantùm ſunt Religioſi, qui in Religione approbata iuxta certam Regulam tria vota ſubſtantialia emittunt. Contra autem Religioſi non ſunt, qui licet tria vota emittant, & communiter vel ſeorſim habitent, Regulam tamẽ à ſede Apoſtolica approbatam non profitentur. Layman. *l.4.tr.5.c.1. numer.6.*

4 *Non ſunt Religioſi, qui caſtitatis, ac paupertatis voto edito, confeſſario vouet obedientiam.*

Sunt nonnulli, qui voto caſtitatis, ac paupertatis edito, confeſſario, aut Epiſcopo obedientiam vouent. Certè hi Religioſi non ſunt. Quia tali voto emiſſo, non ſubiciuntur ſpirituali iuriſdictioni, quæ à Deo, medio eius Vicario, debet prouenire. Laym. *l. 4.tr.5.c.1. num.7.* Buſembaum. *lib. 4. capite 1. dub. 1. num. 3.*

5 *Pontifex diſpenſare poteſt in votis ſubſtãtialibus, &c.*

Certum eſt ſummum Præſulem diſpenſare poſſe in votis ſolemnibus Religionis, vt quis Religioſus eſſe deſinat. Attamen nequit diſpenſare, vt quis Religioſus manens ſubſtantialibus votis non teneatur, quia illa ad Religionis eſſentiam ſpectant. Ex. Nauarro Laym. *l. 4.tr.5.c.1.n.8.*

6 *De Religioſo ad Cardinalatum, vel Epiſcopatum euecto.*

Ad Cardinalatum vel Epiſcopatũ quis Religioſus promouetur: certè obſtrictus ſuæ Religionis votis manet eſſentialibus, etſi quoad aliquos paupertatis, ac obedientiæ effectus exemptus cenſeatur. Verum etſi Regulæ iugo ſit abſolutus quoad culpam, & pœnam: attamẽ ex morali honeſtatis obligatione ea aſſeruare debet, quæ eũ decẽt, & cũ eius munere cõſiſtũt. Vnde quoad habitũ, ſui Ordinis colorẽ deferre debet, & ſi quoad figurã Epiſcopis ſecularibus ſe queat conformare, ex Clemẽtis VIII. conceſsione. Quid autem ſi Epiſcopatũ quis reſignet, vel ob culpam deponatur abſque degradatione? Non quidem tenetur ad regularem obſeruantiam redire. Quia Epiſcopalem retinet eminentiam ob quam ab obedientia regulari fuit exemptus. Sanchez *l. 6. Decal. c.6.* citãs D. Thomam, & Emanuelem Rodericum. Secus dixerim in Cardinali Religioſo, qui Epiſcopus non eſt. Hic enim, Cardinalitia dignitate relicta, nil ex ea retinet: ideóque, ſi Pontifex eius acceperit renuntiationem, ad ſui ordinis regularem obedientiam tenetur redire. Card. de Lugo *l.5. reſp. moral. dub. 12.* citans alios.

7 *De electò ad Parochiam.*

Si Religioſus ad Parochiam promoueatur, votis manet adſtrictus, debetque habitum Religionis deferre, Regulamque in omnibus, quæ cum eo munere cohærere poſſunt obſeruare. Idque non ſolùm ſecundum moralẽ honeſtatem, ſed ſub grauis piaculi obligatione, ſi Regula eam præſcribat. Porro etſi Parochus Religioſus in iis, quæ ad Regulam ſpectant, ſubiectus Superiori maneat: iam tamen conſuetudine multis in locis obſeruatur, vt non ſolùm in pertinentibus ad Eccleſiaſticã diſciplinam, ſed etiam in pleriſque aliis à Prælati obedientia eximatur, ſubmittaturque Epiſcopo. Lym. *l.4.tr.5.c.1.n.11. & 32.* Sanch. *l. 6. decal. c.6.n.36.*

CAPVT II.

De iis, qui poſsint, vel teneantur, Religionem ingredi.

8 *Solùm qui ſui ſunt iuris poſſũt Religionem ingredi.*

POSSVNT Regulare inſtitutum inire omnes, & ſoli illi, qui ſui ſunt iuris, nec aliis obſtricti. Nam qui alij obſtrictus fuerit, nequit ſine eius cõſenſu ingredi Religionem. Leſ. *lib. 2. capit. 41. dub. 2.* & alij.

9 *Quinam non poſſint Religionem pro libito ingredi.*

Hinc elicio, ingredi Religionem non poſſe impuberes, quia parẽtibus, vel tutoribus ſubſunt. Nec filios, ſi parentes ſine illis ſe alere nequeãt. Nec ſeruos ſine dominorum conſenſu. Nec eum, qui virginem ſub promiſſione coniugij decepit. Nec eum, qui non eſt ſoluẽdo creditoribus, modò poſſit manendo in ſæculo intra paucos annos ſoluere. Nec Epiſcopũ ſine conſenſu Papæ, cui iuramento ſe obſtrinxit: imò & Eccleſiæ ſuæ ſicuti maritus vxori. Nec coniuges poſt matrimonium conſũmatũ, niſi vir per vim conſummaſſet, ante expletos duos menſes, qui eis à iure conceduntur: vel niſi alter coniugum adulterium perpetraſſet, tunc enim coniux innocẽs ingredi Religionẽ poſset. Eſt omnium. Lege Laymanum *l.4.tr. 5. capite quarto numero primo, & l.3.to.3.c. 3.dub.1. & 3.*

10 *Quinam neceſſario ingredi debeant? Quinque circa id adhibeo cõditiones.*

Qui Religionem vouit, ingredi proculdubio tenetur, dummodo quinque adſint condtiones. Prima eſt, vt diſciplica regularis collapſa non ſit eo in ordine, quem inire curat, quia adeſt periculum peruerſionis. Vnde ad votum implendum non tenetur ſi ſpeciatim eam Religionem ingredi vouit, ſi vero generatim vouerit, votum non implet, talem Ordinem ineundo. Secunda, qui vouit laxiorem ordinem, licite ingreditur ſtrictiorem: non tamen contra, quia minus præſtaret quam promiſit. At ſi in laxiore profiteatur, valida erit profeſsio, & à voto ineundi ſtrictiorem liberabitur, quia votum ſolemne, quo fit perſonæ traditio, & ius in perſonã Religioni acquiritur, priori voto ſimplici derogat, per quod quidẽ nullũ tale ius Religioni erat acquiſitũ. Tertia, is qui vouit Religionem ſtrictiorem experiri, poteſt votum illud in votum profitẽdi, ac perſeuerãdi in laxiore commutare, quia melius eſt profiteri ac perſeuerare in laxiori, quam ſtrictionem cum periculo non profitendi experiri. Quarta, ſi profeſsus licentiam tranſeundi ad ordinem laxiorem petat, eam illi Epiſcopus, vel Prælatus ordinis exemptus cum conſenſu Capituli diſpenſatiuè ex iuſta cauſa poterit impertire. Quinta, profeſsus ad ordinem ſtrictiorem, petita, licet non obtenta Prælati ſui licentia iuſta ex cauſa trãſire poteſt. Verũ huiuſmodi trãſitus ſine cauſa temere fieri non debet. At ſi fiat, ſpectanda eſt auſteritas

circa

circa ſilentium ac ſolitudinem : hocque non tantùm iuxtà Regulæ inſtitutum, ſed etiam ſecundum præſentem obſeruationem. *Cap. licet, de Regularib.* D.Tho.& alij, quos refert, ac ſequitur Laym. *t.4.tr.5.c.6.àn.5.* Leſſi *l.2.c.41.n.103.* Sanch. *l.6.Decal.c.7.*

11 *Quinam poſsint, & non poſsint ad Religionem laxiorem trāſire.* Regulares Canonici poſſunt ad Monachos tranſire, non è contra. Quia Monachorum auſterior exiſtat, Verum qui profeſſus fuerit Regulam ſtrictiorem, ſi ea non obſeruetur in ſuo Monaſterio, alioue ordinis eiuſdem, nec adſit ſpes reformationis : poterit ad laxiorem tranſire, in quo Regula aſſeruetur. Quia ſtatu præſenti conſiderato, vitam in eo ducit ſtrictiorem. Ex Sancio, & Manuele Roder. Laym. *l.4.tr.5.c.6.n.10.*

CAPVT III.

De Religioſis eiectis, & fugitiuis.

12 *Tres cauſas ob quas quis poſsit è Religione expelli, annumero.* IVSTAS ob cauſas poteſt Religioſus ex Ordine expelli. Tres præſertim annumero. Prima eſt, ſi in graui, vel pernicioſo crimine exiſtens, notorie incorrigibilis appareat. Quo tamen in caſu Moniales eiiciendæ non ſunt, ſed potius perpetuo carceri addicendæ. Secunda, ſi ob criminis perpetrati infamiam ſine graui Ordinis damno tolerari non valeat. Tertia, ſi in admiſſione impedimentum vel eſſentiale, vel ſaltem graue admodum reticuerit, v.gr. lepram qua in re admodum graui decepit : & fraus dedit cauſam admiſſioni. Scio, Religioſum ex communi ſententia annis præteritis propter delictum aliquod graue admodum expelli potuiſſe, etiamſi ſemel id perpetrauerit. Iam tamen Vrbanus VIII. anno 1624. declarauit, Religioſum delinquentem per nulla priuilegia poſſe è Religione expelli, niſi ſit incorrigibilis: talis autem cenſēdus non eſt, (Pontifex ait) niſi vnius anni ieiunio, ac pœnitentia in carcere ſit probatus. Profectò ſocietas huic Vrbani legi ſpeciali ex priuilegio non ſubeſt Sanch. *l.6.Decal.c.9.n.2.* Nauarrus quem ſequitur Buſembaum *l.4.c.1.dub.6.* Sa *v. Religio, n.34.* Diana *p.9.tr.9.reſol.57.*

13 *Profeſſus eiectus manet Religioſus.* His præmiſsis profeſsus Religione ob culpam eiectus manet Religioſus vtriſq; adſtrictus. Vnde rerum, quas acquiſierit, vſum, & adminiſtrationem tantū ſibi poteſt vendicare non verò dominium, nec illud acquiritur Monaſterio, cuius iam membrum non eſt, ſed Eccleſiæ, in qua beneficium obtinuerit : vel Papæ ſi beneficium non habet, & exemptus eſt. Quòd ſi exemptus non ſit Epiſcopo loci. Fugitiui vero, & apoſtatæ (iis exceptis, quæ ex beneficio Eccleſiaſtico accepta ſunt) Monaſterio acquirunt, ſi illud dominij in communi ſit capax. Quia Monaſterium eos ſeruorum inſtar, vēdicare, ac reducere poterat. Az. Sylueſt. Molina, Leſ. & alij, quos affert, & ſequitur Laym. *l.4.tr.5.c.14.*

14 *Nec eſt omnino ab obedientiæ voto ſolutus* Si quis per culpam exturbetur, non omnino eſt ab obedientiæ voto ſolutus, etſi eius executio magna ceſſet ex parte. Quia caret ſuperiore, à quo dirigatur. Debet tamen illud ſeruare in præparatione animi, ſi recipiatur. A reliquis autem Monaſticis obſeruantiis, & Regulis, vt à vigiliis, ieiuniis, ciborum delectu, & ſimilibus eſt liber, quia talium obſeruatio ſimpliciter votorum profeſsionem non comitatur, ſed ſtatum Regularem, à quo eſt expulſus. Sa *v. Religio n.40* Nauarrus, & alij, quos refert, ac ſequitur Laym. *l.4.tr.5.c.23.*

15 *Tutus in ſæculo manet, ſi in Monaſterio reuerti curās, non recipiatur.* Eiectus poteſt tutus in ſæculo manere, ſi in Monaſterio non recipiatur, niſi Religionē laxiorem malit inire, quia aliam non vouit, neque per ipſum (vt ſuppono) iam ſtat, quominus in ſua recipiatur. Prælatus verò poteſt aliquem ſub conditione eiicere, vt vel aliam ineat, vel ad ſuam reuertatur. Imo etiam Ordinarij locorum eiectos poſſunt ad hoc cogere; quia tales non ſine periculo, & ſcandalo aliorum degunt in ſæculo. Laym. *l.4.tr.5.cap.23.n.8.& 9.*

16 *Quid debeant Prælati circa apoſtatas gerere.* Ordinum Prælati fugitiuos, & apoſtatas tenentur requirere, ſi abſque graui Ordinis dāno poſsint, & illi non omninò incorrigibiles videantur. Partem priorē probo, quia iure diuino & naturali tenentur Prælati illorum ſaluti proſpicere qui nondum ſunt ab ordine exturbati. Poſteriorem verò, quia ſi ob iuſtam cauſam poſsint eiici, ob eandem etiam, poſtquam malitiosè exierunt poterunt non recipi. *Fugitiuos & Apoſtatas* dixi, quia per ſententiam inſtam eiectos, etſi ſe correxerint, abnego recipiendos neceſſariò eſſe. Sanch. *l.6.Decal.cait.4.numer.56.* Az. *l.12.capit.17.* & alij.

17 *De trāſitu ex vno Monaſterio in alind.* Profeſſus in vno Monaſtero poteſt cogi, vt ſe ad alind transferat, ſi plura Monaſteria faciant vnum corpus ſub vno capite: ſecus ſi ſingula ſuis ſuperioribus ſubſint ſub Epiſcopo vel immediate ſub Papa. Quia non vouit obedientiam niſi in hoc Monaſterio. Sanchez, *l.7.Decal.c.32.* Layman. *l.4.tr.5.c.23.numero* 10.

CAPVT IV.

De Nouitiis.

18 *Requiritur ad profeſsionem ætas 16. annorū, & annus integer nouitiatus.* AD profeſsionem emittendam poſt Tridentinum *ſeſsio. 25. capite* 15. requiritur annus decimus ſextus ætatis completus, & probationis integer annus : alioqui irrita erit profeſsio. Nec in hoc malitia ſupplet ætatem, vbi à iure certus numerus, ac determinatus annorum præſcribitur: Rodriguez. *to.3 qq.Reg.q.15.articul* 1. *& 3.*

19 *Quomodo computandus ſit annus probationis.* Nouitiatus annus eſt computandus de momento ad momentum, cum ſit materia fauorabilis. Vnde nouitius poteſt ipſo die, quo annus finitur, profiteri. In anno biſſextili duo dies debent pro vno reputari: & ſic quoad probationis annū debēt etiā reputari pro vno, quia cū materia hęc ſit politica

ac ciuilis, debet politicè, & ciuiliter eſt loquendum. Hinc elicio, probationis annum non debere eſſe ſolarem, & naturalem, qui neceſſariò trecentos ac ſexaginta dies, & ſex horas fere continet; ſed annus à Repub. ea vt talis declaratus. Sanchez *l.5.decal.c.4.nu.22.Leg.Cum biſſexti.ff.de verb ſignif.* Manu. *qq.Reg.tom.3.q.15.a.4.& 5.* Diana *p.3.tr.de dub.Regul.reſol.57.* Portel. *de dub.Regul.v.Nouitius,n.48.* Vecchis *d.1.n.2.*

20 *Priuilegiū nouitiæ D. Dominici.* Sed Pium V. Monialibus S. Dominici conceſſiſſe, vt nouitia Medici iudicio ſtatim moritura, pro ſua conſolatione, & ſpirituali vtilitate ante completum probationis annum, modo ſufficientem habeat ætatem, poſſit in manu prioriſsæ profiteri, & indulgentiam plenariam lucrari. Quæ quidem conceſſio omninò eſt valida, ſaltem in conſcientiæ foro. Pius V. in conſt. Summi Sacerdotij cura. Manu. *qq.regul.to.3.q.15.a.6.*

21 *Debet eſſe annus non interruptus.* Vt annus nouitiatus ſit legitimus debet eſſe non ſolum integer, ſed & continuus, & non ſufficit, eſſe interpolatum. Quia quoties in decreto, vel lege aliquod tempus præſcribitur, continuum debet eſſe. Ideo enim is annus petitur, vt nouitius integre ac perfectè Religionis onera experiatur: perfecte autem & rite non experiretur, ea per aliquod tempus intermittendo. Et hoc verum, etiam ſi nouitius a Monaſterio aufugerit animo redeundi, & interim Regulas Monaſterij ſeruauerit, ac onera ſuſtinuerit, quia adhuc nouitiatus interruptus dicitur. Manu. *to.3.qq.reg.qu.15.a.8.* Sa *v.Religio,num.9.* Azor. *to.1.l.12.c.2.q.8.* Bonac. *de clauſ.q.2.pun.10.diffic.2.§.2.* Nauar. *de regul.conſ.32.& 33.*

22 *Debet nouitius Religionis habitum geſtare.* De eſſentia nouitiatus eſt, vt in habitu Religionis peragatur, quia in veſtitu Ordinis deferendo eſt quædam vitæ auſteritas, difficultas, ac labor, quæ inter probationis experimenta annumerantur. Attamen ſi in aliqua Religione aliud Regula à Pontifice approbata præſcriberet, aut vſus legitime præſcriptus aliud obtinuiſſet, id eſſet obſeruandum. Vt in noſtra Ieſu ſocietate, in qua nulla eſt habitus aſſumptio neceſſaria. Sylueſt. *v.Religio 5.q.5.* Angel. *v.Nouitij,n.16.* Azor. *tom.1.l.12.c.2.q.9.* Becchis *d.11.dub.7.*

23 *Poteſt nouitiatus extra Monaſterium peragi, de ſuperioris licentia.* Ex legitima ſuperioris licentia poteſt nouitiatus extra Monaſterium peragi. Quia nouitius extra Monaſterium degens de ſui ſuperioris facultate cenſetur in Monaſterio commorari: alioqui non liceret nouitio de Prælati ſui licentia peregrinationem ſuſcipere, aut hoſpitali inſeruire. Nauar. *de Regul.conſ.42.* Az. *to.1.l.12.c.2.q.8.* Dian. *p.3.de dub.regul.reſol.84.*

24 *Cenſuræ contra recipientes in Ordinibus Medicantium nouitios ad profeſſionē, ante completum probationis annum.* Qui ad profeſſionem nouitium in Ordinibus Menticantibus ante completum probationis annum recipiunt, excommunicantur, & ſunt ipſo facto ſuſpenſi ab officio admittendi ad profeſſionem, nec valet illa profeſſio. *Cap. Non ſolum,de regul.in 6.* In aliis autem Ordinibus peccant mortaliter. Quia agunt contra Tridentin. *ſeſ.25.c.15.* in re graui præceptum: non tamen ſunt ſuſpenſi. Quia iure non eſt ſtatutū. Nauar. *ſum.c.27.n.157.* Manu. *qq regul.tom.3.q.15.a.12.* & aliis.

25 *Nouitius non adſtringitur Religionis ſtatutis.* Præceptis, & ſtatutis Religionis, ac ſuperiorum nouitij non adſtringuntur. Quia nondum in Religioſorum admiſſi ſunt ſodalitium ſed in probatione verſantur, ad experiendum num ſint admittendi. Sanch. *l.6.Decal.c.10.numero ſexto & ſeptimo.* Sa *verbo Religio,numero 8.*

26 *Gaudet Canonis, & fori priuilegio, aliiſque pluribus.* Gaudet verò Canonis, & fori priuilegio: vt à Iudice ſæculari ob patrata crimina puniri non valeat; ſed a Prælato Ordinis, ſi Monaſterium ſit exemptum: alioquin ab Epiſcopo. Præterea aliis fruitur priuilegiis, v.gr. vectigalium immunitate, & quod Prælat Ordinis cum illis proindè ac cum Regularibus profeſſis poſſit in votis diſpenſare: illiſque litteras dimiſſorias impertire, vt à quocumque Epiſcopo Ordinibus initiari queant, ſi priuilegium papale habeant ad eiuſmodi licentiam Regularibus dandum. Sanch. *l.4.Decal.c.39.à n.17.& l.6.c.10.* Diana *p.3.de dub regul.reſol.73.* Vecchis *d.11.dub.10.*

27 *Non tenetur, Monaſterio ſoluere expēſas, ſi egrediatur.* Non tenentur, ad expenſas Monaſterio ſoluendas, ſi ante profeſſionem Religionem deſerat, quia Monaſteria fundata eſſe oportet, vt libera nouitiis egrediendi facultas relinquatur quæ impediretur, ſi ad expenſas teneretur, ſoluendas. Hoc verum niſi pactum eſſet ſoluendi Monaſterio expenſas nouitij. Azor. *to.1.l.12.c.3.q.6.* Sa *v.Religio,n.8.* Syluest. *v.Religio,5.q.8.* Manu. *to.3.qq.regul.q.15.a.vlt.* Sanchez. *l.6.Decal.c.10.n.4.*

28 *Ei egredienti reſtituendus habitus valor, ſi illius expenſis factus fuit.* Nouitio egredienti reſtituēdus non eſt habitus expenſis ipſiuſmet factus; ſed valor illius temporis, quo eum deponit, non quo factus eſt. Quia Tridentinum *ſeſ.25.c.16.* præcipit nouitiis reſtitui omnia, quæ à principio ad Religionem detulere. Poterit tamen habitus retineri pro alimentis illius temporis, quo in Monaſterio fuit, ſi pactū interceſsit, vel ſuperent ſeruitium factum. Barboſ. *ad Cap. ſuper eo,de regul.n.5.* Verùm ſi habitus emptus fuit non pecunia nouitij, ſed aliorū eleemoſynis eo fine, vt Religionem iniret; de iuſtitia ei dari non debet. Quia cum datus fuerit eo fine vt in Religione permaneret, eam deſerens, iam non cenſetur ei datus, ſed Religioni, Peyrin. *to.2.de Prælato,q.3.c.1.num.107.& 108.*

29 *Non reincidit in cenſuras, à quibus in Religione fuit abſolutus illius priuilegio.* A Religione recedens nouitius non reincidit in Cenſuras, ac Irregularitates, à quibus in Religione priuilegiorum virtute fuit abſolutus, Quia abſolutio purè, ac ſimpliciter data explicanda non eſt, datam fuiſſe ad reincidentiam, niſi in caſibus à iure expreſsis: vel niſi facultas abſoluendi ita expreſſe conceſſa fuerit. Vecchis *in praxi nouit. d.9.dub.25.num.3.* Suar. *to.5.d.7.ſect.5.num.35.* Bonac. *de legib.d.4.q.2.pun.7.§.4.n.28.*

SECTIO

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

SECTIO SECVNDA.

De Religioſi ſtatus Natura, Ingreſſu, Egreſſu, &c. Dubia.

CAPVT V.

Circa eſſentiam Religioſi ſtatus & votum emiſſum eum ſuſcipiendi.

DVBIVM I.

Ad Religionis eſſentiam requiriturne vt vota ſint abſolutæ, & perfectæ paupertatis; & obedientiæ?

30 *Nonnulla ſuppono.* SVPPONO ex Diu. Thom. 2. 2. *qu.* 86. *a* 1. 3 & 4. Religioſum ſtatum definiri *ſtatum perfectionis per tria vota paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ perpetuo adipiſcendæ.* Cum autem dicit *ſtatum* denotat immutabilitatem Quia ſtatus eſſe non poteſt quin per ſe, & natura ſua ſit immutabilis. Hic verò ſtatus eſt *perfectionis perpetuò adipiſcendæ.* In quo ſignificatur propria huius ſtatus natura, & conditio, ſcilicet, vt ſit ſtatus perfectionis non adeptæ, ſed adipiſcendæ. Neque enim Religioſi obligantur eſſe perfecti, eſtò obligati ſint, id procurare. Hunc perfectionem comparant Religioſi mediis votis paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ perpetuæ. Quæſierim autem, num hæc vota debeant eſſe abſolutæ & perfectæ paupertatis, & obedientiæ?

31 *Neceſſariò requiritur.* Debet quidem, quia ratione perfecti ſtatus Religioſi eſt, perfecta ſui abnegatione Deo per charitatem intime inhærere: At ad hunc effectum obtinendum, neceſſaria eſt rerum terrenarum, & voluptatum carnis & propriæ voluntatis perfectiſſima renunciatio, vtpote quæ charitatis obtinendæ impedimenta ſunt: Ergò abſoluta, & omnimoda paupertas, caſtitas, & obedientia requiritur. Sic. D. Thom. 2. 2. *q.* 186. *a.* 3. 4 & 5. & alij Doctores.

32 *Non requiritur neceſſario.* Non debet neceſsario abſoluta & perfecta, ſeu omnimoda eſse, Quia in voto paupertatis eſt certum non eſse neceſsarium fieri de paupertate quoad dominij abdicationem, ſufficit, ſi fiat quoad illius vſum. Expreſse definiuit Gregor. XIII. in Bulla, quæ incipit, *Aſcendente Domino*, vbi eos, qui poſt biennium probationis in noſtra ſocietate Ieſu vota Scholaſticorum emittunt, declarat, veros Religioſos eſse: & nihilominus bonorum ſuorum dominium retinere, quouſque renunciare iubeantur. Neque eſt neceſsarium vt paupertatis votum priuet omni vſu, & adminiſtratione rei familiaris: ſufficit, quod certis in caſibus priuet; eo enim ipſo eſt votum de re ad perfectionem pertinente. Vnde votum paupertatis, quod Equites Militares emittunt, licet non priuet eos dominio, & vſu ſuorum bonorum abſolute, quia ſolum in certis caſibus illis bonis vti non poſsunt niſi pro voluntate Magiſtri: ea cauſa eſt Euangelici conſilij votum. Præterea clarum eſt non requiri votum obedientiæ ita latum, vt comprehendat quidquid bonum eſt, & perfectum: ſufficit, ſi ſit ſecundum conſtitutiones, & regulas, quas quiſque ſequendas proponit. De voto autem caſtitatis *dub.* 2. diſſero, an omnimoda debeat eſse, Ita Vaſq. 1. 2. *d.* 165 *cap* 6. *n.* 50. & *cap.* 9. *num.* 104. Sanchez *l.* 5. *Decal. c.* 1. *n.* 17. Baſil. Legion. *l.* 7. *de matr. c.* 13 *n* 10. & alij plures.

Hoc teneo. Sed circa votum paupertatis videtur obſtare textus in *Cap. Cum ad Monaſterium, de ſtatu Monach* vbi Innocent. III. inquit: *Nec æſtimet Abbas, quod ſuper habenda proprietate poſſit cum aliquo monacho diſpenſare: quia abdicatio proprietatis, ſicut & cuſtodia caſtitatis adeò eſt annexa regulæ monachali, vt contra eam nec ſūmus Pontifex poſsit licentiam indulgere.* Ex quibus verbis videtur non ſolùm vſus, ſed proprietatis abdicationem faciendam eſse voto Religioſæ paupertatis. Profecto non obſtat; quia ibi proprietatis nomine non dominium rei, ſed vſum liberum, & expeditum illius Innocentius intellexit. Et manifeſte id conſtat ex ipſius textus principio, vbi cauetur, quid faciendum ſit cum monacho, qui proprietatem aliquam fuerit habere deprehenſus. At proprietas culpabilis, quæ in Religioſo deprehendi poteſt, eſt ſolus vſus, & adminiſtratio rei, Prælato inuita, non dominium. 33 *Hoc teneo & confirmo.*

DVBIVM II.

An ad Religionis eſſentiam votum Caſtitatis debeat neceſſariò eſſe abſolutæ, & omnimodæ Caſtitatis?

DEbet quidē omnimodā eſse caſtitas & à copula cōiugali abſtinētia, quia aliàs 34 *Debet omnimoda eſſe*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

quis ſe Deo perfectè non conſecrat, ſiquidem voluptatibus carnis inſeruire intendit, nec Deo perfectè vnitur diuiſus in coniugem ob ſtudium illi placendi, *1. Cor.* 7. Neque conſilia ſequitur, ſed præcepta tantum. Nam qui ſolam caſtitatem coniugalem vouet, non vouet aliquid quod ad conſilia pertineat, & conſequenter quod ad perfectionem ſpectet. Sic Doctores communiter.

35 *Non debet neceſſariò.* Non debet neceſſario caſtitas abſoluta eſſe & omnimoda, quia votum caſtitatis coniugalis aliis duobus votis paupertatis, & obedientiæ adiunctum, ad verum ſtatum Religioſum ſufficit. Nam eſto ex vi ſua non obliget ad aliquam caſtitatem ſub conſilio: obligat tamen ex regula & inſtituto, cui ſeruando adiũgitur. Equitates enim Militares aliquibus diebus à coniuge abſtinere ex vi regulæ obligantur. Ita Nauar. *l. 3. conſil. tit. de Regularibus*, Sanch. *l 4 Decal. c.* 16. *num.* 11. Suar. *tom. 4. de Relig. tr. 9. l. 1. c. 4. à n.* 9. Mota *de his militib. l. 2. c. 1. & 2.*

36 *Idem aſſerò.* Exiſtimo probabiliter ſufficere, vt votum caſtitatis coniugalis ſit votum alicuius perfectionis ſaltem indirectè, verumque ſtatum Religionis conſtituat, obligatos eſſe Militares equites aliquibus ex regula diebus à licito vxoris amplexu abſtinere. Hoc tenentur fateri omnes, qui cenſent equites Militares veros Religioſos exiſtere.

DVBIVM III.

Votum quis moriendi in Religione emittit: obligaturne, quamprimum poſſit, illud implere?

37 *Obligatur quam primum poſſit.* Obligatur quamprimum poſſit, eo modo quo obligatur cum votum abſolutum Religionis abſque vlla temporis determinatione emittit, quia dies mortis eſt incertus, & ne periculo exponatur ille, non implendi votum obligatur, quam primũ poſſit, exequi. Certe ſi quis voueat abſolute perſeuerare in Religione, vouet in Religione mori: & è contra ſi voueat mori in Religione, vouet vſque ad mortem in Religione perſeuerare: Ergo vtrumque votum idem eſt: Ergo pro eodem tempore ille obligatur. Sic graues Doctores, quos conſului, & in manuſcriptis legi.

38 *Non obligatur, quã primum poſſit.* Non obligatur quamprimum poſſit, Religionem inire, ſed cum periculum mortis inſtet. Quia ſolum promiſit in Religione vitam terminare, cui obligationi ſatisfacit, ſi cum mors inſtat, Religionem aſſumat: vitam enim iam in Religione terminat: ergo non tenetur ante morale mortis periculum Religioné inire. Profectò ſi ob aliquam rationem tenetur ſtatim ingredi, eſt, ne ſe periculo moriendi extra Religionem exponat: At dum non adeſt morale mortis periculum, neque periculum quod in Religionem non admittatur eo inſtante diſcrimine: non adeſt morale periculum extra Religionem moriendi: Ergò nulla ratione ille obligatus eſt ante illud periculum ingredi Religionem. Ita alij nec contemnendi Auctores.

Mediam ineo viam. Non ſtatim quis obligatur eo voto, quia Religio ſub illis verbis promiſſa ſatis indicat, illum noluiſſe ſta- 39 *Mediam tero viam.*
tim illam ſuſcipere, alio commodiori tempore. Neque etiam inde fit, illum poſſe executionem vſque ad morale mortis periculum differre, quia non vouet ſolam Religioſi habitus ſuſceptionem, ſed in Religione profeſſionem, quæ cum fieri nequeat niſi poſt probationis annum, expectare non poterit vſque ad morale mortis periculum. Et quia ideo vouet in Religione mori, quia vult exercitij Religionis ſe ad mortem diſponere, quod fieri non poteſt, niſi aliquo poſt obitũ tempore Religionem ingrediatur. Quare prudentis arbitrio hoc tempus eſt menſurandum nec nimia dilatio concedenda. Nam in dilatione nimia pericula aſſolent euenire reddendi impoſſibilem ingreſſum, aut fere infructuoſum ſi Religioni inutilis ſit, vel illius oneribus & exercitiis minus aptus. Collegi ex P. Sancio *l. 4. Decal. c. 14. num. 9.* & Bonac. *d. 4 q. 2. pun. 5. §. 6. n. 7.*

DVBIVM IV.

Repulſus abſolutè à Religione quam quis vouit, ſi poſtea ad ingreſſum inuitetur, teneturne ingredi?

Recolo, vouẽtẽ Religioné pro virib. obligari Religionis procurare ingreſsũ. Vo- 40 *Nonnulla recolo.*
uẽtẽ Religioné abſolute, teneri in pluribus ſeriò, & inſtãter petere. Vouẽtẽ determinatã, nó poſse ingredi ſtrictioré, niſi laxior Religio priuilegiũ habeat Pontificiũ, quia authoritate Apoſtolica in fauoré Religionis, ac bonũ cõmune, votum illud ſtrictioris Religionis aliquando in latiorem eſt commutatũ. Sic conceſſit Eugenius IV. Congregationi D. Benedicti, & refertur *in compend. Medicãt. tit. diſpenſatio, §. 8. & in comp. priuilegior. ſocietatis Ieſu v. commutatio*, §. ſubditur verò limitatio ab Eugenio, vt ſi ante profeſsionem emiſsam ab ipſa laxiori Religione diſceſseris, diſpenſatio nullius ſit roboris. Vnde infero, non fuiſſe factam abſolutam diſpenſationé, vel commutationem illius voti: ſed ſolùm pro tẽpore quo à laxiori non recedis. Laym. *l. 4. tr. 5. c. 16. n.* 94. Quæſierim verò, an ſi quis vouit ingredi v. gr. Religionem D. Franciſci, ſeu Dominici, & abſolutè repellatur, cum rogat admitti, ſi poſtea ad ingreſſum inuitetur, ingredi teneatur?

Tenetur equidem. quia votum Religionis 41 *Tenetur equidem.*
emiſſum non fuit in fauorem Religionis, vt ipſa Religio poſſit iuri ſuo cedere: ſed in Dei honoré, ac vouentis vtilitaté: ſed quia hic honor & vtilitas obtineri non poteſt conuenienter abſque Religionis cõſenſu, ideo, Religioni cõſẽſus expoſtulatur. Ergo quãdocũq; hic conſenſus appoſitus fuerit, votum obligat: eo tamẽ ceſsante, eius ſuſpenditur obligatio. Sic

Thom.

Thom.Sanchez *l.4.Decalog.c.16.n.*71.Layman. *l.4. tr.5.c. 6.n.4.*

42 *Non tenetur.*

Non tenetur, quia ex vi voti ille ſolùm obligatur, eam diligentiam agere pro ingreſſus executione, quæ in re magni momenti aſſolet præſtari. At eam ille præſtitit diligentiam: ergò amplius agere non tenetur. Neque enim ad repetendam diligentiam videtur obligatus: aliàs repetere ſine termino deberet. Ita Arag *ſecunda ſecundæ quæſt.*88. *a.3.ad* 2. Azorius *p.1.l.11. capit* 22 *q* 5. Suar. *tom 3.de Relig l.4.c.2.n.7.&* 20. Leſſ.*l.c.*41. *dub 5.n.44.*

43 *Auctoris. reſolutio.*

Priorem ſententiam valde probabilem eſſe fateor maximè addita Sancij, ac Laymani limitatione, vt procedat, rebus in eodem ſtatu permanentibus. Nam ſi deſperantes in Religionem ſtrictiorem, quam vouiſti, fore ſuſcipiendum, fueris ingreſſus laxiorem, vel ſponſalia cum fœmina contraxeris, vel poſt contractum matrimonium, viduus effectus, non teneris. Illa namque noua difficultas relinquendi ſtatutum laxioris Religionis bona fide aſſumptum, vel diſſoluendi ſponſalia contracta, vel ſuperandi carnis tentamina, quæ poſt matrimonium ſolent eſſe validiora, ſufficiens cauſa videtur eſſe ab obligatione voti excuſandi. Attamen ſecundam ſententiam vt communiorem, ac benigniorem eligo. Religionis enim conſenſus apponendus eſt, cum ex parte tua ſufficienter petitur, quia petitioni debet correſpondere. Aliter verò conſenſus poſitus, nullius, ad obligandum erit effectus.

DVBIVM V.

Teneturne quis cum ad Religionem admitti poſtulat, manifeſtare, ſe voto Religionis eſſe adſtrictum, ſi credat ea manifeſtatione eſſe admittendum?

44 *Tenetur planè.*

TEnetur plane, quia promittens Religionem, tacite promittit, quæ per ſe ad illius conſecutionem conducunt: at frequenter conducit voti manifeſtatio: nam ſi Prælati concipiunt ex ea, illum ardenter Religionis ſtatum deſiderare. Sic Caietan. 2.2. *quæſtion.*88. *a.3. ad* 2. Bonacin. *tomo* 2.*d.*4. *q.2.pun.5.§.6.n.16.*

45 *Non tenetur.*

Non tenetur, quia ex vi voti ſolùm ille tenetur media apponere, quæ per ſe neceſſaria ſūt illius executioni. At manifeſtatio voti, (eſto adiuuet) per ſe tamen neceſſaria non eſt. Ita Azorius *tomo 1.l.11.cap.22.qu.9.* Suar. *tom.3. de Relig.l.4.c.2.n.7.* Sanch.*l.4. decal.c.16.n.54.*

46 *Veriorem hanc ſententiam eſſe teor.*

Veriorem hanc ſententiam eſſe crediderim. Nam voti manifeſtatio neceſſaria eſſet eo quod adiuuaret, licet per ſe neceſſaria non ſit: ſequeretur, illum obligari, interceſſores quærere; quia huiuſmodi interceſſio non leuiter exequendo voto conducit. At quia per ſe interceſſio neceſſaria non eſt, nemo eam apponere obligatur.

DVBIVM VI.

An voto Religionis ſatisfacit, qui Religionem init, licèt ſine iuſta cauſa eam deſerat?

47 *Certa ſuppono.*

CErtum eſt, ex vi voti illum eſſe obligatum ingredi Religionem animo ibi perſeuerandi, ſi iudicauerit ei inſtitutum conuenire, quia votum Religionis non eſt votum ſuſcipiendi habitum regulare: ſed obſequendi Deo in Religione toto vitæ curriculo mediis votis paupertatis, caſtitatis & obedientiæ.ergò obligat ad profeſſionem faciendam ſaltem ſi Religio probata placuerit. Sanchez *l.quart. Decal.capit.16.numero* 74. Suar.*tomo 3. de Relig.l.quart.capit.3. numero ſecund.*Quæſierim verò, an Religionis voto ſatisfaciat, qui Religionem quidem init, at ſine iuſta cauſa eam deſerit.

48 *Satisfacit voto.*

Satisfacit voto ingrediens bona fide cum animo perſeuerandi, tametſi eam deſerat, motus ſolùm quod non ſit ei grata, quia qui per Religionem vouet, cenſetur eam vouere ſub conditione probationis à iure conceſſæ: at ius concedit ingredientibus Religionem abſque vllo voto, vt poſſint pro libito eam dimittere, *capit.ad Apoſtolicam, de Regularib. capit.1. eodem tit.in ſext* Ergo vouens Religionem, voto ſatisfaciet, licet pro libito Religionem dimittat, ſiquidem non ſe vult ad Religionem obligare aliter quam alij ingredientes obligantur. Sic Nauar. *l. tertio conſil. tit.de voto, conſ.*21.Azorius *p.1.l.*11 *capit.*22. *quæſtion ſext.* Bonac.*tomo ſecund.d.4.quæſt.2. pun.5.§.6.n.22.*

49 *Non ſatisfacit.*

Non ſatisfacit voto, qui ſine iuſta cauſa Religionem deſerit, quia cum votum obliget ad profeſſionem faciendam præmiſſa illius probatione: & de ratione probationis ſit, vt probatum admittatur, ſi fuerit bonum, & conueniens inuentum: & ſi conueniens ieuentum fuerit, reſpuatur: efficitur ſanè, inuēta Religionis conuenientia, eum eſſe obligatum illam amplecti, aliàs voto, minimè ſatisfaciet. Ita D. Thom. 2.2. *quæſtion.*189. *a.quart.*Caietan.*ibi.* Syluest.*v.Religio ſecund. quæſt.*19.Valent.*d.6 qu.6.punct.*4. Couar.*de pact.p.*1.§ 3. Suar.*t.3.de* Relig.*l.4.c.3.num.*2. Sanchez *l 4.Decal.cap* 16.*num.*90. Layman. *l.4.tract.5.cap.6.num.*12.*qu.4.concl.*3. & alij apud ipſos.

50 *Auctoris reſolutio eadem.*

Ego quidem exiſtimo voto Religionis ligatum, eam deſerentem, quam ſibi commodam, ac facilem expertus eſt, peccare lethaliter, & voto minimè ſatisfacere. Nam licet ad Religionem non obligetur, niſi illi probatione præmiſſa: quia tamen ad ipſam vi voti facti obligatur, ideo deſerere Religionem nequit, ſi ſibi commoda, ac facilis viſa fuerit. Neque hæc voti obligatio contraria eſt iuris diſpoſitioni. Ius namque non concedit, ſed permittit nouitio liberum à Religione egreſſum: cui permiſſioni cedit ille ſe Religionis voto ligando: ita vt impoſſibile ſit ſe voto Religionis illigare, & nolle huic libertati egrediendi abſque vlla cauſa, cedere.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

DVBIVM VII.

Peccatne venialiter, qui ſine voto Religionem ſuſcipiens, eam abſque cauſa rationabili deſerit?

51 *Peccat venialiter.* PEccat venialiter, quia lenitatis arguitur, a via perfectionis incepta recedens. Certe ſi Prælati nouitium expellerent, quē commodum Religioni iudicarent, venialiter delinquerent: ergò nouitius indicans Religionem ſibi commodam eſſe, peccabit venialiter illam deſerens: vtrique enim eadem libertas in probatione conceditur, Religioni probandi nouitium, & nouitio probandi Religionem. Sic Caietan. 2.2.*quæſt*. 189. *a.quart.dub*.3. Philiarc. *de offic*. Sacerd.*tomo primo p ſecund.l.tertio capit*.20. Sanchez *l*.4. *Decal.c*.16.*n*.22. Laym.*l*.4.*tr*.5.*c*.6.*q*.4.*n*.12. *concl* 3.

52 *Non peccat.* Non peccat venialiter, quia nullum eſt præceptum, quod nouitium adſtringat ad perſeuerandum, cum potius omnia iura clament liberum eſſe ad Religionem deſerendam. Iure autem naturali minimè obligatur in aſſumpto habitu perſeuerare. Sicut enim pro libito aſſumpſit, ita pro libito poteſt illum deſerere: præcipue cum continuare non poſſit, quin profeſſione aſtringatur. Ita Suar. *tomo* 3. *de Relig.l. quart. capit*.3. *à numero* 6. & alij.

53 *Hoc verius eſſe confirmo.* Probabiliorem hanc ſententiam eſſe crediderim. Nam ſi prima defendenda eſſet, fateri cogeremur, omnes incipientes conſilium aliquod Euangelicum exercere; verbi gratia Eleemoſynam erogare, orationes fundere, obligati eſſent ſub veniali, in illo perſeuerare in perpetuum: quod nemo concedet. Præterea ſi nouitius æque eſſet obligatus non deſerere Religionem ſibi accommodatam & facilem, ac Prælatus obligatus eſt, nouitium vtilem non expellere: non ſolùm ſub veniali culpa, ſed & ſub mortali eſſet obligatus. Nam Prælatus obligatus eſt, nouitium vtilem non expellere, non ſolùm ſub veniali, ſed ſub mortali. Prælatus enim expellens nouitium abſque cauſa rationabili contra eius voluntatem, grauiter delinquit: quia abutitur poteſtate, ac iuriſdictione ſibi conceſſa admittendi nouitios, vel expellendi cum talis expulſio & Religioni, & nouitio nociua ſit. Quare ex obligatione, quam habet Prælatus retinendi nouitium vtilem Religioni, deduci nequit obligatio nouitij, perſeuerandi in Religione ſibi commoda, ac facili, quia Prælatus ratione officij ſibi conceſſi obligatus eſt Religionis vtilitati proſpicere. At nouitio non incumbit huic vtilitati prouidere, ſed ſolùm propriæ vtilitati in rebus præcepti: & cum ex illis non ſit Religionis profeſſio, cum ad conſilia Euangelica pertineat: obligatus non eſt ad profeſſionem.

DVBIVM VIII.

Siquis voto Religionis ſuperaddat votum in illa perſeuerandi: licetne ei, eam nec ex rationabili cauſa relinquere, valido, & non valido voto?

54 *Licet religionem deſerere.* LIcet ei ex cauſa iuſta Religionem deſerere, quia votum illud perſeuerandi nihil addit voto ingrediendi. Votum namque Religionis non eſt ſolùm de habitu ſuſcipiendo, ſed de perſeuerando, in illo, media profeſſione: eſt enim votum de Religione, quæ non eſt abſque profeſſione, ſeu emiſſione trium votorum in Religione approbata: ergò votum perſeuerandi, & profitendi voto Religionis nihil addit. Sic Arag. *ſecund. ſecund.quæſtion*.88.*a*.3.*ad* 2. Sotus *l*.7.*de iuſt. quæſt*.2. *a*.1.*ad* 3. Petr. de Ledeſ. *tom*.2.*ſum. tract*.10.*cap*.3.*dub*.7.*caſu* 4. Sà *v. votum n*.13. Leſſius, & Suarius citandi id probabile eſſe fatentur.

55 *Minimè id licet.* Minimè licèt, quia votum eſt de re bona, & honeſta, nec maioris boni impeditiua: ſcilicet de profeſſione facienda, ſuperatis omnibus difficultatibus, maius bonum impedientibus: ergò eſt votum validum. Ergò non licèt huiuſmodi voto adſtricto Religionem ex rationabili cauſa deſerere. Ita D. Thom. 2.2. *quæſt*.189.*a*.4.*in corpo*.& *ibi* Caietan. Nauar: *ſum.cap*.12.*num*.47 Layman.*l*.4.*tra*.5.*cap*.6. *num*.13. Suar.*tom*.3.*de relig.l*.4.*cap*.4.*à nu*.2. Leſſi.*l*.2.*cap*.41. *dub*.5.*n*.46. Azor *p*.1.*l*.11. *cap*.22.*q*.8. Sanchez *l*.4.*decal* *c*.16.*num*.41. & alij apud ipſos.

56 *Auctoris placitum.* Verius omninò iudico, te poſſe voto aſtringere ad perſeuerandum in Religione, tametſi Religio incommoda, ac difficilis viſa fuerit: modo ea difficultas tanta non ſit, vt periculum peccandi, vel impedimenti maius bonum inducat. Poteſt inquam.

DVBIVM IX.

De facto, quoties votum perſeuerandi in Religione quis emittit. Obligatuſne eſt, in ea perſeuerare: tametſi Religio ei incommoda, ac difficilis valde appareat?

57 *Status quæſtionis.* DIxi *dubio proximò*, poſſe quem votum perſiſtendi in Religione emittere, tametſi Religionem difficilem ac incommodam ſibi admodum experiatur. Nunc quæſierim, an de facto quoties quis votum perſeuerandi in Religione, ſeu profitendi emittit, obligatus ſit perſeuerare, tametſi Religio ei incommoda, ac difficilis valde appareat.

58 *Obligatus eſt.* Obligatus eſt, quia ſic vouens intendit ſe amplius obligare, quam ſi ſolum Religionem voueret: alias non ea forma votum emitteret, neque

neque voto Religionis emiſſo; illud votum ſuperadderet. At votum proſtendi non poteſt amplius obligare, quam votum Religionis, niſi obliget ad amplectẽdam Religionem, etto incommoda ac difficilis appareat: Ergò aſſerendum eſt, ad hoc obligare Sic D. Tho. 2. 2. *q.* 189. *a.* 4. Caiet. *ib.* Nauar *ſum. q.* 12. *n.* 47. Az. *p.* 1. *l.* 11. *c.* 22. *q.* 8. Con. *de pact. p.* 1. §. 3. Sach. *l.* 4. *Decal c.* 16. *n.* 81. & alij

59 *Non eſt obligatus.* Non eſt obligatus, quia regulariter vouens non eſt cenſendus ſe velle obligare amplius voto perſeuerandi, quam voto ſimplici Religionis. Nam velle perſeuerare ſub conditione, quod Religio grauiter incommoda, & difficilis viſa non fuerit, eſt maxime Tridentino conforme, quod hunc ſtatum amplectentes liberos eſſe voluit. Eſt item Religioni maxime expediens: quippe ea via Religioni vtiles ſunt ingredientes & in perfectione proficiũt. Ergò ſic eſt præſumendum Ita Suar. *to.* 3. *de relig. l.* 4. *c.* 4. *n.* 8. Palao *to.* 3. *d.* 1. *de ſtatu relig. pun.* 4. *n.* 9.

60 *Hoc verius eſſe credo.* Hanc ſententiam credo eſſe veriorem. Nam in votis ſtricta interpretatio eſt facienda, neque abſque grauiſsimo fundamẽto imponẽda eſt. At nullum eſt fundamentum firmum, vt voventibus perſeuerantiam imponatur tantum onus, vt in Religione admodum difficili, & incommoda perſeuerẽt: ſiquidem ſatis hoc votum explicari poteſt de perſeuerantia in Religione, ſi bona fide probata, facilis, & conſentanea videatur. Ergò ex voto perſeuerandi non amplius, quam ex voto Religionis obligantur, tametſi id clarius explicet.

DVBIVM X.

Qui ligatus voto perſeuerandi, ob cauſam iuſtam è Religione exit, vel expellitur: eadem cauſa ceſſante, tenetur denuo Religionem inire?

61 *Tenetur quidem.* TEnetur quidem iterum Religionum petere, ſi ſpes ſit in ea recipiendum: vel aliam inire, ſi votum fuit Religionis in genere, & in ea perſeuerandi, quia non ſolum vouit ingreſſum, ſed perſeuerantiam, à cuius executione temporale impedimentum cum liberare non poteſt, niſi dum ipſum durat: Ergò eo ceſſante, debet adſtringi. Sic Sanch. *l.* 4. *Decal. c.* 16. *n.* 82. Laym. *l* 4. *tr.* 5. *c.* 6. *n.* 13. Nauar *ſum. c.* 12. *n.* 46. Bonac. *to.* 3. *d.* 4. *q.* 2. *pun.* 5. §. 6. *n.* 22.

62 *Nõ tenetur.* Non tenetur iterùm ingregi, quia vouens profiteri non debet præſumi, ſe voluiſſe obligare omnibus modis, ac viis, quibus poſſibilis eſt profeſsio: ſed ſolum præſumi debet, ſe voluiſſe obligare ad profitendum, ſi receptus ſemel in probatione, per ipſum non ſteterit. Quia hic modus obligationis benignior eſt, & Eccleſiæ ſtylo conformis: Ergo aſſumpta probatione, ſi iuſtè egrediatur ob infirmitatem ſcilicet, vel ob parentum ſubleuandam inopiam, &c. vel à Prælato expellatur, voto ſufficiente ſatisfecit. Ita Suari. *to.* 3. *de relig. l.* 4. *c.* 4. *n.* 15.

Fateor me ſapientiſsimi Doctoris rationem me conuincere. Vnde ſatis probabilem hanc reor eſſe ſententiam, quam eligo, & confirmo. Nam votum Religionis, & votum perſeuerandi in Religione, vota ſunt de profeſsione facienda: & licet votum perſeuerandi concedamus amplius obligare, quam votum Religionis, quia obligat ad grauiores difficultates ſuperandas: At non video qua ratione obliget ad illas ſuperandas, non ſolum in vna probatione, ſed in omnibus poſsibilibus. 63 *Cum Suario opinor.*

DVBIVM XI.

An Voto Religionis ſatisfacias, ſi in Epiſcopum eligaris?

SAtisfacit quidem, quia Epiſcopatus eſt ſtatus perfectior ſtatu Religioſo, *Cap. licet, de regul. Cap. Vemens, de iureiur.* Sed votum non violat, qui in melius commutat, *Cap. Peruenit.* 2. *de iureiur.* Ergò non violat votum Religionis, qui illud commutat in Epiſcopatus aſſumptionem: ſicut non violat votum laxioris Religionis, qui ſtrictiorem ingreditur: nec votum ſtrictioris qui profeſsionem in laxiori emittit. Sic Abbas, Henric. Anton. *ad Cap. Per tuam, de voto.* Probabile cenſet Henriq *l.* 10. *c.* 32. *fine.* Tradit Expreſſe Manu. *to.* 2 *ſum. c.* 6. *n.* 6. Sa *v. Epiſcopus, num.* 2. 64 *Satisfacit planè.*

Non ſatisfacit, quia in *Cap. Tuas* 10. *de voto* de quodã, qui votum Religionis fecerat in plurium præſentia, neque ſuo tempore impleuerat, ſed transgreſſor voti exiſtens ad regimen Eccleſiæ Hebennenſis vocatus fuit conſultus reſpondet Innocentius III *Si tuam ſanare deſideras conſcientiam, regimen reſignes Eccleſiæ memoratæ, ac reddas Altiſſimo vota tua. Quòd ſi Capitulum eiuſdem Hebennenſis Eccleſiæ te poſtmodum canonicè duxerit eligendum, electionem recipere poterit de te factam.* Ex cuius textus deciſione manifeſtè colligitur voto Religionis non eſſe ſatisfactũ, ſiquidem Pontifex ſupponit, conſcientiam illius Epiſcopi læſam exiſtere, & reſignatione Epiſcopatus, redditioneque voti ſanandã eſſe Ita Laym. *l.* 4. *tr.* 5. *c.* 6. *q. vlt.* Suar. *to.* 3. *de relig. l.* 1. *c.* 19. *n.* 9 Sanch. *l* 4. *Decal. c.* 17. *n.* 5. Sylueſt. *v. Votum,* 3. *q.* 9. Azor. *p.* 1. *l.* 11. *c.* 16. *q.* 2. Docet D. Tho. 2. 2 *q.* 189. *a.* 3. *ad* 1. & *ibi* Caiet. 65 *Non ſatisfacit.*

Hoc certum mihi Doctorum primæ ſentẽtię venia. Nam ſi aſsũptione Epiſcopatus, vtpotè ſtatus perfectioris voto Religionis fieret ſatis, nullum votum Epiſcopus ille reddere Altiſſimo tenetur: ſicut nõ tenetur, qui in melius votum commutat, neque illius conſcientia ob hanc commutationem ſaucia exiſteret. Nec verum eſt quod docet meus Henriquez *ibid. l.* 1. & Manuel *n.* 6. Pontificem loqui de conſilio, non de præcepto, moti illis verbis: *Nos autem tuæ diſcretioni conſulimus,* quia repugnat textui ſupponenti conſcientiam Epiſcopi eſſe læſam, indigereque curatione: quod dici non poteſt omiſsionem rei ad Euangelica conſilia pertinentis. Quare licet Pontifex conſulat; conſulit tamen rem alias 66 *Hoc certum mihi.*

præceptam,

præceptam, & iure diuino debitam, licet ipſe nolit poſitiuo præcepto ad eius executionem obligare.

DVBIVM XII.

Qui ligatus voto Religionis Epiſcopatus electionem acceptauit, vnde obligatus eſt petere à Pontifice renunciandi licentiam: teneturne votum, quo arctatur, ei manifeſtare, ſi ſimpliciter petita non conceditur?

67 *Nonnulla ſuppono.* Ex dubij proximi reſolutione infero, ligatum voto Religionis, & Epiſcopatus acceptantem collationem, ſeu confirmationem, obligatum eſſe petere à Pontifice licentiam Præſulatui renunciandi, vt votum exequatur, quia licentia hæc eſt medium executioni voti omninò neceſſarium. Sanchez *l. quart. decal. capit. 17. num ro ſex.*. Azorius *p. prima l. 11. capit. 22. quæſtion. vlt.* Suar. *tomo tertio de relig. capit. 20. numero primo.* Dubito autem, nùm Epiſcopus hic teneatur, cum licentiam poſtulat, votum illud Pontifici manifeſtare, ſi ſimpliciter petita non conceditur.

68 *Non tenetur votum manifeſtare.* Non tenetur, quia cogeretur, delictum commiſſum in acceptatione Epiſcopatus aperire. Et quia negata licentia renunciandi Epiſcopatui, ſuſpenditur voti obligatio. Sic Sanchez *l. quart. decal. cap. 17. fine.* Laym. *l. 4. t. 5. cap. 6. fine.*

69 *Tenetur manifeſtare votum.* Tenetur quidem votum manifeſtare, ſi aliter licentiam obtinere non valeat, quia voti obligatio ſuſpendi non poteſt, niſi media voti irritatione, vel diſpenſatione: ſed diſpenſatione nunquam voti obligatio ſuſpendi poteſt, niſi votum cognoſcatur, & cognitio cauſæ ex qua concedenda eſt, præcedat. Irritatio autem directa in præſenti locum non habet, cum illud votum non fuerit emiſſum tempore ſubiectionis: indirecta verò irritatio, quæ eſt quædam diſpenſatio, quæque conſiſtit in executione voti impediendа, eo quod illius executio Eccleſiæ aſſumptæ præiudicet, exerceri nequit, incognito voto, & ponderato Eccleſiæ præiudicio, qua enim ratione Pontifex obligationem iuris diuini exequendi votum impedire poteſt renunciationem Epiſcopatus abnegando, ſi nullum præiudicium Præſulatui prouenit ex tali renunciatione: quippe æque bonus prælatus ſubeſt, qui præficiatur. Ita Suar. *tom. 3. de relig. l. 1. c. 20. à n. 5.* Caſtro Palao *to. 3. d. 1. de relig. ſtatu, punct. 6. n. 7.*

70 *Cum his opinor.* Cum his ſentiens, fateor, obligatum eſſe Epiſcopatum aſſumentem voto ligatum indirectè manifeſtare delictum, quod commiſit in voti violatione, & Epiſcopatus aſſumptione, quando alia via non poteſt licentiam ad renunciandum obtinere, niſi voto antea emiſſo manifeſtato, quia tacite ſe ad hanc manifeſtationem aſtrinxit, cum ligatus voto Præſulatum admiſit. Præterea concedo, negata licentia renunciandi Epiſcopatui, voti obligationem ſuſpendi, debet tamen licentia legitimè negari; quod non contingit, niſi caſu, quod maius Dei obſequium credatur eſſe perſeuerare in aſſumptæ Eccleſiæ regimine, quam exequi votum.

CAPVT VI.

Circa eos qui capaces ſunt, & non ſunt ingrediendi Religionem.

DVBIVM XIII.

An Pontifex debeat, licentiam impertire Epiſcopo petenti Præſulatum pro Religione commutare, nulla alia cauſa allegata præter ſtudium religioſæ vitæ?

Vppono, Epiſcopum non poſſe, inconſulto Pontifice, & abſque eius licentia 71 *Nonnulla ſuppono.*
ingredi Religionem, *cap. niſi cum pridem, de renunciat.* & *cap. licet, de Regular.* Quia ob perfectionem Epiſcopalis ſtatus, & obligationem contractam ſuæ Eccleſiæ inſeruiendi, merito Pontifex prohibuit, ne abſque ſua licentia etiam occaſione Regularis inſtituti ineundi, fieret Præſulatus renunciatio. D. Th. *2. 2. quæſt. 189. a. 7.* Azor. *p. 1. l. 11. cap. 16. q. 2. & 3.* Suar. *tom. 3. de Relig. l. 5. cap. 4. num. 14.* Quæſierim verò, an debeat Epiſcopo Pontifex hanc licentiam concedere nulla allegata cauſa præter Religioſæ vitæ ſtudium.

Minimè debet, quia *in cap. niſi cum pridem* 72 *Non debet licentiam impertire.*
non permittitur ob ſolam præfatam cauſam Epiſcopo Præſulatui renunciare. Commune enim bonum non debet priuatis commodis præferri. Sic Leſſi. *l. 2. cap. 41. dub. 3. num. 24.* Valent. *2. 2. d. 10. quæſt. 3. punct. 4.* ſubditque profeſſionem factam in Religione nullam eſſe.

Debet quidem, quia adſunt plures ple- 73 *Debet quidem.*
rumque, qui æque benè & ſæpè aptius Eccleſiam regunt; tuncque poterit Epiſcopus licite licentiam petere tranſeundi ad Religionem dimiſſo Præſulatu: & prudenter à Pontifice concedi. Eo enim caſu & bono communi populi, & particulari Epiſcopi attenditur. Ita Suar. *tom. 3. de relig. l. 1. c. 20. n. 7.*

74 *Primam ſententiam ad ſecundam, quam defendo, allicio.* Ego autem exiſtimo primam ſententiam, ac Pontificiam deciſionem, quatenus negat ex affectu Religioſæ vitæ non poſſe licentiam peti ad eam Epiſcopatus renunciationem gerendam: nec debere à Pontifice concedi: procedere, quando nullus alius facilè adeſſet, qui æque benè populi vtilitati, & Eccleſiæ obſequio operam expediret, quia tunc bonum commune priuatæ vtilitati eſt præferendum. At ſi non difficile alius adeſſet, qui onus gubernationis vtiliter poſſet ſuſcipere, putarim.

rim ſententiam mei Suarij omninò eſſe veram.

DVBIVM XIV.

Vt Parochus Religionem ineat, teneturne licentiam à ſuo Epiſcopo poſtulare?

75 *Quæſtionis ſtatus.* CErtum eſt, Parochum & quemlibet alium beneficiarium, etiam contradicente Epiſcopo, ingredi Religionem, *c. Duæ* 19. *quæſt.* 2. Requiro autem, nùm teneatur licentiam à ſuo Epiſcopo poſtulare.

76 *Tenetur planè.* Tenetur plane, quia textus *in cap. licet de Regular.* id videtur præſcribere. Sic D. Thom. 2.2 *quæſt.* 189. *a.* 7. Azorius *p.* 1. *l.* 11. *cap.* 16. *quæſt.* 3.

77 *Non tenetur.* Non tenetur, quia nullum ius inuenitur, vndè aperte hæc obligatio colligatur. Ita Suar. *t.* 3. *de relig. l.* 5. *c.* 4. *n.* 14.

78 *Idem exiſtimo.* Idem exiſtimo. Nam textus ille loquitur de Regularibus ad ſtrictiorem Religionem tranſeuntibus: non de Parochis, vel beneficiariis. Qua propter exiſtimo, poſſe eos, haud monito, vel requiſito Epiſcopo, Religionem amplecti. Debet tamen parochus Epiſcopum ſtatim certiorem facere, vt loco ſui Paſtorem prouideat, ne oues periculo exponantur.

DVBIVM XV.

An in Tridentino prohibeatur puellis habitum Religioſum ſuſcipere ante annos pubertatis?

79 *Nonnulla recolo.* DE impuberibus qualiter poſſint à parentibus Religioni offerri, ipſique valeant Religionem ingredi latiſſimè P. Sanchez *l.* 4. *decal. cap.* 18. & Suar. *tom.* 3. *de relig. l.* 5. *cap.* 1. 2. & 3. Quare ſupernacaneum duxi in his immorari, cum vſu receptum ſit in Religionibus præcipuè virorum, nullum iam impuberem recipi, & eſto aliquàndo ex cauſa recipiatur, receptionē eam non conducere vt nouitiatus legitimus inchoetur, quovſque ſit pubertatem adeptus. Dubium tamen eſt, an ex decreto Tridentin. *ſeſ.* 25. *de regular.* expreſſe prohibeatur puellis habitum Religioſum ſuſcipere ante annos pubertatis,

80 *Expreſsè prohibetur.* Expreſsè prohibetur, niſi expreſſe parentes, aut tutores conſenſerint, quia puellæ leuiter mouentur, & facilè à propoſito recedunt, & ſi in Monaſterio profitentur, ne nota afficiantur, grauibus ſpiritus incommodis exponuntur: vndè parentum, aut tutorum conſilio, ac directione indigent. Et ſic à Sacra Congregatione deciſum eſſe affirmat Barboſ. *in declarat. Concil. circa locum cit.* Sic ille & Manu. *t.* 3 *regul. qq. q.* 12. *a.* 2.

81 *Non prohibetur.* Minimè prohibetur, quia in eo decreto nihil ſpeciale circa ingreſſum impuberum ſtatuitur; ſed iuris antiqui diſpoſitioni relinquitur. Quare cum antiquo iure poſſunt impuberes tam viri, quam fœminæ non contradicentibus parentibus, vel tutoribus Religioſum habitum ſuſcipere, vt colligitur ex *cap.* 2. *de regul.* & *ex cap.* 1. 2. & 3. *cauſa* 30. *quæſt.* 2. Sic poſſunt non obſtante diſpoſitione Tridentini, Quia Tridentinum ſolùm diſpoſuit, ne puella maior duodecim annis habitum Religionis ſuſciperet, quin Epiſcopus eius voluntatem examinaret. De minori autem nihil diſpoſuit quoad habitus ſuſceptionem, ſed ſolùm quoad profeſſionem. Ita Michaël Mutina *de Sacror. homin. continent. l.* 4. *controuer.* 9. *cap.* 4. Sanchez *l.* 4. *decal. capit.* 18. *num.* 34. Suar. *tomo* 3. *de relig. l. quint. capit.* 2 *num.* 9.

82 *Hanc ſententiam tenendam eſſe affirmo, & nonnulla adiicio obſeruanda.* Hoc dicendum exiſtimo. Si autem rogites, cur Concilium ſtatuit, maiorem duodecim annis ſuſcipientem habitum Regulare examinandum eſſe ab Epiſcopo non ſolùm in profeſſione, ſed etiam in habitus ſuſceptione, facile ſatisfaciam, quia impubes non propria, ſed parentis directione regitur: cui directioni, aut voluntati noluit Concilium præiudicare: ſed potius fidit, in bonum filij eſſe dirigendam. Specialiter autem ſtatuit hoc examen pro fœminis, & non pro viris, quia regulariter fœminæ, & non viri ad Religionem coguntur, minorique ſcientia, ac diſcretione pollent, in electione ſtatus. Sed qualis culpa ſit hoc examen non præmittere in habitus ſuſceptione? Crederem eſſe culpā grauem ex vi illius decreti: illa enim verba Concilij *ſtatuit, & decernit*, vim præcepti ſufficienter declarant, & grauis eſt materia. Hoc certum in profeſſione reor. Quid in habitus ſuſceptione? certè quia video, conſuetudine introductum eſſe, nè Epiſcopi ſuſcipientem fœminam Regularem habitum examinent, ſed profiteri volentem: ea de cauſa affirmo, nullum eſſe peccatum hoc examen omittere. Mecum Sanchez *l.* 5. *decal. cap.* 4 *numer.* 84. *fine.*

DVBIVM XVI.

An valida ſit habitus ſuſceptio, & nouitiatus initus à coniuge poſt matrimonium conſummatum, licet tunc non adſit alterius coniugis facultas?

83 *Nonnulla ſuppono.* CErtum eſt, antè matrimonij conſummationem coniuges à Religionis ingreſſu non impediri: ſecus matrimonio conſummato, niſi cauſa adſit perpetui diuortij, & vnus alteri licentiam concedat, *cap. quidam, capit. Placet. cap. Ex parte, cap. veniens, de conuerſ. coniugator.* Ex quibus textibus manifeſtè colligitur, ita impeditos eſſe, vt profeſſio facta ſit, nulla. Quæſierim autem, an valida ſit ſuſceptio habitus & nouitiatus initus à coniuge poſt matrimonium conſummatum, licet tunc non adſit alterius coniugis licentia.

84 *Non eſt valida.* Valida non eſt, ſed omninò iterandus nouitiatus, quia eſt ad profeſſionem diſpoſitio.

Ergò

Ergo diſpoſitum in profeſſione cenſendum eſt, in nouitiatu diſpoſitum eſſe. Et eſt contrà iuſtitiam ſine coniugis licentia habitum Regularé induere: Ergo permittendum non eſt, vt ingreſſum illum, & nouitiatum tanquam validum Eccleſia acceptet. Sic nonnulli, quorum ſententiam probabilem innuit eſſe Palao *to. 3. diſt. 1. de ſtatu Relig. pun. 7. §. 3. numero 2.*

85 *Valida eſt.* Ingreſſio, & nouitiatus validus eſt, nec iterandus. Quia nullibi irritatus inuenitur; ſolùm enim profeſſionem altero coniuge non conſentiente, ius irritauit ſed ex hac irratione minimè infertur ſuſceptionem habitus, & nouitiatum irritari; ſiquidem facta receptione, & nouitiato continuato, poteſt coniux antea renuens, in profeſſione conſentire: quo conſenſu poſito, profeſſio fieri poteſt. Ita Palao *cit.* Suar. *t. 3. de relig. l. 5. c. 4. n.* 10. Sanchez fauet *l. 7. de matr. d. 37. à n. 46.*

86 *Hoc verius eſſe reor.* Verius hoc eſſe reor. Nam licèt nouitiatus ſit diſpoſitio ad profeſſionem, non inde infertur irritari ex cauſis, quibus profeſſio irritatur; ſed ſolùm non poſſe effectum habere, dum cauſæ irritantes profeſſionem ſubſtiterint: at illis ſublatis, cum validus ſit, effectum ſortiri poteſt. Secundum verò argumentum ſolum probat conuenientiam, quod nouitiatus irritaretur, non tamen probat, de facto eſſe irritatum. Imò, me iudice, nec hanc conuenientiam probat. Nam eſto illicitus ſit, ſufficiens eſt, vt nouitius Religionis onera experiatur: & Religio nouitij aptitudinem, & conſequenter vt legitimus ſit, & ab Eccleſia vt talis acceptetur. Aliàs ſi ſola iniuſtitia & turpitudo in his actibus reperta præſtaret nullitatem, neque matrimonium, neque profeſſio illicitè facta, valida eſſet: quod eſt abſurdum.

DVBIVM XVII.

Si vltra biennium, vel triennium quis ſperet, debitis ſatisfacturum, & antea abſque graui difficultate: poteſtne Religionem ingredi?

87 *Certum ſuppono.* Certum eſt, ſi quis bona non habeat, neque ſperet habere, ex quibus creditoribus ſatisfaciat, poſſe Religionem ingredi: idemque eſſe, ſi debita ſint incerta. Si autem breui tempore ſperat manens in ſæculo, ſatisfacturum, non poſſe inire Religionem. Quæſtio verò eſt, an ſi vltra biennium, vel triennium ſatisfacturum ſperat, & non antea ſine magna difficultate, poſſit inire Religionem.

88 *Non poteſt.* Non poteſt, quia præceptorum obligatio omittenda non eſt propter opus conſilij, & perfectionis, quale eſt Religionis ingreſſus. At dum quis ſpem moralem ſatisfaciendi habet etiam ad longum tempus, obligatione præcepti naturalis aſtringitur. Ergò propter ingreſſum Religionis, qui eſt opus conſilij, eam omittere non valet. Sic Suar. *tom. 3. de relig. l. 5. c. 7. n. 12.* Carbon. *de reſtit. quæſt. 85. dub. 3.* Medina *C. de reſtit. q. 3. cauſa* 8. Valen. *t. 2. d. 5. q. 6. pun. 7.*

89 *Poteſt quidem.* Poteſt quidem, ſi bonis cedat, ſtatim Religionem inire, quia debitis ſoluendis non aſtringitur perſona in ſe, ſed in bonis. Ergò ſi bonis cedit, perſona poteſt ſe Religioni addicere. Ita D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 189. *a. 6. ad 3.* Caietan. *ibi* Sà *v. religio, num.* 1. Syluest. *ibid. quæſt.* 4. Arag. 2. 2. *quæſt* 62. *a.* 8. *in cauſa* 8. & alij plures relati à Sanchez *l. 4. decal. c. 15. num.* 7. Nec limitant ad longum tempus, ſed abſolutè docent, te poſſe abſolutè Religionem inire, relinquendo bona, quæ habes, vt creditoribus quantum fieri poſſit, ſatisfiat.

90 *Hoc teneo.* Hoc teneo. Nam ſatisfactio, quæ fieri nequit niſi cum magna difficultate, vel longo tempore expectato, & cum ſpiritualis ſalutis detrimento; moraliter impoſſibilis eſt cenſenda: at talis videtur eſſe, quæ indiget longo temporis interuallo Religionis ingreſſum differre: ergò minimè obligat.

DVBIVM XVIII.

Nepos impediturne à Religionis ingreſſu ob extremam aui neceſſitatem in ſæculo ſuccurrendam?

91 *Nonnulla recolo.* Recolo triplicem eſſe neceſſitatem, extremam, grauem, communem. Extrema eſt, in qua ſi non ſuccurro, vita próximi periclitatur. Grauis, quando abſque graui difficultate, & labore ſuſtentari non poteſt, hoc eſt, ſi cadens ab ſtatu cogatur mendicare, vel famulari. Communis, cum communes, ac frequentes neceſſitates patitur. Porò ſi neceſſitas parentis ſit extrema, cui filius manens in ſæculo valet ſuccurrere, & Religionem ingrediens non valet: tenetur Religionis ingreſſum omittere: & idem aſſerendum de parente filij comparatione. Quæſierim verò, an nepos impediatur à Religionis ingreſſu ob extremam aui neceſſitatem, ſicuti filius ob huiuſmodi parentis neceſſitatem impeditur.

92 *Non extenditur ad auum.* Non extenditur, quia Doctores ſingulariter de parente comparatione filij & de filio comparatione parentis loquuntur: quippe qui obligantur ſuas actiones, cum neceſſitas vrget, in cui adiutorium expendere. At non videntur obligati aliorum conſanguineorum comparatione. Sic Suarius *t. 3. de relig. l. 5. c. 5. num.* 8.

93 *Extenditur, imo ad quemlibet extreme indigentem.* Extenditur profecto. Quia Doctores generatim affirmant, ob cuiuſlibet proximi extremá neceſſitatem ingreſſum differendũ eſſe, & poſt ingreſſum egrediendum, quia neceſſitatem extremam non videmus diuturno tempore durare: ergò non indiget ad ſui remedium longa Religioſi ingreſſus dilatione. Breuem autem omnes Doctores admittunt, & Suarius ipſe. Ergò ſtante neceſſitate extrema cuiuſlibet proximi, cui dilatione ingreſſus poſſit ſubueniri ingreſſus differendus eſt. Ergò à fortiori differendus ingreſſus ob extremam aui neceſſitatem. Ita Sanchez *l. 4. decal. cap.* 20. *num.* 14. & 28.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

& 28. Valent. 2. 2. *d.* 7. *q.* 1. *pun.* 2. Laym. *l.* 4. *tract quint. capit.* 6. *numer.* 1. Leſſius *l.* 2. *c.* 41. *dub.* 3. *n.* 34.

94 *Auctoris reſolutio.* Placet Suarij ſententia cum limitatione ab ipſo adhibita, vt non procedat quando breui ſpatio, & per breuem, ac facilem actionem, & occupationem ſubueniri auus, imo & quilibet proximus extremè indigens valeat ſuccurri, quia eo in caſu Charitas vrget non ſolùm conſanguineo, ſed etiam cuilibet extraneo auxilium impendere. Verùm non obligatur nepos, imò neque filius auo, aut parenti per dilationem Religioſi ingreſſus ſubuenire, ſi detrimentum ſpiritualis ſalutis illius adſit, quale in omittendo per longum tempus Religionis ingreſſum aſſolet reperiri. Leg. D. Th. *quodl. b.* 10. *a* 9. Syiueſt. *v. Relig.* 2. *quæſtion. ſept.* Leſſium *l.* 2. *capit.* 41. *dub.* 3. *num.* 34. Tolet. *l.* 5. *capit.* 1. *numer.* 6. In ſecundam ferè recido ſententiam.

DVBIVM XIX.

An innodentur excommunicatione impedientes ingreſſum fœminarum ad regularem probationem?

95 *Nonnulla præmitto.* PRæmitto conditiones ſeruandas in Religionis ingreſſu, vt validus ac licitus ſit. Et quidem coactio profeſſionem annullat, ſed non nouitiatum, quia non impedit, quin nouitius Religionis onera experiatur, ſed potius iuuat. Sanchez *l.* 7. *de matr. d.* 37. *numer.* 51. Concilium excommunicatione afficit fœminas cogentem ad Religionis ingreſſum *ſeſ.* 25. *capit.* 18. *de regular.* Non autem comprehendit cogentem ad votum, vel iuramentum Religionis ſuccipiendæ. Modus coactionis, debet eſſe iniuſtus, ſed ſufficit ſi is ſit indirectus. Excipit verò Concilium caſus à iure expreſſos, in quibus poteſt dari coactio abſque excommunicationis incurſu. Simili excommunicatione illigatur impediens fœminas ab ingreſsu Religionis. Requiro autem, num etiam comprehendat impedientem fœminas ab ingreſſu ad probationem.

96 *Non comprehendit.* Non comprehendit, quia decretum excommunicatione afficiens impedientem profeſſionem, non eſt extendendum ad remotum profeſſionis obſtaculum, præcipuè cum decretum excommunicans cogentes ad Religionem non fuit contentum expreſſione profeſſionis, ſed inſuper addidit ſuſceptionem habitus. Porrò impediens votum Religionis in ſæculo emitti virtualiter profeſſionem impedit: ſed non ideò excommunicatur: ergò ob impedimentum remotum excommunicatio non contrahitur. Sic Sanch. *l.* 4. *decal. c.* 4. *num.* 15.

97 *Comprehendit.* Comprehendit ſane, quia ſuſceptio habitus, nouitiatuſque perfectio requiritur neceſſariò ad profeſſionem: ergò quolibet ex illis impedito, profeſſio ipſa impeditur. Ita Suar. *t.* 5. *de cenſur. d.* 23. *ſect.* 7. *n.* 10. *&* *t.* 3. *de Relig. l.* 5. *c.* 9. *n.* 11.

Hoc defendo annotans maximè differre huius impedimenti appoſitionem à profeſſionis coactione, quia poteſt eſſe coactio ad profeſſionem, quin fuerit ad habitum ſuſcipiendum: & è contra poteſt eſſe coactio ad ſuſcipeindum habitum, quin ad profeſſionem extendatur. Quare expediens fuit, non ſolùm profeſſionem, ſed habitus ſuſceptionem exprimere. At in præſenti fieri non poteſt, quod aliquis à nouitiatu impediatur, quin impediatur à profeſſione, quare ſatis fuit profeſſionis impedimentum prohibere, quia prohibendo impedimentum profeſſioni apponi, conſequenter prohibitum eſt apponi Religionis ingreſſui, & aliis omnibus, quæ ſunt de profeſſionis eſſentia. 98 *Hoc defendo.*

CAPVT VII.

Circa Nouitiatum Religionis.

DVBIVM XX.

Epiſcopus domicilij nouitiorum, à quo ipſi poſſunt Ordinibus initiari, eſtne Epiſcopus loci illius, in quo Monaſterium reſidet?

PRobabile ſatis eſſe exiſtimo omnia priuilegia conceſſa profeſsis, nouitiis communicari, quia licet propriè Religioſi non ſint, ſunt tamen in via, & in communi acceptione ſic appellantur. Sanchez *l. quart. decal. capit.* 39. *numero* 17. vndè poſſunt abſolui & abſoluere à peccatis reſeruatis, quia hoc priuilegium ferè omnibus Religionibus eſt conceſſum. Poſſunt diſpenſare, ac diſpenſari in votis, & in præceptis ieiuniorum, & feſtiuitatum. Poſſunt lucrari indulgentias aliis Religioſis conceſſas. Gaudent Canonis, ac fori priuilegio. Poſſunt Sacris Ordinibus inſigniri. Solùm eſt dubium à quo Prælato? Et quidem excluſo ſpeciali priuilegio prælatus Regularis in hac parte nihil poteſt, quia Prælatus hic in nouitios ſolùm habet iuriſdictionem, quatenus ad finem probationis, ac bonum nouitij regimen eſt neceſſarium. At ad huiuſmodi finem neceſsarium non eſt, Prælatum Regularem concedere poſse nouitio dimiſsorias ad Ordines ſuſcipiendum. Dixi, *ſecluſo ſpeciali priuilegio.* Nam Societati Ieſu conceſsum eſt, vt ex ſuorum Prælatorum facultate poſſint nouitij noſtri Ordinibus inſigniri, ſicut & profeſſi. Habetur *v. communicatio* §. 5. vt notauit. Suar. *tom.* 3. *de relig. l.* 5. *c.* 16. *n.* 17. *&* Sanch. *l.* 6. *decal. c.* 10. *nu.* 22. vbi docent ſatis eſse probabile, eam facultatem profeſsis conceſsam ad nouitios extendi: licet in priuilegio expreſsè non extendatur. 99 *Plura recolo de nouitiorum priuilegiis.*

Vnum tamen debet eſſe certum, poſſe nouitium tum ab Epiſcopo Originis, tum ab Epiſcopo ſui domicilij ordinari. Quæſierim verò, quinam ſit domicilij Epiſcopus; an Epiſcopus loci, in quo reſidet Monaſterium: an ille, in cuius Diœceſi nouitius domicilium habebat.

100 *Non eſt Epiſcopus loci, vbi reſidet Monaſterium.* Non eſt Epiſcopus loci, vbi reſidet Monaſterium: ſed Epiſcopus Diœceſis, in qua nouitius ante Religionis ingreſſum domicilium obtinebat, quia habitus aſſumptione non mutauit priorem ſtatum, in ſtatum Religioſum: ergò nec domicilium. Et quia dum in probatione exiſtit, non habet animum firmum, perſiſtendi perpetuo in Monaſterio; ſed probandi, an ſibi expediat Religioſus ſtatus. Sic Suar. *tom. 3. de relig. l. 5. capit. 16. num. 17.*

101 *Eſt quidem.* Eſt Epiſcopus loci, vbi Monaſterium exiſtit, non Epiſcopus Diœceſis, vbi nouitius ante ingreſſum domicilium gerebat, quia verè nouitius aſſumptione habitus domicilium mutauit: ſiquidem abſolutum animum habet perpetuo manendi, caſu quo Religio non diſpliceat: quod ſufficit ad domicilij acquiſitionem. Omnibus namque denuo domicilium acquirentibus ea voluntas ineſt, ibidem perpetuo manendi, dum nihil aduerſum euenit, aut commodius non occurrit. Ita Sanchez *l. quart. decal. capit. nono numero 20. & l. ſext. capit. 10. numero 21.* Layman. *l. quart. tract. quint. capit. quart. numero quint.* Et Suar. ſibi contrarius *tr. 4. de relig. t. 8. l. 2. c. 17. n. 14. & 15.*

102 *Cum his probabilius opinor.* Cum his probabilius opinor adiiciens, nouitium ad Ordinum ſuſceptionem Regularis Prælati facultate non indigere: cum in hac actione non Prælato, ſed Epiſcopo ſubiiciatur; verum licèt neceſſaria ea facultas non ſitat, maxime decet, vt conſentiente Regulari Prælato Ordinatio fiat. Alias præbebit nouitius ſufficientem cauſam, vt eum Prælatus à Religione expellat, cum in re tam graui eius conſenſum contempſerit. Sanchez mecum *l. 6. decal. c. 10. n. 22.*

DVBIVM XXI.

Annus probationis eſtne ad profeſſionis validitatem neceſſarius?

103 *Non eſt neceſſarius.* Neceſſarius non eſt, quia datur annus hic in fauorem nouitiorum, vt poſſint Religionis onera experimento dignoſcere. Cui quidem nouitius priuilegio, aut fauori poteſt renunciare ex permiſſione *capit. ad Apoſtolicam, de Regularibus* eis factam. Sic Leſſius *l. ſecund. capit. 41. dub. 7. num. 59.* Sanchez *l. 5. decal. cap. 4. num. 19.* aſſerentes id eſſe probabile.

104 *Neceſſarius eſt.* Eſt neceſſarius, quia Tridentin. decreto adeo annus probationis ad profeſſionem eſt neceſſarius in qualibet Religione virorum, ac mulierum, vt illo omiſſo, profeſſio ſit nulla, *nullamque inducens obligationem ad alicuius regulæ, vel Ordinis obſeruationem*, vti ait Concilium. Ita Leſſius & Sanchez *citati.* Nauar. *l. 3. conſ. tit. de regular. conſ. 33.* Manuel. *tomo ſecund. ſum. capit. ſext. numero 10. & tomo tertio qq. regul. quæſtion. 15. art. 7.* Azorius *p. prima capit. quart. quæſtion. nona* Suar. *to. 3. de relig. l. 5. c. 2. num. 5.* Barboſa *p. 3. de poteſt. Epiſc. alleg. 10. n. 17.*

105 *Hoc ferè certum eſſe credo.* Hoc ferè certum eſſe crediderim nam Tridentini verba indicant ſanè excluſam eſſe illam renunciationem probationis annuæ permiſſam *in cap. ad Apoſtolicam.* Aliàs nihil nouum Concilium ſtatueret, inutiliſque eius conſtitutio eſſet. Quare in praxi iudico primam ſententiam difficilè probabilitate niti, vbi Triden. eſt receptum.

DVBIVM XXII.

Coniux, qui ante matrimonium conſummatum ad Religionem tranſit poteſtnè anno probationis non exacto, profeſſionem emittere?

106 *Poteſt ſanè.* Poteſt equidem, quia *in capit. ex publico, de conuerſ. coniugator.* Non ſolùm permitti, ſed & decerni videtur intra bimeſtre debere huiuſmodi coniugem profeſſionem agere; ne coniux in ſæculo manens diu expectare matrimonij diſſolutionem teneatur. Sic nonnulli Doctores.

107 *Non poteſt.* Minimè poteſt, quia Tridentinum generaliter loquitur, & nullum exhibet huius exceptionis fundamentum. Ita Gutier. *de matrim. capit. 54. numer. 11.* Leſſius *l. ſecund. capit. 41. dub. ſept. numer. 59.* Baſil. Legion. *l. nono de matrim. c. 9. n. 2.* Sanchez *l. 5. decal. c. 4. n. 11*

108 *Non admitto hanc exceptionem.* Merito hæc exceptio communiter à Doctoribus non admittitur, cum Concilium generatim loquatur cum annum integrum probationis exigit. Et quidem textus *in cap. ex publico*, quo prima ſententia nititur, potius firmat contrariam. Nam illud bimeſtre non conceditur coniugi ad profitendum, ſed ad deliberandum, an ſibi expediat Religionis inire inſtitutum; ne videatur correctus textus *in cap. ad Apoſtolicam, de regular.* concedens probationis annum, tum in fauorem nouitij, tum Religionis.

DVBIVM XXIII.

Vnius Ordinis profeſſi ad alium tranſeuntes poſſuntne, omiſſo probationis anno profiteri?

109 *Poſſunt quidem.* Poſſunt quidem, quia cum iam ſatis ſint experti Regularis inſtituti onera, non videntur, ſub decreto Tridentini exigentis probationis annum comprehendi, vnde ex conſenſu Religioſi illius & Religionis poterit intra annum profeſſionem emittere. Sic Henr.

l 13.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

l. 13. capit. 40. numero ſecund. & lit. O. Sorbus *in compend. priuileg Mendic. v. Nouitius, §. ſed an requiratur.*

110 *Non poſſunt.* Minime poſſunt, quia licet Religioſus ille expertus fuerit Religionis onera: at non eſt expertus difficultates Religionis illius, quam de nouo ſuſcepit: & Religio experta non eſt illius Religioſi aptitudinem. Ergò nulla ratio apparet, cur intra annum poſſit profiteri. Ita Sanchez *l. quint. decal. capit. quart. numer.* 12. Garcia *de benef. p.* 11. *cap. nono numero ſeptimo* Manuel. *regul. qq. tom.* 3. *quæſtion.* 15. *num.* 11. Nauar. *l. tertio conſil. tit. de Regular. conſ.* 49. & 53. Azorius *p. prima l. primo capit.* 14. *quæſtione* 15.

111 *Hic teneo, & veras alias exceptiones exprimo.* A prima ſententia omninò recedo. Licet enim aliquando viderim Religioſos huiuſmodi ex vno ordine ad alium pergentes tertio, quarto, vel quinto menſe profeſſionem emiſiſſe, ſemper de illius profeſſionis validitate dubitaui: non enim firmum inuenio fundamentum, quo caſus hic ſub generali illo Tridentini decreto non debeat comprehendi. Scio equidem alios eſſe caſus, qui à regula generali excipiuntur. Nam Commendatarij Monaſteriorum, quæ capita ſunt Ordinis, debent intra ſex menſes ſolemniter illo in ordine profiteri, aut commendæ renunciare. Tridentin. *ſeſ.* 25. *capit.* 21. Milites Ordinum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, & D. Ioannis, ſecluſo proprio Ordinis ſtatuto, poſſunt profeſſionem emittere, haud præmiſſo probationis anno, quia Tridentin. ſolùm videtur comprehendiſſe Religioſos in communi viuentes, ſtrictam paupertatem, caſtitatem, & obedientiam profitentes, quales non ſunt Militarium ordinum equites. Dixi, *Excluſo proprio Ordinis ſtatuto.* Nam equites D. Ioannis ſtatutum habent, ne poſſint profeſſionem facere ante decimum ſextum annum completum, & ante annum probationis exactum. Flamin. *l.* 6. *de reſignat. q.* 2. *n.* 120.

DVBIVM XXIV.

Moniales Ordinis D. Dominici, poſſunt in mortis articulo profeſſionem ex priuilegio emittere: at Monaſterium poteſt, ne, in bonis ſic profeſſæ in præiudicio venientium ab inteſtato ſuccedere?

112 *Suppono, priuilegium hoc ſubſiſtere.* PRæmitto, Moniales Ordinis D. Dominici poſſe in mortis articulo profeſſionem emittere haud expleto probationis anno, ſi tamen expleuerint annum decimum ſextum ætatis. Conceſſit Pius V. in Breui incipiente, *ſumma ſacerdotij cura, edito* 23. Auguſti, anno 1570. Nec reuocatum eſſe à Gregor. XIII. Sanchez affirmat *l. quint. Decal. capit. quart. numero* 16. & alij, quia ſolùm reuocauit, quæ ad ſtatum, ac regimen Monialium Pius V. contra Tridentini decreta ſtatuerat. Hoc autem priuilegium non videtur ſtatum, & regimen Monialium ſpectaſſe, cum ſupponantur Moniales illæ ſtatim ab ſtatu huius ſæculi diſceſſuræ. Hanc ſententiam tanquam piam, fauorabilem, grauiſſimorum Doctorum authoritate firmatam amplector, licet ratione præfata non conuincar. Quid enim magis ſtatum Monialium ſpectare poteſt, quam profeſſio, quæ ipſum conſtituit ſtatum? Quæſierim verò, an Monaſterium in bonis ſic profeſſæ obeuntis ſuccedat in præiudicium venientium ab inteſtato.

113 *Non ſuccedit.* Non ſuccedit, quia Pontifex ſolùm conceſſit hoc profeſsionis maturæ priuilegium ad deuotionem, & ſolatium obeuntis, ne meritò profeſſæ careret, indulgentiaſque, ac Iubileum lucrari poſſet: non autem vt Monaſterium ſuccederet, præcipuè cum hoc priuilegium non tam pro foro interno, quam externo fuerit conceſſum. Sic Manuel. *regul. qq. tomo tertio quæſtion.* 15. *a. ſexto.* Miranda *tomo primo.* Manuel. *Prælator. quæſtion.* 22. *a.* 10. Barboſa *p.* 3. *de poteſt. Epiſc. allegat.* 101. *num.* 33.

114 *Succedit planè.* Succedit quidem, quia illa profeſsio vera eſt, & Moniales ſic decendentes verè profeſſæ decedunt, ſicuti ſi expleto probationis anno profeſsionem emiſerint. Ergò eodem iure, quo in aliis non priuilegiatis profeſsionibus ſuccedit Monaſterium, ſic in priuilegiata vera quidem profeſsione. Ita Sanc. *l.* 5. *decal. c.* 4. *n.* 16.

115 *Hoc veriùs eſſe reor.* Hanc ſententiam veriorem eſſe crediderim. Nam quod Pontifex non intenderit expreſsè in huius priuilegij conceſsione, quod Monaſterium ſuccederet, non impedit, quominus de facto ſuccedat, quia Monaſterij ſucceſsio non pendet ex fine, quo motus fuit Pontifex ad hoc priuilegium impertiendum: ſed ex ipſius priuilegij conceſsione, valoreque profeſsionis emiſsæ.

DVBIVM XXV.

Cum probationis annus integer eſſe debeat, ad huiuſmodi integritatem requiriturne neceſſariò, vt de momento ad momentum computatio fiat?

116 *Status quæſtionis.* DEbere annum probationis integrum eſse manifeſtè colligitur ex Tridentin. *ſeſ.* 23. *capit.* 15. præſcribente nullam eſse profeſsionem illius, qui poſt ſuſceptum habitum Regularem, integrum annum in probatione non inſumpſerit. Requiro autem, an ad huiuſmodi integritatem requiratur, vt computatio fiat de momento ad momentum, vt ſi ſuſcepiſti habitum nouitiorum die prima Auguſti hora ſexta poſt meridiem, nequeas anno ſequenti ante illum diem & horam profeſsionem emittere.

117 *Non requiritur.* Non requiritur quia in fauorabilibus, dies inceptus pro completo habetur, *leg. qua ætate, ff. de teſtam. & l. in vſucap. ff. de vſuc.* At fauor eſt nouitij, quod Religioni aptus ſit, & Religionis, quod nouitiũ recipere valeat: ergò

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

non eſt computandus annus de momento in momentum. Sic Stephan. Garcian. *diſcept. forenſ. c.* 413. *n.* 22. Barboſa *p.* 3. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 101. *num.* 22. aſſerentes; ſufficere, illum eſſe inceptum.

118 *Requiritur planè.* Requiritur planè, diem eſſe completum de momento in momentum, quia Concilium annum nouitiatus profeſſioni præmittendum ſtatuitum in fauorem Religionis, tum nouitij, ne temerè, & inconſideratè nouitius obligaretur ad Religionis aſperitates ſubeũdas & Religio ad regendum, & alendum Religioſum illum: ſed vterque maiori conſideratione procederet. At quoties tempus aliquod deſignatur, ad ſubeundam maturius obligationem completum eſſe debet; quia id fauor eſt, & beneficium. Colligitur ex *leg.* 3. *§. minorem, ff. de minorib.* ibi: *minorem adhuc dici vltimo die anni vigeſimi quinti, donec hora natiuitatis decurrat; quia ante illam horam nondum compleuit vigintiquinque annos; ſed à momento in momentum tempus expectari debet.* Ergò ſimiliter in noſtro caſu, in quo agitur etiam de obligatione ſubeunda firmiter abſq; remedio relaxationis. Ita Sanchez *l.* 5. *decal. cap.* 4. *numer.* 4. Baſili. Legion. *l.* 9. *de matrim. cap.* 9. *num* 6. Manu. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 15. *a.* 4. Suar. *t.* 3. *de relig. l.* 5. *c.* 15. *n.* 1. Leſſi. *l.* 2. *c.* 41. *dub.* 7. *n.* 59.

119 *Cum his opinor.* Cum his opinor, adiiciens, nullo modo eſſe neceſſarium alium diem expectare, vti aliquis ſcrupuloſus excogitauit, quia Tridentinum id minime decernit, neque aliunde colligitur. Moneo anno biſſextili illum duplicem diem pro vno eſſe computandum: vt ſiquis nouitiatum inſtituit die vigeſima quarta Februarij, non poſſit ſequenti anno biſſextili vigeſimo quarto die Februarij emittere profeſſionem, ſed neceſſariò debere alteram vigeſimam quartam diem expectare, quia in computatione temporis communis ſtylus eſt obſeruandus, dum aliud non exprimitur. Sanchez *l.* 2. *de matrim. d.* 24. *numer.* 22. *& l.* 5. *decal. cap.* 4. *num.* 4.

DVBIVM XXVI.

Ex priuilegio Pij II. Religioni Minorum & reliquis cum ea communicantibus Ordinibus conceſſo, poteſtne ex duplici parte interpolata compleri?

120 Nonnulla recolo. NOn ſolùm à Tridentino integer annus probationis expoſtulatur, ſed etiam continuus, quia ex communi loquendi modo, quoties ex aliquo die deſignato tempus eſt computandum, continuum debet eſſe; aliàs nihil in contractibus, & obligationibus certum, & determinatum eſſet. Suar. *tomo tertio de relig leg. quint. capit.* 15. *numero quint* Sed Tridentin. *ſeſ.* 25. *capit* 15. *de regularib.* à die ſuſcepti habitus annum probationis deſignat: ergò continuus eſſe debet. Quæſierim autem an ex priuilegio Iulij II. Religioni Minorum conceſſo, poſſit nouitiatus ex duplici parte interpolatus compleri.

121 *Poteſt quidem.* Poteſt quidem, quia Tridentinum hoc priuilegium minimè reuocauit: Vnde illo vti poteſt quilibet ex Religione Minorum iuſta cauſa intercedente, & reliquarum Religionum nouitij in priuilegij communicatiuum. Nam Concilium ſolùm expreſsè petit integrum nouitiatus annum, quod verò debeat eſſe continuum ſub opinione eſt poſitum, relinquit ergo locum priuilegio. Sic Manuel. *t.* 3. *qq. regul. q.* 15. *a.* 8.

122 *Non poteſt.* Non poteſt, quia hoc priuilegium decreto Tridentini iam eſt reuocatum. Nam ſi hoc priuilegium firmum perſiſteret, ferè nullius eſſet vtilitatis Tridentini decretum, ſtatuens iuxta communem ſententiam nouitiatum debere eſse continuum, cum omnes ferè Religiones illo vti poſsent ob priuilegiorum communicationem eis conceſsam. Ita Palao *tomo tertio d. primo de ſtatu relig. punct.* 12. *§. ſecund. numero quint.* Sanchez *l.* 5. *decal. cap.* 5. *num.* 25.

123 *Hæc mea ſententia eſt.* Cum his opinor, iudicans non oportere circa hoc remiſſius ſentire. Continuatio enim hæc cedit admodum in fauorem illius, ob cuius cauſam tempus eſt deſignatum. Siquidem nouitio, ac Religioni regulariter fauorabilius eſt, vt probationis annus continuus, quam ſit interpolatus. Sic enim exactius nouitius Religionis probat aſperitatem, & Religio nouitij mores & aptitudinem valet veſtigare ſi autem requiras, quænam interruptio ſufficiat, vt annus nouitiatus diſcontinuetur. Doctorum placitum exhibebo. Nauarrus *l.* 3. *conſil. tit. de Regular. conſ.* 32. Triduanam interruptionem aſſerit eſse ſufficientem, tacite innuens minorem inſufficientem exiſtere. Leſſius *l. ſecund. capit.* 41. *dub. ſeptimo numero* 59. docet, paucorum dierum interpellationem nouitiatum non impedire, quia non eſt moralis interruptio, neque impedit, quominus nouitius Religionis aſperitates experiatur, & Religio nouitium.

DVBIVM XXVII.

Si nouitius laboraret amentia, quæ per menſis duraret ſpatium: deberetne anno probationis ſuppleri id tempus?

124 *Quæſtionis ſtatus.* SI amentia breui temporis duret ſpatio, qualis eſse ſolet ea, quæ ex aliquo morbo excitatur, certum eſt communi praxi atteſtante, nouitiatum non interrumpi, nec ſuſpendi, quia in communi hominum æſtimatione reputatur, at ſi eo tempore ille ſomno corriperetur. Quid ſi amentia extraordinaria eſset, verbi gratia ſi per menſis duraret ſpatium? an probationis annus interrumperetur an ſuppleri deberet.

Non

125 *Non interrumperetur, ſed ſuſpenderetur.* Non interrumperetur equidem nouitiatus annus, ſed ſuſpenderetur: ac proinde repetendus non eſt, ſed ſupplendus. Non inquam interrumperetur, quia non videtur poſſe nouitiatus interrumpi, quin ſtatus Religionis inchoatus ceſsatus eſſet: at ceſſare non poteſt niſi ex voluntate nouitij, vel Prælati, cum ex vtriuſque voluntate fuerit ingreſſus celebratus. Ergò horum voluntate ceſſante, vt vere ceſſat, nouitiatus interrumpi nequit. Suſpendi autem debet, quia amentiæ tempore nouitius non potuit Religionis onera ponderare, nec Religio nouitij mores veſtigare. Sic Sanch. *l.5. decal. c.4. n.55.*

126 *Minimè ſuſpenderetur.* Minime ſuſpenderetur annus probationis nec ſupplendus eſſet, quia Concilium ſolùm expoſtulat ad profeſſionem emittendam, integrum nouitiatus annum: at ex amentia illa nec nouitiatus ſoluitur, nec diſcontinuatur. Ergò tempus amentiæ computandum eſt. Ita Caſtro Palao *t.3. d.1. de ſtatu relig. pu.12. §.2. n.9.*

127 *Auctoris reſolutio.* Ego quidem quoad priorem partem ſententiam primam eſſe veram exiſtimo, nempè nouitiatum per amentiam non interrumpi. Poſito autem, quod nouitiatus interruptus non ſit, difficile P. Caſtro Palao, & mihi, illud tempus non eſſe computandum, ob rationem præfatam. Non enim obſtat, eo tempore nec nouitium poſſe Religionem probare, nec Religionem nouitium, quia id prouenit ex quodam accidenti extrinſeco, & non ex ſtatu. Quemadmodum ſi nouitius ex facultate ſuperioris nauigaret, & fortuito captiuus exiſteret; non ideo videretur nouitij ſtatus ſuſpendi, licèt tunc nequeat Religionis probare aſperitates, neque Religio ipſius mores aduertere.

DVBIVM XXVIII.

Nouitiatus continuatio debetne eſſe vſque ad profeſſionem?

128 *Non eſt neceſſaria cũ profeſſione nouitiatus continuatio.* Esse neceſsario non debet, quia nullibi cauetur hæc cum profeſſione continuatio. Vndè ſi nouitius expleto integro nouitiatus anno profiteri nollet, ſed Religionem deſerat, vel ipſa eum Religio expellat, quia non inuenit idoneum: ſi poſtea ipſe pœnitudine affectus ad ordinem redeat, vel ordo conſilium mutans eum velit recipere: profeſſio validè, ac licitè poterit concedi, dummodo res tum ex parte nouitij, tum ex parte Ordinis non ſint notabiliter immutatæ. Sic Syluest. *v. religio 5 quæstion quart.* Gregor. Lopez *leg.3. tit.7. part.1.* Manuel *t.3. qq. regul. qu.15. a.10.* Sanchez *l.5. decal. cap.4. numer.34.* plures citans.

129 *Neceſſaria eſt.* Neceſſariò debet nouitiatus cum profeſſione continuari: nec poteſt nouitius à Religione dimiſsus, vel ipſe relinquens eam, profiteri, quin denuo integrum nouitiatus annum peragat, quia prior habitus ſuſceptio, & probatio extin extincta fuit. Ita Suar. *t.3. de relig. l.5. c.15. à n.8.*

Sapientiſſimum ſequor probabiliùs planè Doctorem. Nam Concilium ad profeſſionis valorem annum integrum poſt habitum ſuſceptum requirit: ergò poſt ſecundam habitus ſuſceptionem integer probationis annus eſſe debet. Sic quidem video vſu eſse receptum. *Auctoris placitum.*

DVBIVM XXIX.

An Probatio nouitij poſſit ante annum decimum quintum inchoari?

Certum eſt, nouitiatum ab eo tempore computandum eſſe, a quo nouitius habilis, & in legitima ætate conſtitutus à legitimo ſuperiore admittitur ad Ordinis difficultates probandas, quia in hac legitima admiſſione Religionis conſiſtit ingreſſus: ea enim futurus Religioſus cum Religione conuenit vt ipſe Religionem, & Religio ipſum probet. Porro ætas determinata, requiritur ad probationem peragendam. Communis autem ſententia fert eſse debere perfectam pubertatem, nempè in viris decimus quartus annus, & in fœminis duodecimus, quia ante pubertatem nemo cenſetur idoneus ad Religionis aſperitates probandas. Lege Thomam Sanchez *l.5. decal. cap.4. num.22.* alios referentem. Hinc do quæſtioni, num probatio nouitij poſſit ante annum decimum quintum inchoari. 130 *Nonnulla præmitto.*

Minimè poteſt, quia Tridentin. *ſeſ.25. c.15. de regular.* Statuit neminem ad profeſſionem admitti poſse ante decimum ſextum annum completum, ac præmiſso integro probationis anno. Et *cap.16.* decernit, vt finito probationis tempore ſuperiores nouitium, quem habilem inuenerint, ad profeſſionem admittant, aut è Monaſterio excludant: igitur Concilium ſupponit, omnes finito probationis anno in legitima ætate ad profeſſionem eſse debere, ſiquidem admittendi ſunt vel eiiciendi, ſi alias habiles, aut inhabiles exiſtunt, ob ſolùm enim ætatis defectum eiici non debent. Sic Syluestr. *v. religio 2. qu.10. & v. religio 5. q.3.* Angel. *v. Nouitius, q.7.* 131 *Minime poteſt.*

Poteſt equidem, quia ex Tridentin. decreto nouitiatus non mutatur ſtatus. Nam licet diſponat, finito probationis anno, nouitios admitti ad profeſſionem, vel è Religione excludi debere: hoc ſubintelligitur, nulla legitima cauſa intercedente differendi profeſſionem. Sanchez *l.5. decal. cap.4. nu.21.* Certè quando nouitius annum decimum ſextum nondum explenit legitima cauſa adeſt profeſſionem differendi. Ita Sanchez *citat.* Nauar. *l.3. conſtit. de regularib. conſ.20.* Azor. *p.1. l.12. cap.4. quaſt.9.* Suar. *tom.3. de Relig. l.5. cap.13. num.8* Barboſa *p.3. de poteſt. Epiſc. allegat.101. num.31.* Leſſi. *l.2. cap.41. dub.7. n.59.* Manuel. *t.3. qq. regul. q.15. a.2.* & alij. 132 *Poteſt omnino.*

Veriorem hanc partem eſse credo. Nam ſi legitima eſſet differendi profeſſionem cauſa, ſi nouitius pluribus menſibus poſt annum probationis morbo corriperetur, vel in probatione nondum ſatisfeciſſet: cur non erit le- 133 *Verius hoc eſſe credo.*

gitima differendæ profeſſionis cauſa, decimum ſextum annum nondum eſſe completum. Certè ſic Tridentini decretum intelligendum eſſe, præter Thomam Sanchez affirmant Manuel *quæſt.* 17. *a.* 10. *&* 20. *& tom* 2. *ſum. c.* 8. *num.* 3. Palao *tom.* 3. *d.* 1. *de ſtatu relig. punct.* 12. §. 3. *num.* 3.

DVBIVM XXX.

An neceſſarium ſit vt nouitij probatio in Monaſterio fiat?

134 *Nonnulla præmitto.* VT nouitiatus legitimè fiat aliquas conditiones Doctores ex mente Tridentin. requirunt. Prima eſt, vt adſit mutua traditio inter nouitium & Religionem, vt ſe inuicem probent. Vnde cenſeo, quoties ex parte nouitij, vel Religionis ceſſauerit hic conſenſus, & diſpoſitio probandi, probationis ſtatum omninò ceſſare. Suar. *tom.* 3. *de relig.* 5. *cap.* 14. *num.* 5. Secunda eſt circa locum vbi probatio hæc gerenda eſt. Vndè requiro, num ſit neceſſarium, vt in Monaſterio fiat.

135 *Neceſſariũ ſimpliciter eſt.* Neceſſarium eſt, quia aliàs non poterit nouitius Ordinis aſperitates experiri, neque ordo nouitij aptitudinem veſtigare. Sic Manuel *tomo* 3. *qq. Regul. quæſt.* 15. *a.* 10. *fine*, & alij.

136 *Non eſt ſimpliciter neceſſariũ.* Non eſt neceſſarium, quia licet nouitiatus ſit inſtitutus, vt nouitius Religionis difficultates experiatur, & Religio mores nouitij calleat, & ad hunc finem expediat, vel neceſſarium ſit, vitam in Monaſterio degere: quia verò hæc actualis, & exacta experientia non præcipitur, ideo ad nouitiatum ſimpliciter neceſſaria non eſt. Ita Nauar, *l.* 3. *conſil. tit. de regular. conſ.* 41. *&* 42 Sanchez *l.* 5. *decal. cap.* 4. *num.* 27. *&* 28. Barboſa *tom.* 3. *de poteſt. Epiſc. allegat.* 101. *num.* 27. Suar. *tom.* 3. *de relig. l.* 5. *cap.* 14. *num.* 13. Leſſi. *l.* 2. *c.* 41. *dub.* 7. *num.* 59. Azorius *p.* 1. *l.* 12. *capit.* 2. *quæſt.* 8. & alij apud ipſos.

137 *Hoc tenendum exiſtimo.* Hoc tenendum exiſtimo, nempe nouitiatum peragi poſſe extra Monaſterium ex ſuperioris licentia. Nam ad nouitiatus eſſentiam ſufficit, ſi nouitiatus ex vi ſuæ voluntatis regi, ac gubernari à ſuperiore ſit paratus. Quod quidem extra Monaſterium præſtare poteſt, etſi nullam ordinis aſperitatem experiatur, vt contingit illi, qui immediate poſt habitus ſuſceptionem ægritudine corripitur, nullumque Religionis exercitium agit, ſed non ideo deſinit eſſe nouitius.

DVBIVM XXXI.

Si extra Monaſterium nouitius vagetur ſine licentia ſuperioris habitu dimiſſo, licet non adſit animus è Religione egrediendi: eo ipſo eius probatio ceſſatne?

CEſſat, quia è Monaſterio egrediens furtiue contra Prælati voluntatem & habitum exuens videtur planè à ſubiectione Regulari abſtrahi, & à propoſito incepto recedere. Sic ſupponunt. Nauar. *l.* 3. *conſil. tit. de Regularib. conſ.* 41. *&* 42. Azorius *p.* 1. *l.* 12. *cap.* 2. *quæſt.* 8. Leſſi. *l.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 59. Sanchez *l.* 5. *decal. cap.* 4. *num.* 27. *&* 28. Barboſa *p.* 3. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 101. *num.* 27. & alij. 138 *Ceſſat quidẽ nouitiatus.*

Non ceſſat, quia egrediens verbi gratia furtiue è Monaſterio ad explendam libidinem & non animo dimittendi ſubiectionem, paratus & diſpoſitus eſt corrigi, ac puniri ſi deprehendatur. Ergò ex illo egreſſu nouitiatus non ceſſat, cum non ceſſet voluntaria ſubiectio, & punitioni ferendæ diſpoſitio. Ita Suar. *tomo* 3. *de relig. l.* 5. *c.* 14. *n.* 14. Palao *tom.* 3. *d.* 1. *de ſtatu relig. pun.* 12. §. 4. *n.* 3. 139 *Non ceſſat.*

Exiſtimo, non per quemlibet è Monaſterio egreſſum, & euagationem nouitiatum ceſſare: ſed per eam quæ fit cum animo ſubiectionem dimittendi: vel niſi vagatio ita diuturna ſit, vt moraliter vera dimiſſio, & deſertio ſubiectionis intelligatur. 140 *Auctoris reſolutio.*

DVBIVM XXXII.

An nouitiatus poſſit exiſtere abſque habitus nouitiorum geſtatione?

NOn poteſt, quia habitus eſt ſpeciale Religionis indicium, peculiariſque illius aſperitas. Et quia Tridentin. illius profeſſionem irritat, qui minori tempore, quam per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione perſtiterit. At habitus ſuſcipitur, vt geſtetur: ergò illius geſtatio omninò eſt neceſſaria. Sic Gloſ. *cap. fin. v. habitus* 17. *quæſt.* 2. Azor. *p.* 1. *l.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 59. Barboſa *p.* 3. *de poteſt. Epiſc. allegat.* 101. *num.* 29. Miranda *Manu. Prælator. p.* 1. *q.* 22. *a.* 6. *concl. vnica*, & alij apud ipſos. 141 *Non poteſt.*

Poteſt equidem, quia admitti quis poteſt ad nouitiatum, quin ſæcularem habitum mutet, *cap. conſtitutionem de Regular. in* 6. Et ſemel admiſſus poteſt ægritudine vrgente lecto addici, & ſic toto probationis anno perſiſtere, quin habitum induerit Regularem. Ergò habitus geſtatio de nouitiatus ſubſtantia non eſt. Ita Nauar. *l.* 3. *conſil. tit de Regularib. conſ.* 42. *aliàs* 32. Manuel. *tomo* 3. *qq. regul. quæſtion.* 15. *a.* 10. 142 *Poteſt equidem.*

*a.*10. Sanchez *l.* 5. *Decal. c.* 4. *num.*8. *&* §2.

143 *Hoc teneo & confirmo* Hæc quidem habitus geſtatio neceſsaria eſſe poteſt, vel vt nouitius hanc Religionis aſperitatem experiatur, vt à ſæcularibus, & a profeſſis illius ordinis valeat diſtingui. Sed ex neutra harum rationum requiritur; Ergò neceſsaria non eſt. Non quidem ob experiendam illam aſperitatem; quia ſatis commune eſt omnibus Doctoribus, opus non eſſe nouitio omnes Religionis aſperitates experiri, ſed ſufficere, ſi ſub obedientiæ iugo exiſtat. Non etiam ob diſtinctionem a ſæcularibus, & à profeſſis, quia à ſæcularibus aliis pluribus viis diſtingui poteſt, quam habitus Regularis geſtatione, præcipue cum tritum ſit prouerbium, Habitus Monachum non conſtituit, vulgariter, *No hace el habito al Monge.* A profeſſis vero fruſtraneam reputo diſtinctionem; quia in pluribus Religonibus nulla eſt profeſſi & nouitij habitus diſtinctio. Et ſi aliqua eſset poteſt nouitio honoris cauſa habitus profeſsorum concedi, quin profeſſio concedatur, neque ideò nouitiatus ceſſabit. Legendus Suarez *tomo tertio de religion. libro quinto cap.* 14. *numer.* 10. 11. 12. *&* 15.

DVBIVM XXXIII.

Diſpoſitio bonorum via teſtamenti à nouitio facta validane eſt in Religione ſuccedendi capaci.

144 *Nonnulla ſuppono.* Recolo, nouitium, via teſtamenti de ſuis bonis poſſe diſponere, nulla requiſita licentia: validamque omninò eſſe, nec profeſſione infirmari in Religione ſuccedendi incapaci vti eſt Minimorum, aut Capucinorum, quia Monaſterium nullum ius ſuccedendi habet. Sanchez *l.* 7. *Decal. cap.* 3. *numer.* 23. Quæſierim vero an valida ſit, ſi in Religione ſuccedendi capaci fiat?

145 *Valida non eſt.* Valida non eſt, ſed profeſſione annullatur. Quia Monaſterium loco filij habetur. Et quia Religioſus profeſſione ipſa propter ſubiectionem, quam ad Prælatum habet, quaſi capite minuitur. Et quia præſumitur voluntatem mutare, & Monaſterium hæredem relinquere, cum in eo degere vſque ad obitum expetat. Quod maximè verum habet, ſi cum teſtamentum fecit, de Religionis ingreſſu non cogitauit. Sic plures Doctores apud Sancium, Fachinum, Molinā, & alios inferius citandos.

146 *Valida eſt.* Valida omninò eſt, neç profeſſione reuocatur, licet facta fuerit, cùm ille de Religionis ingreſſu non cogitauerit, quia Religionem ingreſſuro libera facultas a iure conceditur diſponendi de rebus ſuis per teſtamentum *Anthent. de Monachis*, §. *Illud*, *& Authent. Nunc autem, C. de Epiſc. & Cleric.* At ſi ipſo Religionis ingreſſu diſpoſitio infirmaretur, inutilis & fruſtranea eſſet conceſſio: Ergò nullatenus aſserendum eſt, infirmari. Ita Panormit. *ad cap. In præſentia*, *num* 52. Felin. *num.* 54. Sanchez pluribus relatis *l.* 7. *c.* 3. *num.* 34 Molina Ieſuita *to.* 1. *de iuſt. d.* 139. *dub. vlt.* Nauar. *comment.* 3. *de Regularib. n.* 51. Molina *l.* 2. *de primog. cap.* 9. *num.* 44. Fachin. *l.* 6 *controuerſ. c.* 14.

Exiſtimo nullam adeſſe cauſam cogentem ad hanc reuocationem aſſerendam. Nam Monaſterium loco filij non habetur, niſi in caſibus à iure expreſſis. Matienzo *leg.* 7. *tit.* 11. *gloſ.* 2. *num.* 21. *l.* 5. *noua recopilat.* Molina *de primog. l.* 2. *c.* 9. *num.* 45 *iuncto* 40. At nullibi eſt expreſſum, Monaſterium ad reuocandum teſtamentum, loco filij eſſe habēdum. Ergo ex ſimilitudine, quam Monaſterium cum filio habet, infirmari teſtamentum non poteſt: minus autem id fiet ex ſubiectione ad Prælatum, quæ nulla ratione dici poteſt capitis diminutio, cum ſit libera ſubiectio, & honore digna. Cuiac. *aduerſus Accurſ.* §. *illud nouellæ* 5. Quod verò ex tacita Religioſi voluntate teſtamentum reuocetur, nullo fundamento nititur, quia hæc tacitæ voluntatis præſumptio ſolum fundari poteſt in eo, quod Religioſus tradens ſe Religioni, omnia bona ſua traddidiſse cenſetur. At hoc ſupponit bona ſua teſtamento, vel donatione non eſse iam tradita, vt expreſe, dicitur in *Authent. Nunc autem, C. de. Epiſcop. & Cleric.* 147 *Sententiæ Auctoris.*

DVBIVM XXXIV.

Conſtitutio Tridentini irritantis omnem renuntiationem, & obligationem circa bona propria à Religioſo factam, niſi intra duos menſes profeſſioni proximos, & de licentia Ordinarij fiat: locumne habet in teſtamentis?

Non habet locum, quia Trident. *ſeſ.* 25. *cap.* 16. *de Regular.* Solum loquitur de contractibus inter viuos, & natura ſua irreuocabilibus. Nam verbum *Renunciatio*, & *Obligatio* hoc propriè ſignificat. Et quia loquitur de renunciatione, ſeu obligatione, quæ neceſsariò, profeſſione facta, eſset effectum habitura, vt conſtat ex illis verbis: *Ac non alias intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione: aliter verò facta, &c.* Sic Gutier. *Canon. qq. l.* 2. *cap.* 1. *num.* 31. Molina *to.* 1. *de iuſt. d.* 139. Sanch. *l.* 7. *Decal. c.* 5. *num.* 18. Barboſa *p.* 3 *de poteſt. Epiſc. allegat.* 99. *n.* 13. Nauar. *l.* 3. *conſ. tit. de* Regular. *conſ.* 83. *in* 2. *edit. comment.* 2. *n.* 51. 148 *Non habet locum.*

149 *Locum habet.* Locum habet, quia teſtamentum eſt quædam bonorum renunciatio, ceſſio, & translatio, & licet irreuocabilis non ſit, ſed potius ad teſtatoris nutum reuocari valeat: non impedit, quominus ſub prędicto decreto cōtineatur. Alias donatio cauſa mortis, & ſub cōditione, *ſi Religionem profeſſus fueris*, ſub prædicto decreto contenta non erit, cum non tibi impediat, liberum è Religione egreſsum. Ita Spino *ſpec. teſtam. gloſ.* 12. *num.* 50. Caſtello *de vſufr. l.* 1. *c.* 65. *n.* 7. Gutier. ſubdubitans *ad Cap. Quamuis pactum, de pactis l.* 6. *v. Dum neptui tradebatur. num.* 4.

Exiſtimo & in iudicando, & in conſulendo, primam ſententiam præferendam eſse. 150 *Primam*

ſententiam communem quidem defendo.

Nam in teſtamento ceſsat decreti huiuſmodi finis qui fuit, ne vi renunciationis factæ impediretur nouitius à libero Religionis egreſſu: quod in teſtamento contingere non poterat, cùm ſemper liberum fuerit nouitio illud reuocare. Certè de donatione cauſa mortis communis ſententia negat ſub Tridentini decreto comprehendi, ſed per omnia teſtamento aſſimilari, quia reuocabilis eſt, nequè nouitio impedit liberum à Religione egreſſum. Suar. *to. 3. de Relig. l. 5. c. 16. n.* 11. Scio tamen Garciã *de benef. p.* 11. *c.* 9. *n.* 22. contrarium haud ſolido fundamento nitentem aſſeruiſse.

DVBIVM XXXV.

Donatio inter viuos ſub conditione, ſi profeſſus donans fuerit, validane eſt, non ſeruata Tridentini forma?

151 *Valida non eſt.* VAlida non eſt, niſi ſeruetur Tridentini forma, ſcilicet, vt fiat bimeſtri ante profeſſionem, & ex Ordinarij licentia, quia hæc donatio vera renunciatio eſt, & obligatio, quam infirmare nouitius non poterit, niſi Religionem deſerat. In Concilio autem omnis obligatio præfatis conditionibus deſtituta caſsatur. Ergo hæc donatio ſubſiſtere nequit. Sit Nauar. *l. 3. conſil. tit. de donat. conſ.* 7. *aliàs tit. de regular. conſ.* 81. Sanchez *l.* 7. *Decal. c.* 5. *num.* 17. Garcia *de benef. p.* 11. *c.* 9. *num.* 19. & 20.

152 *Valida eſt.* Valida eſt, etiamſi Tridentini forma non ſeruetur, quia Tridentinum ſolum videtur intendiſse modum pręſcribere in contractibus & obligationibus, quæ liberum à Monaſterio egreſsum poterant impedire. Cum autem donatio ſub conditione profeſsionis, quæ eſt conditio pendens à propria voluntate, nunquã impedire potuit liberum è Monaſterio egreſſum, de hac donatione Concilium non videtur fuiſse locutum. Ita Molina *to.* 1. *de iuſt. d.* 19 *poſt medium.* Leſsius *l.* 2. *c.* 41. *dub.* 4 *num.* 40. Barboſa *p.* 3. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 99. *numero* 17.

153 *Hanc eligo ſententiam.* Fateor primam ſententiam admodum eſse probabilem, eligo vero ſecundam, non quia probabilior ſit, ſed quia placet magis eius fundamẽtum. Cũ quidem non obſtat, quamlibet donationem intra bimeſtre factam, & de licentia Ordinarij hanc conditionem continere, ſi profeſsio ſubſequatur, vt habeat effectũ, quia ex ſe non continebat, ſed potius tanquã abſoluta obligabat ad ſui executionem independenter à profeſsione. Eaque de cauſa Tridentinum prouidit, qualiter eſset præſtanda, & ne haberet effectum, niſi profeſsione ſubſecuta. Nam diſpoſitione non indigebat donatio ſub profeſsionis conditione: ideoque in Concilij decreto non comprehenditur.

DVBIVM XXXVI.

Nouitius, qui ante ingreſſum Religionis ſua bona renunciat, debetne leges communes Regni in ea diſpoſitione ſeruare?

SVppono certiſſimum eſſe (ſecluſo nouo iure Tridentini) poſſe nouitium ante ingreſſum, vel poſt ingreſſum quando ſibi placuerit, ante profeſſionem bona ſua renunciare, & donare, ac ſi de facto nouitiatum ingreſsus non fuiſset, quia extra Tridentinum, nullibi ingredientibus Religionem prohibita eſt bonorum renunciatio. Quæſierim autem, num in ea facienda, debeat nouitius leges communes Regni ſeruare. 154 *Quæſtionis ſtatus.*

Debet quidem, quia licet nouitius perſona Eccleſiaſtica ſit, Eccleſiaſtici tamen & Religioſi legibus contractum reſpicientibus adſtringuntur: ideoque Doctores affirmant, nouitium teſtantẽ teneri in teſtamento ſolemnitates non ſolum iure communi Eccleſiaſtico, ſed etiam ciuili petitas obſeruare. Sic nonnulli, quorum ſententiam probabilem eſſe indicat Palao *to.* 3. *d.* 1. *de ſtatu* Relig. *pun.* 15. *numer.* 3. 155 *Debet quidem.*

Non debet iuris ſolemnitates aliàs in renunciatione requiſitas ſeruare, ſi profeſſionis emittendæ cauſa renunciationem vel donationem ſuorum bonorum, iurium, vel actionũ faciat: ſed licet minor ſit, poteſt abſque decreto Iudicis, & curatoris authoritate, & iuramento firmante, præſtare renunciationem, quia ob conſuetudinem, & praxim ſatis receptam huiuſmodi renunciationes abſque iis ſolemnitatibus fiunt. Cum enim hæ renunciationes nullatenus habeant effectus niſi profeſſione ſubſecuta, qua quis mundo renuncians mortuus reputatur: & hæ ſolemnitates introductæ videantur, ad vitandam indecoram, & inuoluntariam renunciantium paupertatem: fit planè, ad has renunciationes ex profeſſionis cauſa non extendi eas ſolemnitates; ſiquidem animo amplectendi Religioſam, ac perpetuam paupertatem fiunt. Ita Palao *citatus.* Sanch. *l.* 7. *Decal. cap.* 6. *num.* 19. Molina *to.* 1. *de iuſt. d.* 139. Rebel. *p.* 2. *de iuſt. l.* 1. *q.* 8. *ſect.* 5. *num.* 50. & Suar. *tom.* 4. *de Relig. tr.* 10. *l.* 4. *cap.* 4. *num.* 19. loquutus de renunciatione facta in Societate Ieſu. 156 *Non debet.*

Verius hoc eſſe exiſtimo. Nam præter ea, quę in huius ſententiæ robur adducta ſunt, legi textum in *Cap. Deſis, de ſepultura,* vbi deciditur, liberum eſse tranſeuntibus ad Religionem tempore valetudinis, bona ſua non ſolum Religioſis, ſed etiam quibuſuis priuatis perſonis conferre. Et §. *Illud quoque, Authent. de Monach.* concedens liberum bonorum ſuorum vſum nouitio, dùm profeſſio non emittitur, ſine mentione obligationis vllius circa legum Regni communium obſeruationem. 157 *Hoc verius eſſe iudico.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

DVBIVM XXXVII.

Quando nouitius de teſtamento non non condito, nec renunciatione facta: ſuccedat in illius bonis Monaſterium, ſecluſis hæredibus ab inteſtato?

158 *Succedit quidem.*

SVccedit quidem, quia nouitius ipſo facto per Religionis ingreſsum ſe, ac ſua Religioni dicat. Si ergo expreſse dedicaret, illa bona Monaſterio deberentur: Ergò etiã debentur ex tacita dedicatione: nam taciti, & expreſsi idem eſt iudicium, *Leg Cum quid, ff. ſi certum petatur.* Sic plures Doctores quos refert. Sanchez *lib. ſeptim. Decal. capite 3. numero 91.*

159 *Non ſuccedit.*

Non ſuccedit Monaſterium, ſed hæredes ab inteſtato, quia nouitius dum in nouitiatu exiſtit; non eſt Religioſus cum effectu. *Cap. Religioſo, de ſent. excom. in 6. Cap Porrectum, de Regularibus*, neque bona ſua per ingreſsum Monaſterio dedicauit; ſiquidem teſtamento, vel donatione poteſt libere de illis diſponere: Ergò nulla eſt ratio, ob quam ei inteſtato ſuccedat: Ita Gutier. *l. 1. canon. qq. c. 1. n.* 101. *&* 107. Rebel. *p. 2. de iuſt. l. 1. q. 8. ſect. 5. n. 52.* Suar. *to. 3. de relig. l. 5. c. 16. n. 9.* Molin. *to. 1. de iuſt. d.* 140. & alij innumeri, quos refert, & ſequitur Sanchez *vbi ſupra n. 92.*

160 *Hoc longè probabilius*

Hoc longè probabilius eſse reor, & in executione ferè certum. Abnego enim nouitium ſe: & ſua bona tradere abſolutè Religioni, ſed ſolummodo ad probationem, ex cuius traditione cum nullum ius Monaſterium acquirat, nõ impediuntur hæredes aliàs legitimi ſuccedere.

DVBIVM XXXVIII.

Renunciatio, obligatio, ſeu donatio interdicta à Tridentino, comprehenditne eos, qui ante Religionis ingreſſum, eo intuitu de bonis ſuis diſponunt?

161 *Tridentini decretum præmitto circa nouitiorum renunciationem.*

PRæmitto Trident. decretum *ſeſ. 25. c. 16. de Regular. Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcumque cauſæ piæ valeat niſi cum licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem; ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri. Aliter verò facta etiamſi cum huius fauoris expreſſa renunciatione, etiam iurata, ſit irrita.* Hinc dubito, an renuntiatio, obligatio, ſeu donatio quæ fit ante Religionis ingreſſum, eo intuitu, ſit in hoc Concilij decreto comprehenſa.

162 *Comprehẽſa eſt.*

Comprehenſa eſt, quia ſi non comprehenderetur, huius decreti diſpoſitio redderetur fruſtranea, & illuſoria: quod videtur proculdubio contingere, ſi renunciatio eorum, qui Religionem ingredi intendunt, valida perſiſteret. Nam ſi Concilium annullat renunciationem nouitiorum, ne hi difficilem è Religione egreſſum habeant ob factam bonorũ renunciationem, & difficilem recuperationem illorum: conſequenter etiam debet irritare renunciationem ante ingreſſum factam eo intuitu. Sic Flamin. *de reſign. l. 3. q. 13. numer. 9.* Molina *de iuſt. tr. 2. d. 149.* Leſſius *l. 2. c. 41. num. 39. & 40.* Sa *v. Religio, num. 5.* Azor. *p. 2. l. 13. c. 9. q. 2.* Zeuallos *commun. opin. q. 115. fine*, & alij quamplures relati à Barboſa *citando.*

Non comprehenditur renunciatio eorum qui Religionem ingredi parati ſunt, nec tamen ingreſſi, quia legis diſpoſitio, maximè iuris communis correctoria extendi non debet ad caſum ſub lata verborum forma non comprehenſum: At huius diſpoſitionis verba ſolum Regulares comprehendit. Tum quia Rubrica, ex qua legis interpretatio deſumitur eſt De *Regularibus*. Tum quia verba ipſius id clare indicant. Nam dictio illa *Quoque* copulatiua ſequentem diſpoſitionem cum præcedenti coniungit, *leg. Tutores quoque, ff. de pactis, & §. Præ.orum quoque inſt. de iure naturali.* Ideoque clare denotat de nouitiorũ renunciationibus loqui, de quibus ſolis præcedens textus fuerat locutus. Ita Menoch. *l. 2. de arbitr. caſu. 436. num. 3.* Garcia *de benef. p. 11. c. 9. n. 15.* Sanchez *l. 7. Decal. c. 5. num. 4.* Manu. *to. qq. Regul. q. 16. art. 1.* Barboſa *p. 3. de poteſt. Epiſc. allegat. 99. numer. 17.* & alij apud ipſos. 163 *Non eſt comprehenſa.*

Probabiliorem hanc opinionem eſse reor. Abnego enim diſpoſitionem huius legis reddi vanam, & illuſoriam ex eo, quod ante ingreſſum poſsit nouitius bonis cedere, prout ſibi placuerit, quia renunciatio rara eſt, ideoque Concilium eam iuris communis diſpoſitioni reliquit. Solũ renunciationem & donationem poſt habitum ſuſceptum factam annullans, vtpote frequenter contingentem. 164 *Probabiliorem hãc partem eſſe reor.*

DVBIVM XXXIX.

Decretum Tridentini annullans ſolummodo nouitiorum renunciationem extenditurne tantum, ad nouitios ſexdecim annis minores?

VIdimus Dubio proximo, ſolam nouitiorum renunciationẽ à Concilio annullari: ſed dubitas, de quibus nouitiis decretum hoc intelligendum ſit an de omnibus nouitiis, an de illis ſolum, qui nondum annum decimum ſextum attigerunt ætatis? 165 *Status quæſtionis.*

Non de omnibus intelligendum nouitiis, ſed ſolũ ad nouitios ſexdecim annis minores extenditur, quia his ob immaturam ætatem voluit Concilium conſulere præfata renunciationis ſolemnitate. Reliquos vero nouitios maiores ſexdecim annis diſpoſitioni iuris communis reliquit, ideoque poſſunt bonis cedere quolibet 166 *Solum extẽditur ad nouitios ſexdecim annis minores.*

quolibet tempore poſt nouitiatus ingreſſum, & abſque Ordinarij licentia. Quia huius decreti diſpoſitio cum præcedenti coniungitur: At præcedens diſpoſitio ſolùm annullat profeſsionem ante expletum decimum ſextum annum factam: Ergo ſolùm ea renunciatio, quæ ante decimum ſextum annum facta fuerit annullatur. Sic Menoch. *l.2. de arbit. caſu 436. numer. 8. in edit.*

167 *Non ſolum ad hos, ſed ad omnes extenditur.* Cuiuſlibet nouitij in quacumque ætate constituti renunciatio annullatur abſque ſolemnitate eo decreto præſcripta, quia verba illa, *Nulla quoque renunciatio* ſolum coniungit præſentem diſpoſitionem cum antecedenti, vt loquatur de his, de quibus præcedens diſpoſitio loquitur, nempè nouitiis, & Regularibus: ſed non ita coniungit, vt ſtatuat, omnes qualitates ad profeſsionem requiſitas debere renunciationi adeſſe. Alias fieri non poſſet renunciatio niſi poſt decimū ſextū annū completum, & finito anno probationis, quod eſt cōtra huius decreti diſpoſitionē permittentē renunciationē fieri intra duos menſes proximos profeſsioni, ac proinde ante decimum ſextum annum completum, & ante nouitiatum finitum. Ita Gutier. *l. 2. canon. qq. c. 1. n. 34.* Sanchez *l. 7. Decal. c. 5. num. 7. &* 7. Barboſa *p. 3. de poteſt. Epiſc. alleg. 99. num.* 18. Zenedo *in decret. collect. 50. n. 5.* Valaſc. *de partibus bonorum. cap. 16. num. 27.* Manu. *to. 2. ſum. c. 7. num. 7. & to. 2. qq.* Regul. *q. 47. a. 13.* & alij ab eis citati.

168 *Hoc omninò defendo.* Hoc omnino defendo. Nam eadem fere ratio, qua nititur prima ſententia, militat, ad irritandam renunciationem poſt decimum ſextum annum factam, quia in omni renunciatione timeri poſsit fraus, ac metus parentum, conſanguineorum, imò & Monachorum: cuius vitatio cauſa fuit huius legis, & diſpoſitionis, vti annotauit Nauar. *conſil. 8. de donationib.*

DVBIVM XL.

Ex bonis nouitij poteſtne mutuum dari Monaſterio, præſtita ſufficienti cautione de redditu, ſi Religionem deſerat?

169 *Poteſt dari.* POteſt dari mutuum, quia non eſt vera pecuniæ renunciatio, nec donatio: ſed quædam illius limitata, ac temporalis conceſsio, ex qua nullum nouitio obuenit damnum nullaque inſtat in recuperatione mutui illius difficultas, ſi nouitius è Religione diſceſſerit. Sic Manuel *tom ſecund. ſum. cap. 7. numer. vltim.* aſſerens graues Salmantinæ Academiæ Doctores affirmaſſe eſſe licitum, quorum ſententiam ipſe nec Sanchez, alijque Auctores inferius referendi, condemnare audent.

170 *Dari non poteſt.* Minimè poteſt, quia Tridentinum prohibet omnem renunciationem donationemue irreuocabilem: ſed mutuum eſt quædam iuris renunciatio, & donatio ſaltem pro limitato tempore, ſiquidem per mutuum mutuatario dominium & vſus rei mutuatæ transfertur abſque poteſtatte euocationis, quouſque tempus ſolutionis aduentet: Ergò ſub hoc decreto fauorabili comprehenditur. Ita Valaſc. *de partit. c. 16. numer. 31.* Sanchez *l. 7. Decal. c. 5. n. num. 24.* Suar. *to. 3. de Relig. l. 5. c. 9. num. 16.* Palao *tom. 3. d. 1. de Stat. Relig pun. 17. n. 8.* & alij.

171 *Sententiam hanc in praxi ſeruandam eſſe reor.* Sentētia hæc in praxi omnino eſt ſeruanda. Exiſtimo enim haud poſſe mutuum huiuſmodi Monaſterio concedi, etiamſi daretur ſub obligatione reddendi pecuniam aliquo vel aliquibus menſibus ante profeſsionem: in quo caſu Suarius nōnullam veriſimilitudinem reperit. Scio tamen ſapientiſsimum meum Doctorem *tom. 4. de Relig. l. 1. c. 11. numero 4.* contrarium in caſu aliquo ſentire. Ait enim, dotem dari poſſe Monaſterio, cum primum Monialis ingreditur ſub cautione, ac ſecuritate, quod ſine difficultate reddetur, ſi nouitia exierit, præcipuè Epiſcopi approbatione accedente. Attamen in mutui recuperatione regulariter difficultates adſunt, eſto in vno vel aliquo in caſu ceſſent: quod ſufficere iudicarim, vt prohibitio illa ad ipſum extendatur.

DVBIVM XLI.

Si quis ex Pontificis diſpenſatione ante decimum ſextū annū, & ante annum probationis expletum profeſſionem emitteret: eſtne diſpenſatus, vt bimeſtri proximo profeſſioni renunciationem faciat?

172 *Nonnulla ſuppono.* SVppono ex præfatis, duplicem tantum conditionem expoſtulari à Concilio, ad huius renunciationis, obligationis, vel donationis valorem: nempè vt fiat intra duos menſes profeſsioni proximos, & de Epiſcopi, vel eius Vicarij licentia. Profecto cum dicit intra duos menſes proximos perſpicuè innuit, quolibet vltimi illius bimeſtris die poſſe renūciationem geri. Quod ſi profeſsio vltra annum nouitiatus aliqua differatur ex cauſa, opus non eſt, renunciationem fieri intra bimeſtre profeſsioni proximum, quæ de facto emittitur, ſed ſufficit, ſi fiat intra bimeſtre proximum profeſsioni, quæ emittenda erat, ſi caſus ille non accidiſſet. Barboſa *p. 3. de poteſt. Epiſc. alleg. 99. num. 11. & in declarat. Concil.* aſſerens fuiſſe à ſacra Congregatione deciſum. At ſi ex Pontificia diſpenſatione ante decimum ſextum annum ætatis, & antè finitum annum nouitiatus expletum, profeſsionem quis emittat: quæſierim, num diſpenſatus etiam conſequenter ſit, vt bimeſtri proximo renunciationem gerat?

173 *Diſpenſatus non eſt.* Diſpenſatus non eſt, ſed eodem die profeſsionis debet renunciare, quia diſpenſatio ætatis, & nouitiatus non infert renunciationis diſpenſationem vtpote omninò diſtinctam. Sic Sanch. *l. 7 Decal. cap. 5. numer. 81.* Barboſa *vbi ſuprà.*

174 *Eſt diſpenſatus.* Diſpenſatus eſt. Quia diſpenſatione ætatis, & nouitiatus poſita, poteſt fieri validè renunciatio: cum Concilium nihil aliud expoſtulet niſi quod renunciatio fiat intra bimeſtre pro-

ximum

ximū profeſsioni, ſiue profeſsio poſt annum differatur, ſiue ex diſpenſatione anteponatur. Ita Caſtro Palao *to. 3. d. 1. de ſtatu Relig. pun. 17. n. 9.*

175 *Hanc partem puto eſſe veriorē.* Hanc ſententiam veriorem eſſe iudico, Vnde qui diſpenſatus eſt à Pontifice, vt ante decimum ſextum ætatis, & nouitiatus annum perfectum profeſſionem emittat, poterit intra bimeſtre ante profeſſionem renunciationem agere: non quod diſpenſatio ætatis & nouitiatus extendatur ad renunciationem, ſed quia illa diſpenſatione poſita abſque vlla alia poterit id præſtare: id enim ex mēte Cōcilij, & decreti fine haud obſcure colligitur.

DVBIVM XLII.

Facta legitima hac renunciatione bonorum nouitij in fauorem Monaſterij poſſuntne ea bona Monaſterio tradi ante profeſſionem, Monaſteriumque recipere?

176 *Nec tradi, nec recipi poſſunt.* NEc poſſunt tradi, nec poteſt Monaſterium ea recipere, quia Concilium prohibet, irritatque donationes ex bonis nouitij Monaſterio factas, ne hac occaſione diſcedere nouitius nequeat, ne ve ſi diſceſſerit, facile non valeat ea recuperare: At hæc ratio procedit, ſi facta renunciatione, bona Monaſterio tradantur: Ergo dicendum id eſse prohibitum. Sic Sanchez *l. 7. Decal. c. 5. n. 53.*

177 *Poſſunt tradi, ac recipi.* Poſsunt bona illa Monaſterio tradi, & ipſum poteſt proculdubio recipere, quia iure antiquo id fieri poterat quocumque tempore nouitiatus, eo quod valida renunciatio erat: ſed renunciationis valorem intra bimeſtre profeſſioni proximum, de licentia Epiſcopi Tridentinum non immutauit, ſed potius approbauit: Ergo ex vi illius poſsunt bona Monaſterio tradi. Et quia Concilium §. *ſed neque ante profeſſionem*, donationes ex bonis nouitij Monaſterio factas prohibet ſub excommunicationis pœna ferēdæ tam dantibus, quam recipientibus, quæ fierent ante bimeſtre proximum profeſſioni, neque ex Ordinarij licentia. Nam quæ intra bimeſtre & ex Ordinarij licentia fiunt nullatenus prohibet: ſicut nec renunciationes, & obligationes; ſed potius licite dari; ac recipi permittit. Ergò permittit tradi; quia traditio, ſuppoſito valore donationis nullibi eſt prohibita. Ita Palao *tomo 3. d. 1. de ſtat. Relig. pun.* 17. *n.* 15.

178 *Hoc defendo, & expono.* Exiſtimo probabilius eſse ex vi illius renunciationis intra bimeſtre ante profeſſionem factæ, & ab Ordinario approbatæ tradi poſse Monaſterio, vel cuicumque alteri reſignatario nouitij bona. Quod quidem (ni fallor) ipſe Sancius *n.* 11. profitetur. Locutus enim de renunciationibus in Societate noſtra gerendis, concedit, bona illorum, qui in fauorem Societatis renunciarunt, Societati tradi poſse, quia permittendo Concilium hanc renunciationem: & traditionem, quæ minus eſt, permittit. Idem ergò in præſenti dicere debebat. Attamen ſi in ſententia perſiſtat, eius non vrget fundamentum, quia licet eadem difficultas ex illa traditione bonorum, ac ex renunciatione abſque licentia Ordinarij naſcatur, id ſolum probat traditionem prohiberi debere: at non probat eſse prohibitam, cum ſub verbis prohibentibus renunciationē traditio non contineatur. Addo præterea, minimè ex bonorum traditione eadem inconuenientia inferri, quæ ex renunciatione, & donatione abſque illa ſolemnitate inferuntur. Nam cum hæc tradantur ex vi renunciationis ab Ordinario approbatæ, & & ita proximè ad profeſſionem, vel Religionis deſertionem, nulla poteſt moralis adeſse difficultas in bonorum recuperatione, quæ tamen adeſt ex renunciatione, vel donatione abſque hac ſolemnitate.

DVBIVM XLIII.

Vt renunciatio hæreditatis patris viuentis in alicuius extranei fauorem facta à nouitio habeat effectum debetne Monaſterium cedere, præter ſupradictam ſolemnitatem?

DEbet equidem, quia renunciatio hæreditatis viuētis eo tempore habet effectum, quo decidit is, cuius eſt hæreditas: At eo tempore renuncians eſt incapax acquirendi hæreditatem ob profeſſionem factam. Ergo reſignatarius illam non poteſt obtinere, cum non proprio nomine, ſed nomine renunciantis eam obtineat. Infertur ergò Monaſterium ſuccedere, ſiquidem in illud iura ſui Religioſi translata ſunt. Profectò non apparet ratio, qua ſine Monaſterij ceſſione nouitius renunciare poſſit hæreditatem ſibi deferendam tempore quo non tam ipſi, quam Monaſterio defertur. Eſt enim renunciatio rei alienæ, & non propriæ. Sic Tello Fernandez *Leg. 6. Tauri à num.* 55 Bolognet. *leg. fin. num.* 114. *C. de probat.* Seraphin. *de priuileg. iuramenti, priuil.* 21. *num.* 37. & 39. Spino *ſpec. teſtam. gloſ.* 12. *num.* 51. Azor. *p.* 2. *l.* 2. *c.* 28. *q.* 6. & plures alij apud Sancium *citandum.* 179 *Debet quidem cedere Monaſterium.*

Non eſt opus Monaſterij ceſſione, vt hæreditas Monachi ante profeſſionem renunciantis in cuiuslibet extranei fauorē patris obitu deferatur, quia nouitius renuncians hæreditatem viuentis eo caſu, quo eam renūciare poteſt, ſe ipſum denudat iure ſuccedendi, & in reſignatarium trāsfert. Quo fit, vt reſignatarius ex hoc iure per reſignationē illam acquiſito ſuccedat: & reſignans omninò priuatus ſit iure ſuccedendi. Ergo ceſſio Monaſterij, aut illius conſenſus ſuperuacaneus eſt. Nam Monaſterium ius ſuccedendi non habet; niſi quatenus Monachi perſonam ius ſuccedēdi habentem repræſentat. At Monachus etiamſi ſui iuris eſſet, nullum ius ſuccedendi haberet; quia eo ſe per renunciationem abdicauit: Ergò Monaſterium nullum ius habere poteſt: Ita Couar. *de pactis, p.* 3. §. 2. *num.* 3. 180 *Non eſt opus Monaſterij ceſſione.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

num. 3. Gutier. *ibi*, §. *Dum nuptui tradebatur*, *numer.* 1 Baeza *de non meliorandis filiabus*, *cap.* 14. *num.* 31. Gama *deciſ.* 375. *n.* 3. Menchaca *de ſucceſ. creat. l.* 3. §. 18. *num.* 93. Sanchez *l.* 7. *Decal. c.* 6. *num.* 2. & alij plures à Conar. relati.

181 *Auctoris reſolutio.* Profectò licet hoc verum omnino eſſe cenſeam, quia tamen prima ſententia probabilis eſt, moneo cum Conar. & Sancio ad lites vitandas expedire, vt Monaſterium, hanc gerat ceſſionem, eam enim agere poteſt abſque ſolemnitatibus in alienatione rerum Eccleſiaſticarum requiſitis, vtpote hæreditatis non delatæ, ſed deferendæ. Fateor equidem Monachum poſt profeſſionem incapacem eſſe in propria perſona hæreditatem acquirendi; ſed non obinde fit, reſignatariũ eam obtinere non poſſe, quia eam obtinet ex iure ſibi à Monacho tempore habili translato Monaſterium verò ſuccedere nequit, cum nullum ius Monachi ex profeſſione acquirat, recipit enim Monachum iure ſuccedendi denudatum.

CAPVT VIII.

Circa Religioſi viri clauſuram.

DVBIVM XLIV.

Religioſus debetne in depoſitione habitus alium accipere, vt cenſeatur verè ac propriè habitum dimittere?

182 *Certum præmitto. Cap. Vt periculoſa.* Recolo, interdictum eſſe omnibus Religioſis profeſſis ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendę temerariam habitus ſuę Religionis dimiſſionem, *Cap. Vt periculoſa, Ne Clerici, vel Monachi.* ibi, *Vt periculoſa Religioſis euagandi materia ſubtrahatur, diſtrictius inhibemus, nè de cætero aliquis quamcũque Religionẽ tacite, vel expreſſe profeſſus in ſcholis vel alibi temere habitum Religionis ſuæ dimittat.* Et inferius; *ſi quis autem horum temerarius violator exuterit, excommunicationis incurrat ſententiam ipſo facto.* Ratio huius prohibitionis eſt, ne Religioſi occaſionem euagandi habeant, vt ex ex *Cap. proœmio* colligitur. Quæſierim itaque, num vt Religioſus cenſeatur verè habitum dimittere, debeat alium accipere?

183 *Debet aliũ induere habitum.* Debet quidem alium induere habitum, quia aliàs non eſſet dimiſſio, ſed nudatio, & ſpoliatio. Ex ſola namque habitus Religioſi nudatione, , niſi alius habitus accipiatur, non eſt Religioſis occaſio diuagandi, non enim ſolent nudi, aut indecenter induti incedere. Sic Syluest. *v. Excommunicatio* 9. *caſu* 24. *num.* 52 Nauar. *ſumm. capite* 27. *num.* 131. Manu. *q.* 4 *Regul. to.* 2 *q.* 76. *articulo ſexto* Sanch. *l.* 6. *Decal. c.* 8. *n.* 51. alios citans.

Non debet alium habitum induere, quia poteſt, depoſito ſuæ Religionis indumento ſolis internis veſtibus amictus omnino incognitus incedere. Ergo ea eſt habitus dimiſſio, ex qua diuagandi datur occaſio, quæ licet non ſit frequens, & apta, ac ea qua nouis veſtibus quis indutus incedit, ſufficit tamen, vt ei diuagandi non cognito occaſionem exhibeat. Ita Suar. *to.* 5. *de cenſur. d.* 23. *ſect.* 4. *n.* 28. 184 *Non debet.*

Probabilius cenſeo ſolam depoſitionem habitus Regularis ob finem ſtatum occultandi, eſſe veram habitus dimiſſionem, licet alius nouus non aſſumatur. Neque talis habitus depoſitionem dicendam eſſe denudationem, aut ſpoliationem, cum fiat animo occultandi ſtatum; ſed veram, ac propriam dimiſſionem. 185 *Probabilius hoc cenſeo.*

DVBIVM XLV.

Si quis habitu propriæ Religionis retento, ſæcularem exterius induat: inciditne in excommunicationem?

INcidit planè, quia licet illa occultatio non ſit materialis habitus dimiſsio, eſt formalis, & vera, ſi quidem ea facta, tollitur ab habitu Regulari eſſe ſignum cognoſcitiuum Religioſi ſtatus, adquem occultandum ille habitus materialis aſſumitur. Alias ſi retento interius habitu, poſſet quis excommunionem dimittentibus habitum impoſitam effugere, facile legem prohibentem dimiſsiõnem eluderet. Quoties autem lex pœnalis eludi poteſt extenſione non facta, communiter Doctores cenſent extendi debre. *Cap. In nonnullis, de Iudæis*, vbi iubentur Iudæi inter Chriſticolas commorantes, ſignum quoddam geſtare, quo valeant diſcerni, qui ſi occultum geſtent, pœnis ibi impoſitis afficiuntur. Sic plures Doctores, quos refert, ac ſequitur. Sanchez *l.* 6. *Decal. c.* 8. *n.* 63. 186 *Incidit in excommunicationem.*

Non incidit. Quia in illo textu non quælibet diuagandi occaſio prohibetur, ſed quæ fit per Religioſi habitus dimiſsioné. At occultans habitum, non illum dimittit, ſed retinet, licet occultum. Neque eſt verum, occultanté habitũ dimittere ſignum ſtatus Religioſi, nó enim illum dimittit, ſed diſsimulat. Ergò pœna impoſita dimittentibus ad occultantem nó debet extendi. Ita Sayr. *de cenſur. l.* 6. *cap.* 33. *numer.* 9. & 10. Suarez *tom.* 5. *de cenſur. cap.* 23. *ſect.* 4. *numer.* 33. & 34. & *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib. prim. cap.* 5. *numer.* 12. & alij relati à Sanchez *numer.* 62. quam ſententiam ipſe probabilem ſatis eſſe profitetur. 187 *Nõ incidit.*

Sententiam primam longè veriorem eſſe non dubito, ſed lubet eligere ſecundam. Abnego enim, ex huiuſmodi habitus occultatione finem legis eludi; non enim ita facilè Religioſus incedere valet incognitus retento habitu, ac illo dimiſſo Præterea lex pœnalis ad ſummum extendi poteſt ad caſum ſub lata verborum forma comprehenſum; at occultatio habitus non continetur ſub dimiſſione, ſed potius eſt illi oppoſita; Ergo. 188 *Hanc ſententiam probabilem ſatis eligo.*

DVBIVM

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

DVBIVM XLVI.

An à Monaſterio egreſſus Religioſis interdicatur naturali Iure?

189 *Quæſtionis ſtatus.* CErtum eſt, interdictum eſſe Religioſis à Monaſterio egreſſum ſine ſuperioris facultate. Vnde autem hæc obligatio oriatur, an ex iure naturali, an ex poſitiuo, non ſatis eſt exploratum. Quęſtio igitur eſt, an ad id ex iure naturali teneantur?

190 *Tenẽtur iure naturali.* Tenẽtur quidem, quia profeſſione ſuppoſita, & obedientiæ voto traduntur Religioſi Prælatis gubernandi, à qua gubernatione ſe ſubtrahunt furtiuo à Monaſterio, egreſſu. Sic Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 6. per totum, ſpeciatim n. 8.*

191 *Non tenentur naturali, ſed poſitiuo.* Non tenentur ex naturali, ſed ex poſitiuo iure, quia Monachis, quorum profeſſio erat Deo vacare, & saluti propriæ incumbere, Alexander II. præceptum, impoſuit in *Cap. Iuxta 16. q. 1.* ne à Monaſterio egrederentur & Trident. *ſeſ. 25 c. 4. de Regularib.* apertè hanc expreſſit obligationem, ibi: Non liceat Regularibus à ſuis conuentibus recedere, etiam pretextu ad ſuperiores ſuos accedendi, niſi ab eis miſſi, aut vocati fuerint, igitur ſi ex naturali iure ad id obligati eſſent, ſpeciali hoc poſitiuo pręcepto non indigerent, ita nonnulli Auctores.

192 *Naturali, & poſitiuo iure teneri affirmo.* Ego quidem exiſtimo, ad hoc eſſe & poſitiuo & naturali iure obligato. Nec enim eſt nouum, eandem rem & naturali & poſitiuo iure prohiberi, quod autem Religioſi egreſsio ſine prælati licentia iure naturali ſit prohibita, vlterius oſtendo. Nam ex obedientiæ voto Religioſi non ſolum obligantur prælatis parere, ſed parati eſſe ad obediendum: quam diſpoſitionem nequeunt habere, cum à prælati oculis, & notitia recedunt, igitur quoties ex eo diſceſſu poteſt ſcandalum vel infamia tum Religioſo, tum Religioni generari: peccatum lethale eſt. Quia eſt manifeſtum ſignũ cuſtodiam Religionis grauiter eſſe violatam. At egreſſus diurnus modo conſueto poterit à lethali excuſari, quia cuſtodia Religionis, & ſubiectio ad prælatum debita nõ videtur grauiter lædi. Suar. *to. 4. de Relig. tr. 8 l. 1. c. 6. n. 10.*

DVBIVM XLVII.

An fœminis fundatricibus Monaſterij virorum interdictum ſit ingredi: & an Religioſi poſſint admittere?

193 *Pij V. conſtitutionem præmitto.* PIus V. in conſtitutione, quæ incipit, *Regularium perſonarum* prohibuit in Monaſteria virorum ingreſſum mulierum cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, ac quacumque dignitate, aut pręeminentia præditarum, etiam Comitiſſarũ, Marchioniſſarum, Duciſſarum. Ex quibus verbis eſt manifeſtum Imperatrices, Reginas, filias ac neptes Regum non comprehendi, quia Comitiſſæ, Marchioniſſæ expreſſæ fuere vt gradus ſupremi, & quia ſub generali prohibitione non cenſentur comprehenſæ ob ſupremam earum dignitatem. Quæſierim autem num ſub hac conſtitutione fundatrices Monaſtrij ſeu patronę comprehendantur?

Comprehenduntur quidem, quia ſub illa verba *Mulieres cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis &c.* manifeſtè indicant eas voluiſſe Pontificem comprehendere. Certè cum Duciſſę, Marchioniſſę, ac Comitiſſę cõprehendantur, vndenã poterunt fundatrices ſi ſanguinis Regię non ſint, excuſari. Sic Sãchez *l. 6. Decal. c. 17. n. 7.* Laym *l. 2 tr. 5. c. 12. n. 5.* Manu. *in expoſit. conſtitut. Pij V. n. 3.* Niſi fortè (addunt) in aliqua Religione fuerit regula earum ingreſſum permittens, cui regulę cẽſent hac conſtitutione non derogari ob declarationem Gregor. XIII. editam anno 1575. idibus Iunij, & aliam einſdem editam 23. Decembr. 1581. 194 *Comprehẽduntur fũdatrices.*

Non comprehenduntur, quia ſub prohibitione generali extraneis facta ęquũ non erat comprehendi Monaſteriorum patronas, & fundatrices de ſtirpe Regia ob earum dignitatem à generali prohibitione excluduntur, à fortiori fundatrices, & patronę ob earum qualitatem arctius Monaſteria deuincientem, excludi debent, ita Suar. *to. 4. de Relig. tr. 8. l. 1. c. 7. n. 6.* Palao *t. 3. d. 4. de ſtatu Relig. pun. 8. n. 4.* 195 *Non comprehenduntur.*

Primam ſententiam fateor eſſe probabiliorem, ſed ſecundam ſatis eſſe probabilem iudicarim. Equidem ex Gregorij declaratione aliquod argumẽtum obſtãs deſumi non poteſt, vt affirmetur fundatrices comprehendi ſub conſtitutione illa in Religione ea, in qua non eſt regula permittens earum ingreſſum, ſecus vbi eſt regula eum ingreſſum permittens, quia hę conſtitutiones non ad derogandum regulas, ſed ad derogandas facultates aduerſus regulas fuere expeditæ. 196 *Hanc ſententiam eligo.*

CAPVT IX.

Circa Monialium clauſuram.

DVBIVM LXVIII.

An Epiſcopi poſſint, Monaſteriis exemptis ab eius iuriſdictione ſubiectiſque prælatis Regularibus clauſuram Monialibus indicere, & indictam inſtare, an obſeruetur?

REcolo, quibus in locis Moniales clauſuram debeant obſeruare. Sunt quidem eaque ſæcularibus non patent. Quare ſi è clauſtro ad Ecleſiam Monialis exeat, vel ad primi oſtij ianuam communiter ſæcularibus patentem, clauſuram violat, nec ab eius violatione excuſatur ex eo, quod Eccleſia aut oſtiũ illud eo tempore, 197 *Nonnulla recolo.*

quo exit clauſum ſit. Quia id eſt per accidens Sic explicuit Gregor. XIII. in ſua *Bulla, Deo Sacris Virginibus*. Quam quidem clauſuram poteſt Epiſcopus indicere Monaſteriis ſibi ſubiectis authoritate Ordinaria: ſubiectis verò ſedi Apoſtolicę authoritate delegata. Expreſſe decernitur à Trident. *ſeſ.* 25. *c.* 5. *&* 21. *de Regularib.* Sed quia alia ſunt Monaſteria à iuriſdictione Epiſcopi exempta, neque Pontifici immediate ſubiecta, ſed Regularibus Prælatis: quæſierim, an his Monaſteriis poſſit Epiſcopus clauſuram indicere, & indictam inſtare, an obſeruetur?

198 *Non poteſt id Epiſcopus.* Non poteſt, quia Tridentinum, & Pius V. ſuis decretis non intenderunt diſpoſitioni Bonifacij VIII. derogare, ſed potius eam confirmare. At Bonifacius ſolum conceſſit Epiſcopis, vt in Monaſteria Sedi Apoſtolicæ immediate ſubiecta clauſura indicerent. Ea autem quę Prælatis Regularibus ſubiiciuntur, eorum gubernationi ſubiecit: Ergo Tridentini decreto, & Pij V. conſtitutione aliam authoritatem habere non poſſunt. Siquidem commune eſt, conſtitutionem declarantem & interpretantem intelligi debere cum eiſdem extenſionibus, & limitationibus, ac eſt conſtitutio declarata. Addo, Pium V. ſolum dixiſſe, poſſe Epiſcopos in Monaſteriis Sedi Apoſtolicæ mediate vel immediate ſubiectis clauſuram indicere vna cum ſuperioribus eorumdem Monaſteriorum. Quod intelligi debet, ſingula ſingulis tribuendo, hoc hoc eſt, poſſe Epiſcopos in his, quæ immediatè, Prælatos verò Regulares in his, quæ mediatè Sedi Apoſtolicæ ſubiiciuntur: non autem vt poſſint Epiſcopi in his, quæ mediate Sedi Apoſtolicæ, & immediatè Regularibus Prælatis ſunt ſubiecta. Alias non rectè Pius V. diceret clauſuram indicere iuxta formam conſtitutionis Bonifacij VIII. in Concilio Tridentino innouatam, & approbatam; ſeque illam approbare, & innouare in omnibus, & per omnia. Sic Nau. *comment.* 4. *de Regularib.* Llamas *de methodo curat. in append.* §. 5. Sanchez *l.* 6. *Decal. c.* 15. *n.* 21.

199 *Poteſt equidem.* Poteſt equidem, quia licet Bonifacius VIII. in *Cap. Periculoſo* clauſuram horum Monaſteriorum indicendam commiſerit eorum Prælatis: indè tamen non infertur, Tridentini decreto, & Pij V. conſtitutione hanc facultatem Epiſcopis conceſſam non eſſe. Non enim abſque cauſa Trident. cum de Monaſteriis Sedi Apoſtolicæ ſubiectis locutum eſt, omiſit dicere, *Immediate ſubiectis*, ſicuti dixit Bonifacius: vt hac ratione Epiſcopus extenderet ad Monaſteria Sedi Apoſtolicæ ſubiecta ſiuè immediate ſiue mediatè mediis ſcilicet Prælatis Regularibus, quod Pius V. vt omnem dubitationem tolleret, in ſuo motu proprio incipiente *Circa Paſtoralis* videtur expreſſe declaraſſe. *Mandantes* (ait) *in virtute Sanctæ Obedientiæ Primatibus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, quatenus in ciuitatibus, & Diœceſibus propriis præſentes noſtras litteras publicare faciant, ac in Monaſteriis Monialium ſibi Ordinario iure ſubiectis. In iis vero quæ ad* Romanam *mediate, & immediatè ſpectant Eccleſiam, ſedis Apoſtolicæ authoritate vna cū ſuperioribus eorumdē Monaſteriorum clauſuram, vt præmittitur, quamprimum poterit, ſeruari procurent.* Conſtat ergo ex his verbis Epiſcopos Sedis Apoſtolicæ authoritate poſſe clauſuram indicere Monaſteriis Regularibus Prælatis ſubiectis vna cum ipſorum Monaſteriorum Pręlatis: id eſt, ſimul ac ipſi illorum Prælati Monaſteriorum, ita Praxis Epiſcopor. *p.* 2. *v. Monialis, q.* 4. *&* 8. Barboſa *parte tertia de poteſt. Epiſc. allegat.* 102. *numero ſeptimo & octauo* refertque *ibi, & in remiſ. Concilij* id à Sacra Congregatione fuiſſe deciſum Caſtro Palao *tomo tertio d.* 4. *de ſtatu Religion. pun.* 9. *n.* 7.

200 *Hoc probabilius eſſe non dubito.* Hoc probabilius eſſe non dubito. Fateor enim Tridentinum, & Pium V. confirmaſſe, & innouaſſe Bonifacij VIII. conſtitutionem, nulloque modo eam derogaſſe: tametſi ad conſtituendam clauſuram authoritatem maiorum præſtent Epiſcopis, quam Bonifacius VIII præſtitit. Ex hac enim maioris authoritatis conceſſione, ſcilicet in Monaſteria Prælatis Regularibus ſubiecta non tollitur, nec minuitur Prælatis Regularibus poteſtas; ſed potius illis fauet: Ergò ob hanc conceſſionem non derogatur diſpoſitioni Bonifacij VIII. ſicuti iuriſdictioni, quam habent Ordinarij abſoluendi à peccatis, & cenſuris non derogatur ex eo, quod Religioſi eadem poteſtate ex priuilegio potiuntur.

DVBIVM XLIX.

An Epiſcopo competat approbatio cauſæ, vt Monialis Monaſterij exempti è clauſtro egrediatur?

201 *Status quæſtionis.* CErtum eſt, Epiſcopo competere huius cauſæ approbationem, ſi Monialis ſit illi ſubiecta: vel eſt ſubiecta immediate Sedi Apoſtolicæ, quia tunc non ſolum debet approbare adeſſe cauſam legitimam egrediendi: ſed etiam debet vt ſuperior licentiam ad egrediendum impertire. Solum de Moniali ab Epiſcopo exempta, ac Regulari Prælato ſubiecta. Quæſierim, an approbationē cauſę legitimæ egreſſus Epiſcopo competat?

202 *Non competit Epiſcopo.* Non competit, quia pręterquam quod in vſu non eſt, conceſſa à Generali, vel prouinciali pręlato, quibus hęc Monaſteria ſubiiciuntur cenſetur conceſſa ab Epiſcopo: quippe illi iuriſdictione quaſi Epiſcopali erga ſubditos ſuos potiuntur. Sic Llamas *metho. curat. in append. paragrapho quinto numero* 9. Manu. *tomo primo qq.* Regul. *quæſtion.* 49. *articul.* 6.

203 *Epiſcopo competit.* Competit quidem, quia neceſſaria eſt Moniali non ſolum licentia & approbatio cauſæ egreſſus data pręlato Regulari, ſed etiam ab Epiſcopo ex conſtit. Pij V. quæ incipit, *Decori, & honeſtati*, ibi: *Quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum ſuperiores, quibus cura Monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum, vel alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta Monaſteria ab Epiſcoporum, & Ordinariorum iuriſ*

iuriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita, & expreſſe in ſcriptis approbata ſit. Ergo non ſufficit Prælatorum Regularium licentia. Ita Nauar. *comment. 4. de Regular. numer.* 6. Azor. *to.* 1. *l.* 13. *cap.* 8 *q.* 1. Suar. *to.* 4. *de Relig. tr.* 8 *l.* 1. *c.* 9. *num* 13. Barboſ. *p.* 3. *de poteſt. Epiſ. alleg.* 102. *n.* 28 Zerola *prax. Epiſc. p.* 2. *v Monialis, dub.* 8. & alij.

104 *Auctoris reſolutio.* Manifeſtum eſt, ſpectata Pij conſtitutione, præter licentiam Prælatorum Regularium approbationem cauſæ ab Ordinario requiri. Verum ſpectato vſu ac conſuetudine crediderim approbationem hanc Epiſcopi neceſſariam non eſſe, ſed Prælati Regularis facultatem ſufficere. Porrò in Hiſpania ſic video vſum obtinuiſſe. Hic autem Prælatus, qui hanc licentiam, & approbationem impertire debet, eſt Prælatus mediatus, vel immediatus, cui Monaſterium quoad regimen & gubernationem ſubmittitur. Quia in præfatis conſtitutionibus ſic cauetur abſque vlla diſtinctione de ſuperiore mediato, vel immediato. Notauit Sanch. *l.* 6. *Decal. c.* 15. *num* 28. vbi aduertit, ſub huiuſmodi ſuperiore Abbatiſſam minimè comprehendi, vtpote eodem clauſuræ præcepto obligatam.

DVBIVM L.

Ob cauſas ſimiles illis, quæ à Pontifice aſſignantur, vt Moniali licentia egreſſus impertiatur poteſtne ei licentia concedi?

205 *Nonnulla præmitto.* PRæmitto, Bonifacium VIII. *Cap Periculoſo, de ſtatu Regul in* 6. ſtrictè eſſe locutum, eam ſolam legitimam cauſam aſſignans, ſi Monialis laboret tanto, ac tali morbo, quocum abſque graui Monialium periculo, vel ſcandalo haud poſſet in Monaſterio commorari. Mitius Tridentinum legitimã cauſam arbitrio Ordinarij reliquiſſe, Pium verò V. in ſua conſtitut. incipiente, *Decori, & honeſtati*, cauſam legitimam expreſſiſſe eam eſſe *Magnum incendium, infirmitatem lepræ, aut epidemiam.* Nomine quidem magni incendij Doctores intelligere incendium, cui ſuccurri non valeat abſque periculo pereundi Moniales ſi intra clauſtra commorentur. Sub lepræ nomine infirmitatem contagioſam, ob quam infectus aſſolet à communi conſortio ſeparari. Sub epidimiæ appellatione nõ ſolum morbum peſtiferum maiorem partem ægrotorum interimentem, ſed morbum qui facile ad alios diffunditur, licet maiorem partem eorum, quos ferit, non enecet. Sanch. *l.* 6. *Decal. c.* 15. *n.* 34. Suar. *to.* 4. *de Relig tr.* 8. *l.* 1. *c.* 9. *n.* 3. Iam requiro, num ex cauſa ſimili præfatis poſſit licentia egreſſus Moniali concedi?

206 *Non poteſt.* Non poteſt. Quia ſi ex alijs ſimilibus cauſis licentia concedenda eſſet, fruſtra Pius V. has tres cauſas tantum expreſſit ſub dictione taxatiua, ſtatuens extra illas nemini Monialiũ licentiam eſſe exeundi, nec vlli Prælato fas eſſe licentiam concedere. Sic Additionat. *ad Nauar l.* 3. *conſtit. tit. de Regul. conſ.* 70. Zerola *prax. Epiſc. p.* 1. *v. Monialis ad* 16. *q. dub.* 2. Teſtaturque ſic fuiſſe a Sacra Congregatione deciſum.

Poteſt equidem ad cauſas ſimiles diſpoſitio Pij V. extendi, quia illa non eſt extenſio formalis, ſed materialis. Receptũ enim eſt apud Doctores diſpoſitionẽ legis nõ ſolum fauorabilem, ſed & odioſam ad caſus ſimiles ſub ratione decidendi cõprehenſos extendi, quia illa non eſt dicenda extenſio, ſed incluſio. Ita Nau *comment.* 4 *de regul. n.* 48 Gutier. *l.* 1. *canon. qq. c.* 14 *n.* 9. Az. *p.* 1. *l.* 13 *c* 8. *q.* 1. Manu. *t.* 1. *qq. regul q.* 49. *a.* 3. Zenedo *collect.* 31. *ad ſext. decret.* Sanch *l* 6 *Decal. c.* 15. *n.* 37. alios citans Barbol. *p* 3 *de poteſt. Epiſ alleg.* 102. *n.* 16 Suar. *to.* 4 *de Relig tr.* 8. *l.* 1. *c.* 9 *n.* 3. 207 *Poteſt quidem.*

Hoc dicendum exiſtimo. Nam eadem ratione licet in *Authent Vt cum, de appellat.* & *Leg* Regia 8. *tit.* 7 *p.* 6. enumerentur quatuor cauſæ, ob quas tantũ exhæredari filius poſſit; defendunt cõmuniter Doctores apud Molin. *l.* 1. *de primog c.* 9. *n.* 32. ex cauſis ſimilibus eã reuocationem fieri poſſe. Et licet *l. fin. C. de reuocand. donationib.* ſtatuatur ob ſolas cauſas ibi expreſſas reuocari donationem poſſe: affirmãt communiter Doctores ob cauſas ſimiles idem poſſe præſtari. Ergò in præſenti etiam ſi Pontifex tres ſolùm cauſas enumerarit, ſi aliæ ſimiles, vel efficaciores apponantur, licentia eſt concedenda. 208 *Hoc dicendum reor.*

DVBIVM LI.

Ob morbum lethalem quidem Moniali ſi in Monaſterio perſiſtat, reliquis autem Monialibus non contagioſum: poteſtne egrediendi licentia concedi?

POno Monialem morbo corripi periculoſo ipſi, quique iudicatur interempturus eam ſi in Monaſterio perſiſtat, vel ob aëris intemperiem, vel ob tędium, quo inibi afficitur, vel ob medicaminum penuriam, vel ob longam Medicorum diſtantiam, & cat ſi è Monaſterio egrediatur, creditur à periculo liberandam non tamẽ huiuſmodi morbum iudicatur poſſe communiter reliquas Moniales inficere: dubium igitur eſt, nùm ei poſſit egrediendi licentia concedi? 209 *Quæſtionis ſtatus.*

Concedi poteſt, quia legiſlator humanus nõ videtur obligare poſſe, ne non quis fugiat mortem, etiam ſuppoſita voluntaria aſſumpti ſtatus obligatione, niſi ea in fuga bonum cõmune maximè periclitetur: vt contingit in bello, & in Religioſis commorantibus in regione infecta, qui ſi ibi habitare compelli nõ poſſent, conuentus diſſolueretur. At ex egreſſu vnius vel alterius Monialis infirmæ, cuius valetudo ſperatur extra clauſtra, intra autem deſperatur: non videtur bonũ commune caſtitatis, ac Religionis periclitari: Ergo non eſt cẽſendus Pontifex ſuo præcepto ad clauſurã in hoc caſu obligare voluiſſe. Sic Nau. *comment.* 4. *de regul. n.* 49. Suar. *to.* 4. *de relig tr.* 8. *l.* 1. *c.* 9. *n.* 9. eam probabilem eſſe Palao affirmat. *to.* 3. *d.* 4. *de ſtatu Relig pun.* 9. *n.* 15. 210 *Poteſt concedi.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

211 *Concedi non poteſt.* Non poteſt concedi, quia hæc cauſa nõ eſt ſimilis, ſed potius diſsimilis iis, quas Pius V. legitimas eſse expreſſit Nam Pontifex eas cauſas legitimas eſſe expreſſit, quæ non tam bonum ſpeciale ſingularũ Monialium, quam conuentus ſpectabant: vt conſtat ex aſſignatione magni incendij, infirmitate lepræ, & epidemiæ, quæ toti conuentui detrimentum inferunt: Ergò cauſa ſingulariter nociua ſimilis non eſt iis, quæ à Pontifice enumerantur Ita Gutier. *l.* 1. *Canon c qq. c.* 14 *nu.*7 Laym. *l.* 4. *tr.* 5. *c.* 12. *num.* 1. Sanchez *l.* 6. *Decalog. c.* 15. *n.* 39. Zerola *prax Epiſcop. p.* 2. *v. Monialis, fine* Zenedo *collect.* 31. *ad ſext.* Decent. Manu. *tom.* 1. Regul. *qq quæſt.* 49. *a.* 3. Barboſa *parte tertia de poteſt. Epiſc. allegat.* 102. *num.* 21.

212 *Primam eligo ſententiam.* Hanc ſententiam communem eſse, & conſulendam non dubito: primæ tamen hæreo ſatis quidem probabili. Nam caſus hic non videtur diſsimilis iis, quos vt legitimos Pontifex expreſsit, imò potius ſub illis contẽtus. Non enim Pontifex ſolam cauſam publicam, & toti conuentui nociuam ſpectaſſe videtur; ſed etiã ſingularem ſingulis Monialibus periculoſam. Quod exemplo incendij P. Suarius *n.* 11. probat. Si enim fingeremus incendium talis eſſe conditionis, vt eo vna, vel altera Moniali periclitaretur, niſi exiret è clauſtro, reliquis abſque periculo manentibus: cui dubiũ eſse poteſt, illas Moniales periculo obnoxias legitimam egreſſus cauſam habere, Ergo ex paritate rationis quoties ex incendio? vel bello, vel ægritudine, vel alia cauſa periculum manifeſtum adſit in clauſuræ obſeruatione, ceſſet verò extra illam: legitima erit cauſa egreſſus.

DVBIVM LII.

Pœnæ præſcriptæ Monialibus clauſuram violantibus, afficiuntur Monialem legitimo titulo egreſſam è conuentu, ſed inique extra clauſtra commorantem?

213 *Recolo pœnas à iure præſcriptas* RECOLO queis pœnis ſubiaceant tum Moniales illicitè egredientes, tum comitantes, vel aliquomodo cooperantes, ad egreſsum. Bonifiacius VIII. pro huiuſmodi actionibus nullam pœnam tulit in *Cap. Periculoſo*, neque Tridentinum. At Pius V. in conſtitutione, quæ incipit, *Decori, & honeſtati* pœnam excommunicationis reſeruatæ imponit aduerſus egredientes, ſeu licentiam egreſsus quomodocumque concedentes aliter quam in conſtitutione permiſsum eſt. Item aduerſus concomitantes, vel illarum receptatrices perſonas, ſiue Eccleſiaſticas, conſanguineas, vel non Inſuper aduerſus egreſſas, & ſuperiores licentiam concedentes fert Pontifex priuationem dignitatum, officiorum & adminiſtrationum, quæ eo tempore obtinent, redditque ad ea inhabiles, & ad alia in poſterum obtinenda. Quæſierim itaque, an hæ pœnæ afficiant Monialem legitimo titulo egreſsam, ſed inique extra caſtra cõmorantẽ?

Non afficit. Quia Pontifex has pœnas indixit egredientibus aliter, quam ipſe diſpoſuerat: At Monialis hæc non aliter eſt egreſsa, licet aliter poſt egreſsum commoretur: Ergo hæ pœnæ illam minimè comprehendunt. Sic Sanchez. *l.* 6. *Decal. c.* 15. *n.* 70. 214 *Non afficit.*

Afficit equidem. Quia Pontifex has pœnas Monialibus indixit egredientibus aliter, quam ipſe ſe diſpoſuerat, & morantibus extra clauſtra ſine neceſsitate. Ergo commorans extra clauſtra ſine neceſsitate, non egreditur à Monaſterio qualiter Pontifex præſcripſit, ſiquidem non implet illam conditionem vt ſolũ durante neceſsitate extra clauſtrum commoraretur. Profectò Monialis, quæ extra Monaſteria vagatur, propriè dicitur à Monaſterio egrediens. Quia ad hanc denominationẽm non eſt ſpectandus primus egreſsus phyſicus ſufficit moralis, & continuatus. Ita Llamas *in metho curat. append. paragrapho* 10. Palao *tom.* 3. *d. quart. de ſtatu Relig. puncto* 9. *num.* 21. 215 *Afficit planè.*

Veriorem hanc partem eſse indico. Nam Pontifex imponens priuationis, ac inhabilitatis pœnam non fuit vſus verbo *Egredientes*, ſed *Egreſſus*, vt tacitè inſinuaret illis verbis idem ſignificari. At conſtat, Monialem egreſſam, & vltra tempus neceſsarium in ſæculo commorantem ſtatum Pontificium violare: Ergò his pœnis afficitur. 216 *Veriorem hanc partẽ eſse indico.*

DVBIVM LIII.

Excommunicatio hæc, & officiorum, dignitatum, ac adminiſtrationum priuatio afficitne, Epiſcopum comitantem Monialem, vel inique licentiam impertientem, ſeu approbantem egreſſum?

EPiſcopum non afficit, quia textus apponendo pœnas, expreſſe Epiſcoporum non egit mentionem. Sed ſolum generatim dixit, excommunicationi ſubiacere comitantes iniquè egreſsam, vel illam receptantes licentiamque exeundi aliter quam præſcribitur concedentes. Et infrà, tam egreſsus, quam præſidentes, & alios ſuperiores prædictos eis licentiam huiuſmodi concedentes, dignitatibus, officiis & adminiſtrationibus per eas, & per eos tunc obtentis priuat; & illos ad obtenta, & ad alia in poſterum obtinenda inhabiles decernit. Quæ quidem omnia de Regularibus prælatis, aliiſque Ordinariis videntur tantum intelligenda, non de Epiſcopis quorum expreſsa mentio non eſt facta. Præcipuè cum in *Cap. Periculoſo, de ſententia excommunicat. in ſexto* deciſum ſit, nulla ſuſpenſione Epiſcopos ligari, niſi illorum expreſſa mentio fiat. Hæc autem priuatio, & inhabilitas dignitatum officiorum, &c. eſt quædam ſuſpenſio: Ergo ſaltem hanc pœnam Epiſcopi non contrahunt. Sic nonnulli, quorum ſententiam 217 *Non afficit Epiſcopum*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ſententiam probabilem eſſe Caſtro Palao *to.3.d.4.de ſtatu Relig.pun.9.n.22.*

218 *Epiſcopum afficit.* Afficit Epiſcopum excommunicationis pœna;ſi Monialem inique egreſſam comitetur, vel recipiat, vel licentiam abſque cauſa legitima concedat. Quia à pœna excommunicationis non poſſunt eximi Epiſcopi,eo quod illorum non fuerit expreſſa mentio facta; ad eam enim pœnam incurrendam, ea mentio neceſſaria non eſt, vt colligitur *ex Cap.Quia periculoſo, de ſent. excommun. in 6.* De Pœna autem priuationis incurrit Epiſcopus,inique licentiam concedens. Quia hæc priuatio & inhabilitas non eſt ſuſpenſio, quæ ſit cenſura:& in *Cap. Quia periculoſo* de ſupenſionis cenſura videtur. Pontifex locutus. Ita Manuel *to.1.Regul.qq.q.49.a.vlt.*Sanchez.*l.6.Decal.c.15.num.* 72 Palao *citatus.*

219 *Auctoris reſolutio.* Exiſtimo id certum eſſe, ſi de excommunicationis pœna loquamur ob rationem prædictam. At ſi de priuatione dignitatum, officiorum,&c.ſermo procedat, non eſt ita certum. Aſt probabilius reor, eam pœnam Epiſcopos inique licentiam concedentes incurrere,quia ibi expreſſa Epiſcopi facta eſt mentio,ſiquidem dixit textus,Epiſcopi, & Regularis Prælati eſſe, hanc licentiam concedere, & poſtea ſubdidit priuationis pœnam aduerſus ſuperiores prædictos eis licentiam huiuſmodi concedentes: Debent ergo hæc verba intelligi de ſuperioribus, de quibus immediatè antea mentionem fecerat: ac hi erant Epiſcopi,ac Regulares Prælati: Ergo omnes hi eis pœnis comprehenduntur.

DVBIVM LIV.

Monialis, quæ ex vno Monaſterio in aliud remeat, ſi in via accidat,vt ad locum accedat,in quo aliud Monaſterium ex quocumque Ordine exiſtat: poteſtne inibi hoſpitio recipi?

220 *Nonnulla ſuppono, & ſtatumquæſtionis nuncio.* CErtum eſt, omnibus cuiuſcumque ſit conditionis,excepto Rege,Regina, eorumque filij, nepotes ingreſsus in Monaſteria Monialium prohiberi.*Cap.Periculoſo, de ſtatu regul.in 6.* Tridentin.*ſeſſio. 25.c. 5.* At infantibus minimè prohiberi, nec Moniales illos admittere.Perpetuo autem amentes minime excipi poſſe. Nam ij tanquam ebrij, & dormientes hac obligatione ligati ſunt, licet ob rationis defectum ab illius obſeruatione excuſentur;quam excuſationem habere nequeunt eos liberè introducentes, vel admittentes,ſicuti non haberent,ſi ebrios, & dormientes introducerent. Suarez, *tom.4. de Relig. tr.* 8 *lib.* 1. *cap.* 10.*num.*3.Sanchez *l.6. Decalog. cap.* 16 *num.* 8. Dubito verò de Monialibus licite è Monaſterio egreſſis,an eis liceat Monaſteria ingredi?Et quidem ingredi poſſe in proprium Monaſterim, vbi profeſſæ ſunt nemo dubitabit,cum ſolùm ob vrgentem neceſsitatem,& licentia in ſcriptis obtenta,permiſsum eis eſt extra clauſtra manere.Quæſtio igitur eſt, num Monialis;quæ ex vno Monaſterio in aliud remeat, ſi in via accedat ad locum, in quo Monaſterium exiſtit,ſiuè ſit eiuſdem Ordinis,ſiue diuerſi,poſsit ibi recipi hoſpitio?

Poteſt equidē,quia ſic recepta clauſurā ſeruat eo modo, quo poteſt, & recipientes eam hanc fouent obſeruationem.Ergò nulla adeſt ibi clauſuræ violatio: nec credendum eſt,Pontificem huiuſmodi ingreſsum adeo Monialis honeſtati agnatum interdixiſse. Sic Llamas *metho.curat.append.§.11.fine.* 221 *Poteſt recipi.*

Non poteſt ſine ſuperioris Monaſterij illius licentia,quia cum non ſit illius Monaſterij,ſed alterius, comprehenditur ſub prohibitione Concilij interdicentis ingreſsum omnibus, qui ad conuentum illud non pertineant. Licentia verò dari poteſt, ſi eo in loco non adſit hoſpitium, quo commodè, ac decenter noctem ducere valeat,quia eo caſu honeſtati Monialis,& decentiæ habitus Religioſi conſulitur.Ita Palao *tom.3.d.4.de ſtat.*Relig.*pun.*10.§.1.*num.*4. 222 *Recipi non poteſt.*

Diſtinguendum cum Sancio *l.6.Decal.c.6.n.*10.eſse reor. Primam ſententiam admitto, ſi Monaſterium ſit eiuſdem Ordinis,& habitus ſi diuerſi autem ſit,ſecundam amplector,quia comparatione Monaſterij eiuſdem ordinis ceſsat prohibitionis ratio,nempè ne extranea illuc ingrediatur. At Monialis eiuſdem Ordinis & habitus extranea à conuentu nō eſt, ſed moraliter propria illius.Ergo ingredi poteſt,ſiue hoſpitij cauſa,ſiue gratia animi recreandi,aut ſanctimoniales inuiſendi. Hæc autem licentia concedi è Monialium Prælato poſse etiamſi alieni habitus ſit Monialis,exiſtimo,ſi eo in loco non ſit aliquod hoſpitium in quo noctem commode ac decenter ducere valeat. Quia Religioſa charitas, honeſtaſque Monialis ſufficientem cauſam huiuſce licentiæ concedendæ exhibent. 223 *Diſtinguēdum exiſtimo.*

DVBIVM LV.

An Prælatus conuentus poſſit vices ſuas Abbatiſsæ committere, vel confeſſario, vt ipſi ingrediendi in Monaſterium aliis licentiam expediant?

CErtum eſt Epiſcopum licentiam hanc concedere in Monaſteriis ſibi ſedique Apoſtolicæ immediate ſubiectis: in aliis verò Regulares Prælatos. Nomine autem Epiſcopi venire Abbatem, Priorem,& quemlibet alium iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentem. Non enim dignitas,ſed officium,& iuriſdictio nomine Epiſcopi ſpectatur.Item Vicarium Epiſcopi, & Capitulum ſede vacante.Quia hi ſunt Ordinarij,quibus Monaſteria Epiſcopali iuriſdictioni ſubiecta, ſubmittūtur. Debent autem hi ſpeciale mandatum habere præcipuè quoad Monaſteria ſedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta. Quia hæc non authoritate Ordinaria, ſed delegata ab Epiſcopo reguntur, quæ ex Vicariatus deſignatioae non cenſetur communicari; 224 *Certa ſuppono.*

communicari. Barboſa *p.3. de poteſt. Epiſc. allegat.* 102. *num.* 28. Nomine autem ſuperioris intelligi Regularem Prælatum illum ſiue Pro-Generalem, ſiue Prouincialem, ſiue localem, cui Monaſterium ſubiicitur, quia ſolùm ſubiectionem, & gubernationem Concilium ſpectauit. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tr.* 8. *l.* 1. *cap.* 10. *num.* 12. Quæſierim vero num Prælatus conuentus poſſit, circa licentiam ingrediendi, vices ſuas Abbatiſſæ, vel confeſſario communicare?

225 *Poteſt quidem.* Poteſt quidem, quia poteſtas hæc iure Ordinario Prælato competit. Ergò poteſt eam cuilibet communicare. Sic Nauar. *comment.* 4. *de Regular. numer.* 60. Manu. *p.* 1. *qq. Regul. q.* 46 *articul. ſecund.* Graf. *p.* 2. *deciſion. l.* 4. *c.* 13. *num.* 6. Sanchez *lib. ſexto. Decal. capit.* 16. *numer.* 22.

226 *Non poteſt.* Minimè poteſt, quia Concilium *ſeſ.* 25. *n....c.* 5. hanc delegationem videtur prohibuiſſe, cum dixit nullum alium præter Epiſcopum, & ſuperiorem hanc licentiam impertire poſſe etiam cuiuſcumque facultatis hactenus conceſſi, vel in poſterum concedendi prætextu. Igitur nec Abbatiſſæ, nec confeſſario hæc facultas poteſt committi. Ita Suar. *tom.* 4 *de Relig. tr.* 8. *l.* 1. *capite* 10. *n.* 14.

227 *Hoc probabilius eſſe indico.* Hoc probabilius eſſe indico. Scio autem ab aliquo Doctore obiici, frequenter contingere caſus, qui neceſſariò ingreſſum poſtulant, & ſuperior abeſt, ergò expediebat, hanc poteſtatem Abbatiſſæ aut confeſſario communicari. Sed facilè reſpondeo, abſque communicatione facultatis huius abſolutæ, caſibus his poſſe prouideri: ſi ſuperior eam facultatem ingreſſus concedat ei, cui Abbatiſſa, vel confeſſarius expedire iudicauerit. Vnde Abbatiſſæ, vel confeſſario non committitur facultas, ſed cauſæ iudicium, vt facultas à ſuperiore conceſſa habeat effectum.

DVBIVM LVI.

Licentia exhibenda à ſuperiore in ſcriptis, vt quis Monialium clauſtra ingrediatur, proceditne in caſibus frequenter occurrentibus, & à iure conceſſis?

228 *Nonnulla ſuppono.* SVppono, modum, quo hæc licentia concedi debet, à Concilio præſcribi, nempè vt ſit in ſcriptis, vti rarius, maturiorique conſideratione concedatur. Vnde exiſtimo lethaliter delicturum, & excommunione à Concilio ſtatuta afficiendum qui licentia ore tenus conceſſa contentus Monaſteria Monialium fuerit ingreſſus, cum poſſet licentiam in ſcriptis obtinere. Quæſierim autem, an id procedat in caſibus frequenter occurrenribus, & à iure conceſſis, quales ſunt ingreſſus Medici, Confeſſarij, Viſitatoris, artificis, ac ſimilium?

229 *In his non procedit.* In his non procedit, quia horum ingreſſus à iure eſt conceſſus, ſupponente quidem ſæpiſſimè eſſe neceſſarium, & moleſtum admodum ad ſuperiorem ſemper recurrere, vt licentia in ſcriptis expediatur. Sic Llamas *metho. curat in append.* §. 6. Ioan. de la Cruz *l.* 1. *de ſtatu Relig c.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. *notab.* 3. Barboſa *p.* 3. *de poteſt. Epiſc. allegat.* 102. *num.* 57. & *in remiſ. concil. ad c.* 5. *ſeſ.* 25.

230 *Procedit in his.* In his plane procedit, quia Concilium abſque vlla exceptione de caſibus neceſſariis, licentiam in ſcriptis requirit. Et licet ingreſſus Medici, Confeſſoris, Viſitatoris attificis à iure eſt Conceſſus, quando adeſt neceſſitas: at hanc examinare, & approbare, Epiſcopo, vel ſuperiori Monaſterij competit. Imò aliquando expediens erit ſæpè hanc licētiam aliquibus ex his miniſtris abnegare, vnde penes Pręlatum erit cauſam ingreſſus recognoſcere. Ita Nauar. *comment.* 4. *de Relig. n.* 60. Sanchez *lib.* 6. *Decal. c.* 16. *numero* 34. Graf. *part.* 1. *deciſ. libro quarto capite* 25. *num.* 8.

231 *Authoris reſolutio.* Cum his probabilius opinor, addens tamen, ſi hæc licentia in ſcriptis commodè poſſit obtineri, vt excludam caſum, quo ex expectatione præfatæ licentiæ graue incommodum timeretur. Non enim lex humana cum eo obligat rigore: imò nec obligaret licentiam vel ore tenus expectare, ſi ex ea expectatione graue periculum immineret.

DVBIVM LVII.

Si caſu, quo à ſuperiore expectari licentia nequeat, vt quis neceſſarius ingrediatur clauſtra, nec licentia, aut arbitrium Abbatiſſæ commiſſum ſit: huius conſenſus eſtne expoſtulandus?

232 *Certum præmitto.* SI Abbatiſſæ commiſſa ſit à Prælato facultas concedendi licentiam, vt committi poteſt iuxta aliquorum probabilem ſententiam, de quo ſuprà: vel ſecundum noſtram reſolutionem conceſſa ſit à ſuperiore facultas iis, quibus Abbatiſſa neceſſarium eſſe indicauerit: certum eſt, hanc facultatem, vel hoc arbitrium ab Abbatiſſa eſſe expoſtulandum, vt ſic fiat ingreſſus ex ſuperioris facultate. At ſi nec licentia, neque arbitrium commiſſum Abbatiſſæ ſit; quæſierim, an conſenſus ingrediendi clauſtra ab Abbatiſſa ſit expoſtulandus?

233 *Expoſtulandus eſt Abbatiſſæ conſenſus.* Expoſtulandus eſt, quia credendum eſt. Prælatum pro his caſibus vrgentibus, quibus conſuli non poteſt vices ſuas Abbatiſſæ cōmiſiſſe, vt maiori cum decentia fiat ingreſſus, & quoad fieri poteſt lex de præmittenda licentia obſeruetur. Sic Sanchez *lib.* 6. *Decalog. cap.* 16. *num.* 37. Manu. *tom.* 1. *qq. Regul. q.* 46. *art.* 2. & *q.* 47. *a.* 4.

234 *Expoſtulandus non eſt.* Non eſt expoſtulandus, quia Abbatiſſæ facultas hęc committi nō poteſt, vt ex Trident. ſuperius oſtendi. Et licet committi poſſit arbitrium, ſeu iudicium de legitima cauſa, id non poſtulat Abbatiſſæ officium, cum cuilibet alteri ſingulari committi valeat. Igitur poſtulanda illius licentia non eſt. Ita Graf. *deciſ. l.* 4.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

l.4.c.23.num.6. Nauar. *comment.4.de Regul. num.* 60.

235 *Auctoris ſententia.* Ego autem exiſtimo (quamuis hoc verius eſſe rear) conſenſum tamen Abbatiſſæ cuilibet ingredienti ex licentia ſuperioris in ſcriptis obtenta, eſſe neceſſarium. Quia cum Abbatiſſæ conuentus regimen ſit commiſſum, credendum non eſt, ſuperiorem contra eius voluntatem licentiam alicui illuc ingrediendi, impertire. Monuerim, licentiam abſolute conceſſam ad ingrediendum Monialium conuentum, primo ingreſſu finiri, niſi aliud expreſſe in cōceſſione declaretur. Quia eſt diſpenſatio aduerſus clauſuram iure communi ſtatutam, ac proinde ſtrictè eſt interpretanda. Barboſa *p.3.de poteſt. Epiſcop. alleg.* 102.*num.*59.

DVBIVM LVIII.

An legitima ſit ingrediendi clauſtra Monialium cauſa exhortatio facienda, ſuſcipiendaque in electione Abbatiſſæ ſuffragia?

236 *Nonnulla ſuppono circa cauſas legitimi ingreſſus.* BOnifacius VIII. *Cap. Periculoſo, de ſtatu Monachor. in 6.* cauſam rationabilē & manifeſtam ingrediendi Monialium conuentus expoſtulat. Trident. *ſeſ.25.c.5.* hoc decretum declarans, vel limitans, eam cauſam indicat rationabilem, quæ neceſſaria eſt. Idem tradit Pius V. & Gregor. XIII. in ſuis conſtitutionibus. Quanta verò debeat eſſe hæc neceſſitas, neque Concilium neque Pontifices definiunt, neque commodè poterat definiri, cum ex caſibus particularibus, eorumque circumſtantiis dependeat: ideoque prudentis arbitrio reliquere. Illud vero eſt certum, non requiri extremam, neque ſtrictiſſimam neceſſitatem: ſed grauem ſufficere, cui moraliter ſuccurri non poſſit abſque Monaſterij ingreſſu. Suar. *tom.4.de* Relig. *tr.8.l.1.cap.*10.*num.*17. Sanchez *l.6. Decalog. cap.16.num.*40. Barboſa *p.3.de poteſt. Epiſc. alleg.*102.*num.*48. Porro minor cauſa requiritur pro fœminarum ingreſſu, quam virorum: & pro ingreſſu matris, ſororis, alteriuſque conſanguineę, quam pro extraneæ: pro ingreſſu diurno, quam pro nocturno: pro ingreſſuque in priora receptacula, quam in officinas interiores, & cubicula, quia minus clauſuram oſtendit. Suar *ibid.* Quæſierim autem num ſit legitima cauſa ingrediendi exhortatio facienda, ſuſcipiendaque ſuffragia in Abbatiſſæ electione?

237 *Cauſa eſt legitima.* Cauſa eſt legitima, quia non decent hæc, ſicut nec viſitationis denunciatio publicè fieri. Sic nonnulli, quos preſſo nomine refert Caſtro Palao *tom.3.d.4.de ſtatu* Relig. *pun.*10.§.3.*n.*3.

238 *Cauſa legitima non eſt.* Non eſt legitima cauſa, quia expreſſe Tridentinum *ſeſ.25 c.7. de Regularibus* dixit: *Is qui electioni præeſt Epiſcopus ſiuè alius ſuperior clauſtra Monaſterij non ingrediatur, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audiat, vel recipiat.* Quæ verba etſi clarè præceptum non contineant, denotant tamen manifeſtè non eſſe cauſam legitimam ingreſſus electioni Abbatiſſæ præeſſe, cum totum id extra clauſuram, ianuis Eccleſiæ clauſis, fieri valeat. Ita Miranda Manu., Prælat. *tom.2. tr.de Sacris Montal.q.2.articulo* 15. Sanchez *l.6.Decal.cap.16.num.*50. Suar. *tom.4. de relig.tr.8.l.1.c.* 10.*num.*23. Manu. *tom.1.qq. Regul.q.46.art.*5. Nauar. *comment. 4.de regular.num.*59.

Hoc eſſe iudico. At ſi ob Monialium inquietudinem, ſubornationis periculum, vel ob aliam cauſam ſuperiores iudicent, opus eſſe ingredi Monaſterium, & in illius Capitulo electionem facere: poſſunt equidem, quia Concilium neceſſarium ingreſſum non reuocauit *c.* 5. permiſſum, ſed declarauit, ſolam electioni aſſiſtentiam non eſſe neceſſitatis cauſam. Sanchez Manu. *ſuprà* relati, & Barboſa *tom.3.de poteſt. Epiſc. alleg.* 102. *num.*46. 239 *Auctoris reſolutio.*

DVBIVM LIX.

An famulæ poſſint admitti pro priuato Monialis miniſterio directè?

DIrectè admitti poſſunt, caſu quò perſona nobilis eſſet, ægræque valetudinis, aut nimiæ ſenectutis, nec ſatis ei per laicas, aut famulas Monaſterij conſuli poſſit, quia hoc planè ad neceſſitatis cauſam reducitur. Sic Sanchez. *l.6.Decal.c.16.n.*66. 240 *Poſſunt admitti.*

Non poſſunt directè admitti ad nullius priuatæ Monialis miniſterium: ſed omnes debent recipi, vt conuentui deſeruiant. Quia obligationem habet infirmis conſulendi, vnde ſi per receptas ad Monaſterij ſeruitium famulas id præſtare non valeat, aliæ recipi poſſunt. Ita Suar. *to.4.de relig.tr.8.l.1.c.10.n.*20. 241 *Directè non poſſunt.*

Certum eſt, ex parte conuentus legitimam cauſam eſſe ingreſſus, ſi Moniales indigeant ad infima domus officia, & ad curandas infirmas fœminis ſeruitricibus. Sæpe enim Moniales choro addictæ non valent his officiis incumbere: & cum non adſint laicæ ſeu conuerſæ, per quas commodè præſtari poſſint, opus eſt has famulas excipi: debent tamen recipi ſub conſeruandæ clauſuræ conditione. Manu. *to.2.qq.regul.q.46.art.*7. Pro miniſterio autem priuatę Monialis directè attentis decretis Concilij ac Pontificum, iudicarim, non poſſe famulas excipi, quod ſi eis ſuccurri nequeat per receptas ad Monaſterij commune miniſterium poſſunt aliæ recipi, eſto ea intentione recipiantur, vt ſingularis alicuius famulatui applicentur. Addiderim iam vſu receptum (neſcio quanta introducentium ſecuritate) priuatis Monialibus haud difficile famulas permitti. 242 *Auctoris reſolutio.*

DVBIVM LX.

Frequens acceſſus ad colloquendam Monialem prohibitus, induciturne, duobus ſolùm actibus?

243 *Præmitto Pontificiũ decreta.* SVppono, *in cap.* Monaſteria, de vita, & honeſt, Cleric. expreſsè Alexandrum III. intendentem acceſſum frequentem ad Monialium Monaſteria remouere, dixiſſe: *Monaſteria monialium ſi quiſquam Clericus ſine manifeſta, & notabili cauſa frequentare præſumpſerit, per Epiſcopum, arceatur: etſi non deſtiterit, ab officio Eccleſiaſtico reddatur immunis: ſi laici, excommunicationi ſubdantur, & à cœtu fidelium fiant penitus alieni.* At Bonifacium VIII. *in cap. Periculoſo, de ſtatu Monach. in 6.* non ſolùm frequentem acceſſum, ſed acceſſum ad ea Monaſteria interdixiſſe tam viris, quam fœminis: *nullique aliquatenus inhoneſtæ perſonæ, neque etiam honeſtæ, niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius, ad quem pertinet, ſpeciali licentia ingreſſus pateat ad eaſdem Moniales.* Certè acceſſus prohibitus *in cap. Periculoſo,* eſt aditus ad Monialium Monaſteria gratia videndi, ſeu colloquendi cum Monialibus: nam ſi ex alia cauſa illuc accedat, ſub illa prohibitione non comprehenditur. Suarius *to.* 4. *de relig. tract.* 8. *l.* 1. *c.* 10. *d.* 24. Dubito autem, quis ſit frequens acceſſus? an ex duobus ſolùm actibus inducatur.

244 *Inducitur quidem.* Inducitur quidem, quia duplex actus ſufficiems eſt, maximè in re adeò graui, vt verbi *frequentare* vis ſaluetur. Sic Gloſ. *ad cap. Monaſteria.* Abbas *num.* 5. Quæſtionem indeciſam relinquens. Coſmas in pragmat. *ad cap. Frequens, §. quapropter, f l.* 54. Stepran. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 393. *n.* 18.

245 *Non inducitur.* Non inducitur duabus actionibus, quia ſi inter vnum & alterum acceſſum longum interponatur tempus, nullatenus dici poteſt quis frequentem acceſſum habere. Ita Nauar. *comment.* 4. *de regular. num.* 61. Manu. *tom.* 1. *qq. Regul. quæſt.* 45. *a.* 4. Sanchez *l.* 6. *Decal. cap.* 16. *num.* 110. Suar. *tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *l.* 1. *c.* 10. *n.* 25. Barboſa *tom.* 3. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 102. *n.* 79. & alij apud Sanchez.

246 *Auctoris reſolutio.* Exiſtimo, ex communi modo loquendi hanc quæſtionem decidendam eſſe, & prudentis arbitrio relinquendam. Vnde Nauarrus, & Manuel putant non eſſe frequentiam, ſi annis ſingulis tribus vel quatuor vicibus quis accedat: bene tamen ſi tribus diebus continuis. Llamas aſſerit *in metho. curat. append.* §. 4. frequentiam conſtitui, ſi duabus vicibus vna die, vel duobus diebus continuis quis accedat. Sequor Sancium affirmantem, ex vnico acceſſu ſingulis menſibus, vel ex acceſſu tribus diebus continuis fieri frequentiam.

DVBIVM LXI.

Sub acceſſu prohibito comprehenditurne litterarum immiſſio?

COmprehenditur quidem, quia his decretis non tam acceſſus materialis corporis, quam formalis mentis prohibetur. Ergò cum miſſione litterarum mente quis ad Monialem alloquendam accedat, ſub prohibitione acceſſus comprehenditur. Certè *in capit. clericus* 81. ſub eiſdem pœnis prohibetur clericis ſecreta per domeſticos matronæ mandare, ſub quibus eſt prohibitus ad eius domicilium acceſſus. Præterea Gregor. XIII. teſte Nauarro *conſ.* 60. *de ſent. excom.* quibuſdam Regularibus præcepit ſub latæ ſententiæ excommunicatione, ne ſui Ordinis Monialibus ſcriberent. Et Romæ eſt decretum à Pontificis Vicario promulgatum (eodem Nauarro *comment. quart. de regular. numero* 61. aſſerente) nequis vir, vel fœmina noctu, aut die loquatur, vel ſcribat Moniali alicui, vel Prælatæ, vel puellæ in Monaſterio quacumque ex cauſa incluſæ abſque Vicarij eiuſdem, aut Protectoris Ordinis licentia, ſub pœna quingentorum aureorum, & aliis arbitrariis. Ergò ſatis indicatur Pontificis intentio litterarum immiſſionem, quæ quidem nonnunquam maius damnum ſpirituale Moniali, quam allocutio inferunt, vbique prohibentis. Sic nonnulli Doctores plus paritati rationis, quam decretorum tenori innixi. 247 *Comprehenditur plane.*

Minimè comprehenditur ſub acceſſu prohibito litterarum in̄miſſio, quia cum quis alicui litteras mittit, haud propriè dicitur ad illum accedere. Nam acceſſus in ſua propria ſignificatione ſumptus, eſt aditus, ſeu propinquatio. At in legibus, ac præceptis non ſunt verba impropriè ſumenda, præcipue ad effectum extendendi prohibitionem; ergò nullatenus litterarum immiſſio ſub prohibitione acceſſus debet comprehendi. Ita Suarius *to.* 4. *de Relig. tract.* 8. *l.* 1. *cap.* 10. *numero* 28. Nauar. *vbi ſ.* Barboſa *p.* 3. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 102. *num.* 80. 248 *Non comprehenditur.*

Cum his ſentio pro certo exiſtimans, ſub acceſſu miſſionem litterarum non venire. Nam Gregorij decretum pro illis Regularibus ſingulariter fuit expeditum. Et Vicarij decretum extra Romanam ditionem non extenditur, quia factum eſt à Vicario Pontificis, cuius iuriſdictio extra Romanam curiam non viget, cum eius licentia vel Protectoris Ordinis Romæ commorantium expoſtulatur. 249 *Hoc certum eſſe reor.*

DVBIVM LXII.

Si Religioſi illi, quibus præcipit Gregorius ſui Ordinis Monialibus non ſcribere: vel Romani ciues contra Vicarij Pontificis decretum epiſtolam ad Monialem immittunt, quæ tamen ad eius manus non peruenit: Hi inciduntne, in pœnas eis decretis præſcriptas?

250 *Incidunt quidem.* INcidunt quidem, quia præſtant opus, cui pœnæ illæ ſunt annexæ. Opus enim prohibitum eſt Moniali ſcribere, quod opus iam inique eſt præſtitũ, licèt Monialis accidentaliter litteras non recipiat. Sic nonnulli, quorum ſententiam Palao probabilem eſſe indicat, dum contrariam dicit eſſe veriorem, *tomo tertio d. quart. de ſtatu relig. punct.* 11.*n.*5.

251 *Non incidit.* Non incidit, quia Pontifex prohibens, ne quis Monialibus ſcribat, non prohibet ſcripturam vtcumque, ſed ſcriptura, qua cum Monialibus communicatio fiat. In illa enim communicatione datur eis inquietudinis occaſio, & fortè turpitudinis, quod periculum Pontifex curat hac prohibitione remouere. Ita Palao *citatus.* Nauar. *conſ.* 60. *de ſenten. excommun.* Manuel *tomo primo qq. regul quæſtione* 45.*a. tertio* Sanchez *l. ſext. Decal. cap.* 16.*num.* 117. Barboſa *p.* 3. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 101.*n.*77.

252 *Idem affirmo.* Idem affirmo. Nam dum ſcriptura Monialis non venit ad manus, neque ab ea legitur, nulla cum ea eſt communicatio, neque vlla ei delinquendi occaſio tribuitur. Ergò non eſt opus, cui ſunt annexæ pœnæ: atque adeò ex illo præcisè quod ſcriptæ ſint litteræ ea intentione non contrahuntur.

DVBIVM LXIII.

Acceſſus ad Monialium Conuentus, vt quis cum eis colloquatur eſtne per ſe ſub his pœnis prohibitus, ſeclusis extrinſecis circumſtantiis?

253 *Per ſe eſt prohibitus.* PEr ſe eſt prohibitus, Quia Tridentinum *ſeſſ.* 25. *capit. ſept.* dixit ſe renouare conſtitutionem Bonifacij VIII. Et Pius V. in conſtit. quæ incipit, *circa Paſtoralis officij* dixit, ſe approbare, & innouare in omnibus, & per omnia conſtitutionem Bonifacij, illamque diſtrictè obſeruari, mandare. Fauent textus *in cap in decima, & cap. definimus*, idem ſtatuentia, quæ Bonifacius. Ergò etiam ſecluſis extrinſecis circumſtantiis, acceſſus ad Monialium cœnobia per ſe eſt prohibitus. Sic nonnulli, quorum mentem probabilem eſſe indicat Palao, & alij.

254 *Non eſt prohibitus per ſe.* Per ſe prohibitus non eſt, quia prohibitio facta *in capi t. Periculoſo* tam de ingreſſu, quam de acceſſu conſuetudine fuit abrogata. At nec Tridentin. decreto, nec vlla alia Pontificia conſtitutione eſt illa prohibitio acceſſus innouata. Nam licet Tridentin. initio decreti dixerit, ſe renouare conſtitutionem Bonifacij VIII. at cum renouationem ſubiungit, ſolùm meminit egreſſus, & ingreſſus, nulla de acceſſu mentione facta. Pius verò etſi in conſtitutione illa *circa Paſtoralis* dixerit, ſe approbare, & innouare in omnibus, & per omnia conſtitutionem Bonifacij: non indè infertur renouare acceſsu prohibitionem, quia nec verbum vllum de acceſſu fecit, & illa generalia verba iuxta ſubiectam materiam ſunt accipienda. Illa autem verba. *In omnibus, & per omnia* hunc ſenſum admittunt: ſe ſcilicet innouare conſtitutionem Bonifacij prohibentem Monialibus ingreſſum in omnibus & per omnia, quæ hanc prohibitionem concernunt. Denique *capit. Decima*, & *capit. definimus* præceptiua verba non continent. Ita Palao *tomo tertio d. quart. de ſtatu relig. punct.* 11. *numero ſept.* Nauarrus *comment. quart. de regular. numero* 61. Manuel *tomo tertio qq. regul. quæſtion.* 45.*a* 4. Suar. *tomo quart. de relig. tract.* 8 *l.* 1. *cap.* 10. *num.* 27.

255 *Hoc defendo, & circumſtantias ex quibus peccatum eſt & prohibitum enuncio.* Probabilius exiſtimo, per ſe ſecluſis circumſtantiis acceſſum illum non eſſe peccatum, quia per ſe peccatum eſſe nequit niſi ſtante iuris poſitiui prohibitione. Addiderim verò, licèt acceſsus ad Monaſteria Monialium per ſe prohibitus non ſit, nec peccatum: at ſpectatis circumſtantiis extrinſecis ſæpè grauem culpam conſtituit. Nam ſi praua intentione quis accedat, ſi periculum lapſus ſubeat, vel Moniali alloquendæ iniiciat, ſi aliis ſcandalo ſit, vel occaſionem præbeat, ſiniſtrã de monaſterio opinionem habendi, grauiter proculdubio delinquit. At eo periculo, & ſuſpicionis cauſa ceſsante, acceſsus graue peccatum non erit. Cæterum quoad frequentiam attinet, ſpectandæ ſunt præfatæ circumſtantiæ ſcandali, ſiniſtræ ſuſpicionis, & periculi, quia in frequentia facilius aderunt. Ideoque frequentem collocutionem adoleſcentis cum Moniali raró à lethali excuſarem. Verùm ſi illæ circumſtantiæ ceſsent; ſatis probabile exiſtimo, ſolam eſse culpam venialem, niſi ſuperioris monitio præceptiua adeſſet, quia non videtur res grauis. Textus autem *in cap. Monaſteria*, graues pœnas indicens, nec eſt conſuetudine reuocatus, non obſtat. Nam illæ pœnæ ſtatutæ non ſunt aduerſus frequentantes abſolutè; ſed aduerſus frequentantes poſtquam à ſuperiore monitione præceptiua fuerint correcti, vt conſtat ex illis verbis: *per Epiſcopum arceantur*, id eſt, per Epiſcopum monitione corrigantur, vti exponit Cardin. & Ioan. Andr. *ibi.* Mecum Suar. *tom.* 4. *l.* 1. *cap.* 10. *num.* 25.

CAPVT

CAPVT X.

Circa actus iudiciales Religioſis interdictos.

DVBIVM LXIV.

Religioſus, qui in Cathedrali Eccleſia dignitatem non habet, poteſtne, eſſe iudex conſeruator?

256 *Nonnulla ſuppono* SVPPONO: Religioſum forenſis & Eccleſiaſtici negotij iudicem eſſe non poſſe niſi licentia ſui Prælati, & Monaſterij vtilitate interueniente, *capit. Monachis, el 2. ex Tarraconenſi 16. quæſt. 1.* licentiam verò hanc concedere poſſe non ſolùm Generalem Prælatum, & Prouincialem, ſed & localem, quia verè eſt ſuperior, Sanc. *l. 6. decal. cap. 13. num.* 8. A ſuperiori regula excipi Religioſos D. Franciſci, quibus ob ſpeciale inſtitutum prohibita eſt quælibet in iure aſſiſtentia. *Clement. exiui de paradiso, de verbor. ſignificat.* His autem exceptis, poſſe Religioſos eſſe Epiſcoporum Vicarios ex Prælatorum licentia iudices arbitros. Iudicis Aſſeſſores. Iudices delegatos Epiſcoporum: pontificis autem ſolos Prælatos. Quid autem dicendum de iudice conſeruatore, qui à Pontifice deſignatur pro miſerabilium perſonarum defenſione, ſcilicet viduarum, pupillorum, ſenum, decrepitorum, ac Religioſorum? Num Religioſus, qui in Cathedrali Eccleſia dignitatem non habet, poſſit iudex conſeruator eſſe.

257 *Non poteſt.* Minime poteſt, quia ita cauetur *in cap. vlt. de offic. delegati in 6.* Limitans textum *in cap. ſtatutum.* In illo enim *cap.* ſtatuitur conſeruatores eſſe non poſſe niſi Epiſcopos, aut aliorum ſuperiores, vel Abbates, vel dignitates. vel perſonatus in Eccleſiis Cathedralibus ſeu collegiatis obtinentes. Sic Barboſa *p. 3. de poteſt. Epiſc. allegat. 106. num.* 8. Miranda *manu. Prælator. tom. 1. quæſt. 47. a. 2.* Molina *tom. 6. de iuſt. d. 29. num. 3.* Mann. *tom. 1. qq. Regul. qu. 65. a. 2.*

258 *Poteſt planè.* Poteſt planè, licet in Cathedrali Eccleſia dignitatem non habet, quia ſi priuilegia Societatis Ieſu ſpectentur, quilibet ſuperior Regularis in iudicem conſeruatorem, vti conſtat ex Bulla Gregor. XIII. edita anno 1573. ſic Manuel *tom. 1. qq. regul. quæſt. 65. a. 3.* Palao *tom. 3. de ſtat. rel. g. d. 4. pun. 12. §. 1. num. 91.* Sanch. *l. 6. decal. c. 13. n. 79.*

259 *Auctoris reſolutio.* Ego autem, quidquid ſit de hoc priuilegio ſocietatis, & de *cap. fin. de offic. delegati.* Affirmo cum Palao, ſtandum eſſe conſtitutioni Clement. VIII. editæ anno 1592. & Gregor. XV. editæ anno 1621. quarum tenorem refert Barboſa *tom. 3. de poteſt. Epiſc. alleg. 106. num. 53.* quibus cauetur, nullum alium conſeruatorem eligi poſſe ex Regularibus, niſi qui qualitates habeat *in cap. ſtatutum* præſcriptas, deſignatuſque iudex ſit in ſynodo Prouinciali, ſeu Diœceſano. Et ob hanc cauſam quærente Archiepiſcopo Turritanno, an Regulares vnius conuentus, Monaſterij, vel domus, aliquem Priorem, ſeu Guardianum, vel quemuis alium quauis dignitate Regulari fulgentem in ſuum Conſeruatorem eligere, vel deputare poſſent: Sacra Congregatio Cardinalium reſpondit 6. Octobr. anno 1617. non poſſe. Sic Barboſa *n. 15*

DVBIVM LXV.

Quando Religioſus propriam cauſam defendit, ſi peculium non habeat, expenſæ ſuntne à Monaſterio exhibendæ?

REgula certiſſima eſt, nullum Religioſum poſſe eſſe actorem, vel reum in iudicio in cauſis ciuilibus, quia cum omnia ſua bona, iura, & actiones in Monaſterium tranſtulerit, non ipſe, ſed Monaſterium petere, vel reſpondere debet. In cauſis verò criminalibus poſſe actionem intentare niſi de licentia ſaltem præſumpta ſui ſuperioris, quæ cenſetur conceſſa ſuperiore abſente, & non relinquente procuratorem, quia Monachus ſui iuris non eſt, ſed Religionis, ac proinde non ipſe, ſed Religio iniuriæ actionem intentare debet, *leg. ſed ſi vnius, §. ait Prætor ff. de iniuriis.* Aliquas exceptiones hæc Regula patitur, quibus Religioſus actor, & reus eſſe poteſt tam in ciuilibus, quam in criminalibus abſque Prælati ſui facultate, ex licentia tamen à iure conceſſa. Primò, ſi beneficium habeat ſaltem manuale, qui eo tempore liberam habet beneficij adminiſtrationem, ac ſui iuris eſſe reputatur. Secundò, ſi ex licentia Prælati ſit in ſtudio litterarum, vel in alio negotio, agere, & conueniri poteſt pro contractibus occaſione ſtudij, vel negotij celebratis, vel pro iniuria eo tempore accepta. Tertiò, ſi ſuperior ſit abſens, præſumatque Religioſus licentiam conceſſurum. Quartò, agere poteſt pro iuris ſibi ex profeſſione competentis conſeruatione, quale eſt, nè iniuſte ab Ordine expellatur, neue alimenta communia ei denegentur, &c. Quintò, ſi intentanda eſſet lis circa profeſſionis valorem, poterit agere abſque Abbatis licentia, cum aduerſus illum pro iure libertatis in hac cauſa procedat. Sextò, poterit Abbatem ob delictum commiſſum accuſare, ſi iudicauerit expedire, quia in ea accuſatione vtilitatem Monaſterij gerit. Idem autem, quod de accuſatione dixi, dicendum eſt de denunciatione iudiciali, quia hæc accuſationem imitatur ſecus de denunciatione fraterna, & Charitatina tendente ad ſolam fratris correctionem, quam quilibet Religioſus de quocumque alio agere poteſt iuxta Chriſti Domini præceptum, *Mat. 18. ſi te non audierit, dic Eccleſi.* Nauar. *comment. 2. de regul. num. 29. & 65.* Azor. *p. 1. l. 12. cap. 11. quæſt. 9.* Sanchez *l. 6.* 160 *Plura iecolo de prohibitione, quâ habet Religioſus, vt ſit actor, vel reus.*

ESCOBAR Theol: Mor. Tom: V. VI. VII E. LV 6

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

l.6.decal cap.12.num.14.15.16.18.19.& 27. Quæſierim verò, an Monaſterium debeat expenſas in præfatis caſibus Religioſis ſuppeditare? debet quidem, ſi Religioſus peculium non habeat. Et quidem quando Abbatem, vel ex illius licentia alium fratrem accuſat, quæ quidem accuſatio in Monaſterij cedit vtilitatem ferè omnes Doctores affirmant, expenſas à Monaſterio eſſe miniſtrandas, quia eius negotium geritur. Quid verò quando Religioſus propriam cauſam defendit; & peculio caret.

261 *Non ſunt expenſæ à Monaſterio tribuendæ.* Non ſunt expenſæ à Monaſterio exhibendæ, quia ſi propriam, & non Monaſterij cauſam agit, cur onus expenſas exhibendi Monaſterium habebit? Sic nonnulli Doctores, quorum mentem Palao *t.3. d.4. de relig. ſtatu punct.12.§.2.num.6.* indicat eſſe probabilem.

262 *Tribuendæ à Monaſterio ſunt.* Exhibendæ à Monaſterio ſunt, ne Religioſus indefenſus maneat, quia eius defenſio ſaltem indirectè in Monaſterij cedit vtilitatem, ne Religioſum coactum habeat, neuè eius iura læſa & irreparata. Certè inutilis eſſet facultas ſe defendendi, ſi media, quibus ſe Religioſus poteſt defendere, ei non ſuppeditantur. Ita Gloſ. *ad cap. ex parte, de accuſat. fine.* Ioan. Andr. *ibi.* Abbas *n.9.* Felin. *n.4.* & alij.

263 *Hoc verius eſſe iudico, ſi Religioſus peculium non habet.* Hoc verius eſſe reor ſupponens Religioſum non habere peculium. Si enim habeat, æquum non eſt, à Monaſterio litis expenſas petere, cum propriam gerit cauſam, quia eo fine peculium conceditur, vt Religioſus ex eo ſibi neceſſaria ad caſus occurrentes prouideat, & Monaſterij bonis parcat. Suar. *de aliment. tit. 1. quæſt.121.* Abbas *ad capit. Ex parte numero nono.* Felin. *numero quart.* Sanchez *l.6. decal. cap.12. num.21.*

DVBIVM LXVI.

Licitumne eſt, Religioſis, in vna vel altera cauſa aduocare, vel procurare in iudicio?

264 *Nonnulla ſuppono.* Officium aduocati, vel procuratoris tam in iudicio ſæculari, quam Eccleſiaſtico prohibitum Religioſis eſſe, conſtat ex *cap. Monachi, diſt.2.16. quæſt.1.* & *ex c. ex parte, de poſtulando,* & *Clement. Religioſus, de Procuratorib.* Accedente autem Prælati licentia, & Monaſterij vtilitate id poteſt præſtare Religioſus quiſque, dummodo ex Familia Minorum non ſit. Notanter dixi, *in iudicio.* Nam eſſe Aduocatum vel Procuratorem extra, prohibitum non eſt, quia *cap. Monachi,* & *cap. ex parte* de aduocatione, ac procuratione in iudicio expreſsè loquuntur. Quæſierim autem, an hæc prohibitio adeo ſit ſtricta, vt neque in vna, vel altera cauſa liceat Religioſis aduocare, vel procurare in iudicio? & eadem quæſtio procedit de Iudicis officio.

265 *Eis licitum eſt.* Licitum eſt eis, quia ſuſcipiens vnam, vel alteram cauſam defendendam, non eſt abſolutè Aduocatus, & Procurator; nec in rigore Aduocati, vel Procuratoris gerit officium. Nam officium hoc, vt conſtat ex communi modo loquendi, vſum continuatum, aduocandi, ac procurandi expoſtulat. At textus *in cap. Monachi,* & *cap. ex parte,* & *Clement. 2.* prohibent eam Aduocationem, ac procurationem, quæ verè Aduocatum, & Procuratorem conſtituunt, & ratione cuius dici poteſt eam exercens, officium Aduocati, ac Procuratoris habere. Ergò ſuſceptio vnius, vel alterius cauſæ breuiter expediendæ non eſt prohibita. Sic Angel. *v. Aduocatus, num.9.* Sayr. *in Claui, l.12. cap.22. num.5.* Nauar. *comment.2. de regular. num.66.* Salcedo *pract. qq. cap.57. & 63.* & alij.

Eis non eſt licitum, quia *in cap. Monachi* & *in capit.2. de poſtulando* dicitur, nè vllus Monachus forenſis vel Eccleſiaſtici negotij ſuſceptor, vel executor exiſtat, niſi quod Monaſterij expoſcat vtilitas, & abbas imperet ſuſcipiendum. Ita Syluest. *v. Aduocatus, qu.7.* Decius *c.2. n.74. de iudiciis.* Sanch. *l.6. decal. cap.13. num.3.* 266 *Non eſt eis licitum.*

Veriorem hanc partem eſſe iudico. Nam iuxta præfatos textus applicanda eſt *Clement. Religioſus,* dicens: *non poteſt ſine ſui ſuperioris licentia Procuratoris officium ſuſcipere,* id eſt, non poteſt officium ſuſcipere cuiuſlibet cauſæ procurandæ. Singularis enim cauſæ ſuſceptio & procuratio inibi prohibetur. 267 *Verius hæc pars.*

DVBIVM LXVII.

Si Religioſus conſtituatur ſimplex nuncius, ad conſtituendum Procuratorem: indigetne ad hoc ſuperioris licentia?

Certum eſt, non ſolùm Religioſo eſse prohibitum Procuratoris munus ſuſcipere abſque ſuperioris licentia: ſed etiam Procuratorem conſtituere, ſeu ſubſtituere. *Clement. Religioſus, de Procuratorib.* ita non poteſt alium Procuratorem conſtituere, ſeu ſubſtituere, etiamſi per conſtituentẽ hoc ſibi expreſse fuerit commiſſum, quia prohibita Religioſo procuratione, æquum erat prohiberi facultatem procurandi, alteri communicari. Quæſtio autem ſuboritur. An ſi Religioſus conſtituatur ſimplex nuncius ad conſtituendum Procuratorem, ad hoc ſuperioris licentia indigeat. 268 *Certa ſuppono.*

Indiget quidem, quia præfata *Clement.* indiſtinctè loquitur de conſtitutione procuratoris: & quia Religioſus non habet velle, aut nolle. Sic Sanchez *l.6. decal. c.13. n.14.* Abbas *ad Clement. Religioſus, fine.* 269 *Indiget licentia.*

Non indiget, quia eo caſu Religioſus non conſtituit Procuratorem, ſed ſolùm nominat perſonam ab alio in Procuratorem conſtituendam. At *Clement.* de vera conſtitutione, ac ſubſtitutione loquitur: ergò hanc nominationem minimè comprehendit: ita Bartolo *leg. prima §. item acquirimus, numer. vlt. ff. de acquir. poſſeſſ.* Palao *tomo tertio* 270 *Non indiget.*

d.4.

*d.quart.de ſtatu relig. punct.*12.§. *tertio numero ſeptimo.*

271 *Verius hoc mihi.* Verius hoc mihi. Neque enim obſtat, Religioſum velle, ac nolle non habere. Id enim ſolummodo probat, eam nominationem à Religioſi illius ſuperiore prohiberi poſſe, eo quod non habeat velle, aut nolle independens: at non probat, ad omnem voluntatem licentiam ſuperioris prærequiri.

DVBIVM LXVIII.

An Religioſus poſſit permittere ſe inſtrumentalem teſtem ſcribi in aliquo inſtrumento, niſi habita prius à ſuperiore facultate?

272 *Certa refero.* CErtum eſt, Religioſum indigere ſuperioris licentia, ad præſtandum teſtimonium coram iudice non ſuo, quia non debet ſubditus alieno ſuperiori ſe ſe ſine proprij conſenſu ſubmittere. Sanchez plures referens, *l.*6.*decal.cap.*13.*num.*103. Layman *l.*4.*tra.*5. *cap.*11.*num.*3. Quæſierim verò, an Religioſus ſine ſuperioris licentia poſsit permittere, ſe teſtem ſcribi in aliquo inſtrumento, vel teſtem inſtru mentalem aſſignari.

273 *Non poteſt.* Non poteſt permittere ſe teſtem inſtrumentalem ſcribi, quia non eſt ſui iuris, nec velle, ac nolle habet. Nec decet, Religioſum ſtatum, ſæcularibus negotiis implicari. Ideò Eugenius II. *cap.fin.*14.*quæſt.*2. dixit: *quamquam ſacerdotum teſtimonium credibilius habeatur, tamen ipſi in ſæcularibus negotiis pro teſtimoniis, aut conficiendis inſtrumentis non rogentur, quia eos in talibus rebus eſſe non conuenit.* Sic Farinac. *tr.de teſt.quæſt.*61.*num.*130. Layman *l.quart.tract. quint.capit.*11.*num.*3. Excipit tamen niſi cauſa pia, vel conuentus in ipſo inſtrumento, in quo Religioſus eſt teſtis, inſtruerentur. Faber, Maſcard. Angel. à Palao *citati.*

274 *Poteſt, planè.* Poteſt equidem ſine licentia teſtem inſtrumentalem gerere tam in teſtamento, quam in qualibet alia ſcriptura, quia nullibi Religioſis interdicitur inſtrumentarios eſſe teſtes. Nam *capit.quamquam*, de inſtrumento iudiciali loquitur, vt expendenti conſtabit: adde, hunc textum non prohibere Religioſis, ſi rogati ſint, teſtimonium ferre, ſed iudicibus interdicit, ne pro teſtimonio ferendo eos rogent, ſi aliunde veritas valeat agnoſci Ita notauit Sanchez de Franciſcanis *l.ſext decal.capit.*13. *numero* 101. & de Ieſuitis, *numero* 106. Palao *tomo* 3.*d.quart.de ſtatu relig.punct.*12. §.3.*num.*11.

275 *Hoc verius eſſe credo.* Crediderim, hoc verius eſſe. Nec enim vel ex generali obligatione, qua Religioſi tenentur à ſæcularibus abſtinere negotiis, infertur, non poſſe in vno, vel alio inſtrumento teſtes fieri, aliqua rationabili cauſa intercedente, ſed ſolùm infertur, ne paſſim in qualibet ſcriptura teſtes aſſiſtant: neuè in aliqua teſtimonium præſtent, quin honeſto fine ducantur. Extendo doctrinam ad Religioſos Minores, & Societatis noſtræ, quibus ſuæ conſtitutionis regulæ huiuſmodi teſtimonium præſtare minimè interdicunt.

DVBIVM LXIX.

Officium iudicis à Religioſo ſuſceptum, ab ipſoque exercitum abſque Prælati ſui licentia, nullum eſt?

NVllum eſt, quia ſeruo (ex.gr.) Religioſus comparatur, cuius arbitrium, ac iudicium nullum eſt. Sic Gloſ. loquens de offic.arbitri *leg. Pædius* 7.§. *in ſeruum, ff. de arbitris.* Sanchez *l.*6.*decal.c.*15.*n.*69. & 97. Laym.*l.*4.*tr.*5.*c.*11.*n.*6. 276 *Nullum eſt.*

Non eſt nullum, quia etiam Religioſus filiofamilias comparatur, cuius iudicium eſt validum, quamuis patris conſenſus non acceſſerit. Alias ſi ex comparatione ad ſeruum inferendum eſſet, officium iudicis à Religioſo exercitum nullius eſſe valoris: dicendum eſſet, neque ex Prælati licentia validum fore: ſiquidem ſeruus etiã ex licentia domini iudex eſſe non poteſt. Ita Fului. Pauian. *conſtit.*162. *num.*72. Palao *t.*3.*d.*4.*de ſtatu relig punct.*12. §.4.*num.*2. 277 *Non eſt nullum.*

Fateor, inefficax eſſe primæ ſententiæ argumentum, quia ex ſerui iudicio irritato, non debet inferri Religioſi iudicium annullari, cum ſit ratio omninò diuerſa. Serui namque iudicium annullatur, non quia ſeruus domino eſt ſubiectus, ſed quia vtilis eſt. Quare cenſuerim Religioſi iudicium validum quidem eſſe, dum à Prælato eius non irritatur: poſſe autem Prælatum illud irritare, ac annullare ob dominium & poteſtatem, quam in eius obtinet voluntatem. 278 *Auctoris reſolutio.*

DVBIVM LXX.

An Aduocati, & Procuratoris munus exerceat validè Religioſus ſine Prælati facultate?

CErtum mihi, actoris munus inualidè à Religioſo præſtari, ſi ſine prælati licentia illud obeat in omnibus illis cauſis, quibus vidimus ſupra licentiam requiri, quia Religioſus caret fundamento iudicij, cum nihil habeat proprium, omniaque ſua iura, & actiones Religionis ſint: ac proindè independenter à Religione inualidè petit, vel ab eo petitur. Et ex hoc capite verum eſt ſeruo, ac filiofamilias comparari, qui nec agere, nec conueniri in iudicio poſſunt, *leg lis nulla, leg. vix. ff. de iudiciis, leg. ſeruus, C.eodem tit.* De officio autem Aduocati, & Procuratoris re quiro, an Religioſus ea validè ſine ſuperioris facultate exerceat. 279 *Certa numero.*

Non exercet validè, quia non cenſetur, legitima perſona, vt in iudicio proprio nomine, vel alieno aſſiſtat: ſicuti ſeruus, cui in hac parte comparandus videtur. Et quia *Clement. Religioſus* loquens de Procuratoris officio Religioſis 280 *Verius hoc mihi.*

Religioſis interdicto, vtitur verbo, *non poteſt*, quod inducit neceſſitatem, & actum contra geſtum reddit omninò nullum. Sic Gloſ. *Regula, non poteſt de regul iur. in* 6. Tiraquel. *poſt leg connubi. gloſ.* 4 *num.*1. Couar. *cap. Tua, de teſtam. numer.*1. Gotier. *leg. Nemo poteſt, num.* 147 *ff. de legat.* 2. Abbas *cap in noſtra, de procurat. numer.* 9. Decius *capit. de iudic. numer.* 78 Layman. *l.* 4. *tract.* 5. *cap.* 11. *num.* 2. & alij.

281 *Valide exercet.* Valdè exercet, dum à ſuperiore non irritatur, vel à parte contraria non excipitur, quia Religioſus iure naturali, etiam eius profeſſione ſuppoſita, non eſt ad hæc munera inhabilis, cum non agat nomine proprio, ſed alieno: nec propria iura, ſed aliena patrocinetur. Ex iure autem poſitiuo non apparet textus, ex quo hæc inhabilitas colligatur. Ita Puteot. 3. *d.* 4. *de ſtatu Relig. part.* 13. *n.* 4. Sanchez *l.* 6. *Decal. c.* 13. *n.* 42. Bellamera *cap. Ex parte, n.* 2. *de poſtulando.*

282 *Hanc partem defendo.* Fateor communem eſſe primam ſententiam, ſed ſecundam veriorem eſſe affirmo. Verum enim non eſt, verbum. *Non poteſt* ſemper inducere incapacitatem in actu; ſed ſolùm quando ipſum actum afficit. Vt ſi lex diceret: non poteſt talis actus eſſe. Secus verò quando perſonam operantem aliàs habilem afficit, vt in præſenti. Nam *in c.* 2. *de teſtam in* 6. ſub verbo, *Non poteſt* õn prohibetur Religioſis eſſe teſtamentorum executores, & tamen Sanchez *cap.* 11. *num* 44. plures referens firmat validam eſſe executionem abſque ſuperioris licentia factam. Ergò ex verbo. *Non poteſt* deſumitur efficax argumentum hanc irritationem adſtruendi: aduerti autem *niſi à parte contraria excipiatur*, quia ea exceptio legitima eſt, debetque à iudice admitti, vtpote legi conformis: vndè ea facta, cenſendus eſt Religioſus à iudiciali aduocatione, ac procuratione iure ipſo repulſus.

DVBIVM LXXI.

An nullum ſit officium Tabellionis à Religioſo ſine licentia ſuperioris exercitum?

283 *Nullum eſt.* NVllum eſt inſtrumentum à Religioſo ſine Abbatis licentia confectum, quia eſt aduerſus legem relatam *in cap. ſicut, ne clerici, vel Monachi*, prohibentem illius vſum. Sic Couar *pract. qq. cap.* 19. *n.* 8. Decius *c.* 2. *de iudiciis, n* 8. *alias* 78.

284 *Non eſt nullum.* Inſtrumentum confectum à Religioſo ſine ſuperioris facultate validum eſt, quia nullus eſt textus irritans eius valorem. Nam textus *in cap. ſicut* æque de clericis ac de monachis loquitur, nullumque eſt ibi verbum irritationem ſignificans. Et in clericis, qui ante Clericatum Tabelliones erant, plurimi Doctores, quos refert, ac ſequitur Couar. *citatus*, defendunt, valida eſſe eorum inſtrumenta in Clericatu confecta. Neque ex eo, quod actus fiat contra legem, inferendum eſt, eſſe nullum, quia inſuper requiritur, quod fiat contra formam & ſolemnitatem à lege præſcriptam. ita Gregor. Lopez *leg.* 28 *tit.* 11. *part.* 5. Sanch. *l.* 6. *Decal. c.* 13. *n.* 48. Layman *l.* 4. *tra.* 5. *c.* 11. *n.* 4.

Cum his opinor, iudicans tamen, excipi debere, niſi ſuperior Religioſo interdiceret, Tabellionatus vſum, & de hoc interdicto publicè conſtaret. Nam hoc interdictum prohibitioni legis additum cenſetur eſſe actus irritatio, ne fit multiplex, & inutile. 285 *Cum his opiner.*

DVBIVM LXXII.

Religioſi teſtimonium præſtitum in iudicio ſine ſuperioris licentia, eſtne validum?

NOn eſt validum, quia eo ipſo, quo Religioſus deponit abſque ſui ſuperioris facultate, deponit coram non iudice; quia comparatione illius iudex non eſt: ergò illa depoſitio iudicialis valere non poteſt. Sic Angel. de Arecio *inſtit. de iure perſonar in rub. num.* 7. Angel. de Clauaſio *ſum. v. Teſtis, n.* 4. Inclinat Felin. *capit. cum nuncius, de teſt. num.* 3. 286 *Validum non eſt.*

Validum eſt, quia nullus eſt textus hanc depoſitionem infirmans. Ergò valida erit, tametſi illicitè facta. Ita Sanch. *l.* 6. *Decal. cap.* 13. *numer.* 108. Abbas *cap. cum nuncius, num* 4. *de teſtib.* Farinac. *tract. de teſtib q æſtion.* 61. *num.* 154 Layman. *l.* 4. *tract.* 5. *cap.* 11. *num.* 3. 287 *Eſt validum.*

Probabilius exiſtimo validam eſse depoſitionem tametſi coram iudice incompetenti. Nam incompetentia iudicis depoſitionem non reddit nullam, vti ſupponit Couar. *l.* 2. *var. cap.* 13. *num* 7.

CAPVT XI.

Circa actiones extraiudiciales Religioſis ſpecialiter interdictas.

DVBIVM LXXIII.

Validane eſt acceptatio, & executio teſtamenti à Religioſo ſine ſuperioris licentia?

PRIMAM actionem extraiudicialem prohibitam Religioſis abſque eorum ſuperioris licentia executionem vltimæ voluntatis enumero, *capit Religioſus ſe und. de teſtam in* 6. *Clement. vlt de teſtament.* Interdicta itaque eſt Religioſo 288 *Nonnulla recolo circa executionē teſtamenti Religioſo ſuſceptio, prohibitam.*

ſuſceptio, ac executio teſtamenti abſque ſuperioris facultate: licencia autem adhibita, prohibitio ceſſat. Quilibet Prælatus etiam localis hanc licentiam concedere poteſt, niſi conſuetudine, vel Religionis conſtitutionibus aliter ſit præſcriptum, vti in noſtra Societate, vbi huiuſmodi facultas Generali præpoſito eſt reſeruata, à quo tamen Prouinciales aſſolent poteſtatem habere, vt huiuſmodi licentiam impendere aliquo in caſu valeant. Poſſunt ſuperiores ſecum ea licentia vti: data verò ſubditis reuocari poteſt antequam ea vti incipiant: ſecus poſtea, quia per executionem cœptam hæres,, & legatarij ius obtinuerunt, vt ad finem executio producatur. Coram Ordinario tenetur Religioſus teſtamentarius rationem reddere. Hæc quidem certa. Dubito autem, an acceptatio, & executio teſtamenti ſine ſuperioris licentia, validæ ſint.

289 *Non ſunt validæ actiones.* Non ſunt validæ, quia textus *in capit. Religioſus, de teſtam.* vtitur verbo. *Non poteſt*, quod videtur potentiam tollere, & actum contra geſtum reddere nullum. Deinde illa acceptatio eſt contra legis prohibitionem, quæ regulariter reddit actum nullum, iuxta *leg. Non dubium, Cod. de legib.* Denique eſt acceptatio & executio ſine voluntate, cum ſit abſque voluntate Prælati. Nam cum Religioſus non habeat velle & nolle, dici nequit, voluntatem habere. Sic Couarru. *capit. Tua nos, de teſtam. numero ſecund.* Manuel *qq. Regul. tomo primo quæſtion. 65. a. tertio.* Sanchez *l. ſexto Decal. capit. 11. numero* 43. probabilem valde eſſe putat.

290 *Validæ ſunt.* Validæ ſunt, quia *in capit. ſecund. de teſtam. in ſext.* ſolùm hæc ſuſceptio & executio prohibetur: nec vlterius lex procedit ad irritandum actum prohibitum. Ideo enim (vti vidimus) officium Procuratoris ſine ſuperioris licentia validè ſuſcipitur, quia textus *in capit. Monachi 16. quæſtion. prima* & *Clement. Religioſus, de procuratoribus.* Solam prohibitionem exprimunt, abſque addita irritatione. Ita Gregor. Lopez *l ſecund. v. Frayles tit.* 10 *part. ſext.* Menoch. *de præſumpt. l. ſecund. præſumpt. 46. numero* 14. Azorius *tomo primo l. 12. capit. 11. quæſtion. primo.* Matienzo *l quinto recopil. tit quart. leg. 14. gloſ. 1. num. 4.* Sanch. *citat. n.* 44.

291 *Auctoris reſolutio.* Profecto primam ſententiam valde probabilem eſſe video, teneo tamen ſecundam meo iudicio probabiliorem. Nam cum textus *in cap. Religioſus* prohibitionem ſtatuerit, quin addiderit irritationem: aſſerendum actus geſtos validos eſſe, licet præſtentur illicitè, quod exemplo militis confirmo, cui prohibitum eſt eſſe procuratorem; ſi tamen à iudicio non repellitur, valent per eum geſta *leg. filiusfamilias, §. veterani, ff. de procurat.*

DVBIVM LXXIV.

Officium commiſſarij ad condendum teſtamentum, ad eligendos executores, nominandas perſonas, quibus legata diſtribuenda ſunt, præbendumque conſilium executoribus, vt iuxta teſtamentum exequantur: poteſtne gerere Religioſus abſque ſpeciali ſuperioru licentia?

Non poteſt, quia officium commiſſarij, & executoris æquiparatur. Porro ideò teſtamenti executio Religioſis interdicitur nè litigiis inuoluantur, nevè curis ſæcularibus implicentur. Quæ ratio æque videtur procedere in commiſſarij officio. Sic Sanchez *l. 6. Decal. cap.* 11. *num.* 48. Spino *in ſpecu. teſtam gloſ. 28. n. 32.* Matienzo *l. 5. recopil. tit. 4. leg 6 gloſ. 8.* 292 *Non poteſt.*

293 *Poteſt quidem.* Poteſt equidem, quia ratio ob quam prohibitio prohibetur, non procedit in commiſſario ad condendum teſtamentum: ea enim fuit, ne Religioſus pecunias contrectaret, ne litigia haberet in bonorum diſtributione, ne obligaretur iudicio ſtare ad reddendam executionis rationem. Quæ omnia in teſtamento condendo nullo modo procedunt, vt intuenti conſtare poteſt. Cum ergò nec expreſsè, nec tacite eſſe commiſſarium ad condendum teſtamentum, prohibitum inueniatur, nulla opus erit ſuperioris licentia. Ita Palao *tomo 3. d 4. de ſtatu. Relig. pun. 13. num.* 10. aſſerens hanc ſententiam eſſe probabiliorem.

294 *Auctoris ſententia.* Iudico, Religioſum non indigere ſpeciali licentia, vt ex voluntate teſtatoris commiſſarius exiſtat ad condendum teſtamentum eo caſu, quo permittitur, per commiſſarium condi, quia huius officij nulla in iure prohibitio expreſsa inuenitur. Tacita autem colligi non poteſt ex prohibitione officij executoris, quia leges prohibitiuæ, vtpotè odioſæ extendendæ non ſunt ad caſum diuerſum, nec dum ad ſimilem. At condere teſtamentum longè diuerſum eſt à teſtamenti conditi executione: quia illud eſt exprimere voluntatem teſtatoris: hoc autem voluntatem expreſſam ipſius teſtatoris exequi.

DVBIVM LXXV.

Poteſtne Religioſus ex commiſſione teſtatoris executores teſtamenti, ſeu teſtamentarios eligere abſque ſuperioris facultate?

Minimè poteſt, quia Religioſus velle, aut nolle non habet. Et quia eo ipſo, quod 295 *Non poteſt.*

Religioſo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Religioſo interdicta ſit teſtamenti executio, interdicta eſſe videtur executoris electio. Sic Sanchez *l.6.Decal.c.11.n.41.*

296 *Poteſt planè.* Poteſt quidem, quia licentia hæc ideo neceſſario eſſet expoſtulanda, quia electio executorum eſſet Religioſo interdicta: at nullo ex textu id conſtare poteſt: ergò neceſſario expoſtulanda non eſt. Certe textus *in cap. Religioſus, de teſtam. in ſext.* ſolùm interdicit Religioſis teſtamenti diſpoſiti executionem, non verò illius conſtitutionem, & quæ ad executionem prærequiruntur. Ita Palao *tomo tertio d. quart. de ſtatu Relig. punct. 13. §.1. num. 11.*

297 *Hanc partem probabiliorem eſſe iudico.* Probabiliorem hanc partem eſſe reor. Nam ex eo quod interdicta ſit Religioſo teſtamenti executio, non eſt interdicta executoris electio, quod ſit pars teſtamenti exequendi; eſt enim pars complens & conſtituens teſtamenti diſpoſitionem: non tamen eſt teſtamenti diſpoſiti executio. Addiderim, ſi electio executorum pars eſſet executionis teſtamenti, Religioſis Franciſcanis omninò eſſet interdicta, contra id quod Sanchez ipſe firmat *num. 32.* Ergò non eſt dicendum electionem executorum ſub executione contineri. Fateor verò Religioſum non habere velle, vel nolle, ſcilicet a ſuperiore independens: non tamen id obſtare quominus poſſit executorem eligere, quia ad hanc electionem ſufficit habere velle, vel nolle à ſuperiore dependens.

DVBIVM LXXVI.

Nominatio pauperum, quibus Eleemoſyna in teſtamento aſſignata, impertienda ſit, fierine poteſt à Religioſo ſine ſuperioris facultate?

298 *Fieri non poteſt.* NOn poteſt fieri, quia pertinet ad teſtatoris voluntatem. Nam teſtatore relinquente aliqua bona inter pauperes, quos Religioſus elegerit, diſtribuenda, non poteſt ea voluntas impleri, Religioſo non eligente. Ergò huiuſmodi electio iam eſt teſtamenti executio. Ergò prohibita eſt Religioſo, niſi ſuperioris facultas adſit. Sic Sanch. *l.6. Decal. c.11. num. 33.*

299 *Poteſt fieri.* Poteſt profecto fieri, quia nulla huius electionis adeſt in iure prohibitio expreſſa, ſub prohibitione verò exequendi teſtamentum non continetur. Nam teſtator non diſponit electionem faciendam, ſed pecuniæ facta electione diſtributionē. Ergò electio cum non ſit ex diſpoſitione teſtatoris præcepta, haud dici poteſt teſtamenti executio. Ergò nec tacitè nec expreſsè eſt prohibita. Igitur licentia ſuperioris neceſſaria non eſt. Ita Lambertin. *de iure patron. l. ſecund. p. prima quæſtion. 2. a. 11. num. vlt.* Palao *t. 3. d. 4. de ſtatu Relig. pun. 13. § 1. num. 12.*

300 *Hoc probabilius eſſe non dubito.* Probabiliorem hanc ſententiam eſſe non dubito. Nam concedens exequi non poſſe defuncti voluntatem, electione non facta, eſſeque neceſſariam ad voluntatis defuncti executionem: abnego illius voluntatis, eſſe executionem, quia defuncti voluntas non fuit de electione, ſed de diſtributione facienda in perſonas electas; ac proinde electio prærequiſita eſt ad executionem; ſed nullatenus pars illius eſt.

DVBIVM LXXVII.

Præcipit teſtator executoribus teſtamenti, vt Religioſorum conſilium eo in munere ſequantur: Habentnè hi executores obligationem id conſilium à Religioſis petendi?

NOn habent, quia Religioſis incapaces ſunt huiuſmodi concilij præſtandi: eo enim præſtito exequuntur teſtamentum ſi non per ſe, ſaltem per alios, qui eorum conſilium ſequi ex teſtatoris præſcripto tenentur. Sic Sanchez *l.6. Decal. cap. 11. numero 38.* referens plures Doctores idem aſſerentes ſpeciatim loquuti de Religioſis Minoribus. At de omnibus eadem eſt ratio. 301 *Non habent obligationem.*

Habent quidem, quia prohibitum non eſt Religioſis id conſilium præſtare. Ex parte enim Religioſi idem omninò eſt conſilium, quando executores obligati ſunt illud ſequi, ac quando non: totaque diuerſitas ex parte executorum ſe tenet, non ex parte conſulentis. Ergò ſi in vno caſu poſſunt Religioſi nulla ſuperioris licentia extante, conſilium dare, in altero etiam poterunt. Et quia executores teſtamenti non obligantur illud conſilium ſequi ex conſulentis imperio, ſed ex teſtatoris voluntate: ergò falſum eſt, conſulentem exequi teſtamentum medio executore deſignato. Ad hoc enim neceſſarium erat, vt conſulens ſuo conſilio neceſſitatem executoribus ad teſtamenti executionem inferret. Ita Matienzo *l. quint. recopil. tit. quart. leg. 14. gloſ. prima numero 62. fine*, alios referens, Palao *tomo tertio d. 4. de ſtatu Relig. pun. 13. §. 1. num. 14.* 302 *Habent quidem.*

Veriorem hanc ſententiam eſſe crediderim. Nam ipſe meus Sancius concedit, non eſſe Minoribus interdictum in vna, vel altera cauſa teſtamenti conſilium ex obligatione ſequendum præſtare. Ergò nec etiam eſt interdictum in omnibus cauſis in teſtamento contentis. Ideò enim illud conſilium in vna vel altera cauſa permitti poteſt, quia conſulens executorem teſtamenti etiam partialiter non conſtituit. Nam ſi verum executorem partis teſtamenti conſtitueret, proculdubio permitti non poſſet: ſicuti non permittitur, in vna vel altera cauſa procuratorem in iudicio exiſtere; quia prohibitio generalis eſt, & quemlibet executorem, & procuratorem comprehendit. Sed eiuſdem rationis eſt conſilium dandum in omnibus teſtamenti cauſis, ſolaque differentia eſt penes magis, & minus: ergò æquè vtrumque conſilium & Minoribus, & quibuſlibet aliis Religioſis ſine ſpeciali ſuperioris facultate licet. 303 *Verius hoc eſſe defendo.*

DVBIVM LXXVIII.

Religioſus teſtamentarius ex ſuperioris facultate factus, poteſtne bona in pauperes diſtribuenda, ſibi applicare?

304 *Non poteſt.* MInimè poteſt, quia Religioſus licet ſit pauper, ex teſtatoris voluntate præſumitur eſſe excluſus: ſiquidem mandat executori bona ſua diſtribuere, non tamen ea ſibi retinere. Si enim vellet ſub pauperibus, inter quos gerenda eſt diſtributio, executorem contineri: non ea forma diſponeret, ſed hac: executor ea bona, quæ ſibi non retinuerit, in pauperes diſtribuat. Cum ergò in contrarium diſpoſuerit, nempè vt omnia in pauperes diſtribuantur, effici videtur haud poſſe Religioſum teſtamentarium ſibi aliqua ex his retinere, Sic Sylueſt. *v. Teſtamentum ſecund. quæſtion. ſecund. dicto ſecund.* Manu. *qq. Regul. t. 3. q. 70. a. 4.*

305 *Poteſt quidem.* Poteſt equidem ſibi applicare, id eſt ad proprium vſum ex Prælati licentia, quia non ſibi, ſed Religioni applicat: tametſi poſtmodum Religio bonorum illorum vſum illi concedat. Ita Sanchez *l. ſexto. Decal. capit.* 11. *num.* 61.

306 *Idem affirmo.* Doctiſſimum ſequor Thomam Sancium. Nam ſi pauper ſit executor quilibet teſtamenti ex probabili ſatis ſententia ſibi etiam bona pauperibus eroganda poterit applicare: cur ergò idem non poterit Religioſus teſtamentarius, cum Religio cui immediatè ille ea applicat bona paupertatem profiteatur. Nec obſtat, id teſtatorem non expreſſiſſe. Nam diſponens, in pauperes bona diſtribui, non excluſit Religioſum pauperem, quem quidem quiſque ſæcularis executor licitè poſſet inter pauperes, queis illa bona impertienda eſſent, annumerare. Cur ergò idem Religioſus non poſſit.

DVBIVM LXXIX.

An Religioſis minoribus ſit executio teſtamenti omninò interdicta etiam ex Prælati facultate, ſi diſtributio facienda ſit inter Minores ipſos, aut D. Claræ Moniales?

307 *Certa res colo:* CErtum eſt, munus executoris etiam in qualibet minima cauſa eſſe Minoribus interdictum: ita vt nullus Ordinis ſeraphici ſuperior valeat eis licentiam concedere. *Clement. Exiui, de verbor. ſignif. §. Proindè.* Et tradunt omnes. Quod verum habent dum hi Fratres regulari obſeruantiæ ſubiiciuntur: ſicut ſi ab ea eximantur ob Epiſcopatum, vel beneficium aſſumptum, quia eo caſu cum contrectare pecunia poſſint, & litibus obortis in iudicio reſpondere, nulla eſt cauſa, ob quam ab hoc munere ſuſcipiendo repellantur. Sanchez *l. ſext. Decal. capit.* 11. *num.* 26. cum Cardin. *Clement. vni. numero quint. notab. ſept.* & Bonif. *ibid. numero* 64. Quæſierim autem, an ſit Miniribus interdicta teſtamenti ex facultate ſuperiorum executio, ſi diſtributio bonorum facienda ſit inter eiuſdem Ordinis Fratres, ſeu Conuentus, vel S. Claræ Moniales.

Interdicta non eſt, quia in huiuſmodi executione rationes relatæ in præfata *Clement.* procedere poſsent. Sic Manuel. *t. 3. qq Regul. quæſt. 70. a. 2. & a. 3. fine*, & alij plures relati à Sancio *n.* 27. 308 *Non eſt interdicta.*

Prorſus eſt interdicta, quia *Clementina* generatim ſine vlla reſtrictione loquitur. Et quia rationes in ea relatæ hoc in caſu procedunt. An non occaſione hac, adminiſtratione, & contrectatione pecuniæ inuoluuntur, tum relicta Fratribus applicando, tum recipiendo eam, quæ ex bonis venditis procedit? Num non rationibus reddendis ſubiiciuntur, exponunturque ſæpè in iudicio ſe ſiſtere ad lites ſubortas decidendas? Non ergò Minoribus teſtamenti executio etiam in fauorem ſuorum Conuentuum facti permittitur. Ita Gregor. Lopez *leg. ſecund. v. Frayles, tit.* 10. *part. ſext.* relatis Federico, ac Ludouico Roman. Matienzo *l. quint. recopil. tit. quart. leg.* 14. *gloſ. prima numero quart.* Menoch *de præſumpt. l. ſecund. præſumpt.* 46. *numero* 14. Sanchez *l. ſext. Decal. cap.* 11. *num.* 44. & alij apud ipſos. 309 *Interdicta eſt.*

Hoc omninò tenendum exiſtimo, adiiciens tamen, ſi Fratres contra præfatam prohibitionem munus executoris ſuſcipiant, & exequantur; validam eſſe eorum ſuſceptionem, & executionem, dum in iudicio non excipiuntur, ſicuti de aliis Religioſis ſuperius dixi ſuſcipientibus hæc officia abſque ſuperioris licentia. Nam *Clement.* ſolùm prohibitionem continet, neque vlterius ad actum procedit irritandum. Mecum Sancius citatus, & aliis plures ab eo relati. 310 *Hoc aſſero.*

DVBIVM LXXX.

Electio pauperum, quibus pia legata ſunt diſtribuenda, eſtne Fratribus Minoribus interdicta?

EXiſtimò, (licèt vera ſint, quæ Dubio proximo reſolui) Fratribus Ordinis Seraphici, permiſſum eſſe ſicut & aliis Religioſis eſt permiſſum, eſſe commiſſarios ad teſtamenta condenda, quia pro hac commiſſione nulla eſt eis ſpecialis prohibitio. Neque rationes, queis nititur *Clement.* prohibens teſtamenti executionē in commiſſione procedunt. Siquidem in ea non contrectatur pecunia, nō venduntur bona, non exiguntur rationes, non litigia paſſim oboriuntur, ſicut in teſtamenti executione video procedere. Ob quam rationem idem iudicarim dicendum de nominatione 311 *Nonnulla permittuntur circa Ordinis Seraphici Franc.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

nominatione executorum hiſce Patribus commiſſæ: poſſe inquam eam (ſicuti alij Religioſi valent) exequi, quia nec inuenio pro hac nominatione ſpecialem prohibitionem, nec contrectationis pecuniæ & iurgij rationes in ea locum habeant. At de electione pauperum, quibus pia legata diſtribuenda ſunt, dubito, num ſit Fratribus Minoribus interdicta.

312 *Eſt interdicta.* Interdicta eſt, quia teſtator committens hiſce Religioſis hanc electionem, cui executores debent adhæreſcere: videtur eós ſuæ diſpoſitionis executores facere non quidem immediatè, ſed mediis executoribus; vndè executio vltimæ voluntatis in aſſignantem executores refunditur. Sic plures Doctores, quos refert Sanchez *l. ſext. Decal. cap. 11. num. 31.*

313 *Interdicta non eſt.* Non eſt interdicta, quia eiuſmodi electio non eſt diſpoſitionis teſtatoris executio, ſed conditio, vt diſpoſitio teſtatoris locum habeat: neque eligens pauperes cogit executores eis bona pia diſtribuere, quod neceſſarium erat, vt ſaltem immediatè diſpoſitio teſtatoris exequeretur; ſed executores ex teſtatoris voluntate coguntur poſita illa electione, tanquam conditione. Ita Sanchez *citatus, numero* 32. Couar, *capit. Tua nos, de teſtam. numero primo.* Gregor. Lopez *leg ſecund. v. Frayles, tit. 10 part. ſext.* Matienzo *l. quint. recopil. leg 14. tit. 4 gloſ. 1.* Manu. *qq. regul. t. 3. quæſt. 7. a. 2.*

314 *Cum his opinor.* Cum his opinor adiiciens, quoad conſilium etiam ſine ex obligatione ab executoribus teſtamenti ſequendum ſit, ſiue non, crediderim Fratribus Seraphici Ordinis permitti, ſicut & aliis Religioſis, quia Conſiliarius obligatus non eſt ratione diſtributionis reddere, nec litibus ſubortis ex diſtributione reſpondere; executor enim non eſt. Matienzo ſic.

DVBIVM LXXXI.

Licitumne eſt Religioſis, officium Medici, vel Chirurgi citra inciſionem, vel aduſtionem, exercere?

315 *Nonnulla præmitto.* CErtum eſt, officium Medici, vel chirurgi cum inciſione, vel aduſtione eſſe Religioſis interdictum, *cap Tua nos, de homicid.* vbi deciditur, eſſe irregularem Monachum; chirurgia cum inciſione vtentem, morte ſecuta, quamuis ſummam diligentiam in ea euitanda appoſuerit, quia exercet artem prohibitam. Neque ab ea culpa excuſatur, licet ex cauſa pietatis eam exerceat. Abbas *ad capit. Tua, numero quint.* Quæſierim autem, an Religioſis liceat officium Medici, aut chirurgi citra inciſionem, vel aduſtionem exercere.

316 *Licitum eſt.* Licitum eſt, quia citra inciſionem, vel aduſtionem nullus eſt textus, qui id prohibeat, imò potius permiſſum cenſetur *in capit. Ad aures, de ætate, & qualit.* vbi excuſatur, ab irregularitate Canonicus illud exercens, licet infirmus mortuus fuerit: qui quidem non excuſaretur, ſi opus prohibitum exerceret, eſſet enim excuſatio contra deciſionem textus *in c. Tua nos.* Sic noſter Manuel de Sà *v. Clericus n. 20.*

317 *Non eſt licitum.* Non eſt licitum Religioſis (ſicut nec clericis) huiuſmodi officium exercere quia *c. Cleric. 20. de vita & honeſt. Clericor. & c. 2. Ne clerici, vel Monachi*, generatim clericis, ac Monachis ſæcularia officia interdicuntur. At officium Medici, & chirurgi etiam citra inciſionem, vel aduſtionē nimium ſæculare eſt, & indecens Religioſo. Ergò hoc ex capite prohibitum cenſetur. Ita Syluest. *v. Medicus, q. 2.* Roſel. *ibi, fine.* Angel. *n. 11.* Armil. *n. 4.* Nauar. *ſum. c. 15. n. 110.* Sanch. *l. 6 decal. c. 14. n. 18.*

318 *Hanc ſententiam communem quidem eligo.* Egò autem hanc ſententiam communem quidem mihi eligo concedo, nullum eſſe textum, quo exercitium Medicinæ, vel chirurgiæ citra inciſionem, vel aduſtionem prohibeatur ſpecialiter, & expreſsè. Nego tamen non eſſe textum, quo ſub generalibus verbis ſit prohibitum, vt vidimus. Ad textum verò *c. ad aures* dixerim verum eſſe hoc officium non eſſe Clericis ac Religioſis prohibitum ob periculum mortis, ſicut eſt prohibitum cum per inciſionem, vel aduſtionem exercetur: ſed ob indecentiam: eaque de cauſa non inducit irregularitatem morte ſecuta, ſi debita diligentia fuit appoſita; illam vero inducit, cum per inciſionem, vel aduſtionem exercetur.

DVBIVM LXXXII,

An Religioſus delinquat lethaliter vna vel altera vice negotiationi prohibitæ operam exhibendo?

319 *Status quæſtionis.* PRohibitam eſſe Religioſis negotiationem, conſtat ex *cap. conſequens cap. negotiatorum, cap. ſin. de vita, & honeſt. Clericor.* Negotiatio autem, quæ hiſce textibus prohibetur, eſt emptio alicuius rei eo animo facta, vt integram, ac immutatam carius vendas, & ſic lucreris. Quæſierim verò, an Religioſus vna vel altera vice negotiando mortaliter delinquat.

320 *Non delinquit lethaliter.* Non delinquit mortaliter, quia Clericis, & Religioſis non videtur quilibet negotiationis actus interdictus; ſed qui veram negotiationem conſtituat: & ex quo operans negotiator, ac mercator dici valeat. At ad huiuſmodi denominationem negotiatio frequens requiritur, vt colligitur ex *leg. 1. § 1. ff. de tributis* & tradit Bartol. *ad leg. incerti §. 1.* & alij Igitur ex vna, vel altera negotiatione peccatum lethale non inducitur. Sic Caiet. *v. Clericus.* Palacios 2 *de contract c. 10.* Salas ſapientiſſimus Magiſter meus *de empt. & vendit dub. 2. n. 4.* Et probabile reputat Manu. *ſum. v negotiatio, num. 2.*

321 *Lethaliter delinquit.* Mortaliter delinquit, quia *in cap. 1 Ne clerici, vel Monachi, capit. ſin de vita & honeſt. Clericor, cap. Negotiatorem Fornicari, diſt 88.* Clericis, ac Religioſis prohibita eſt negotiatio. Sed ad veram negotiationem non requiritur repetita emptio, vel venditio: ſed in vna tan-

tum emptione, & venditione conſiſtere poteſt, vt manifeſte probat textus *Cap. Eiiciens diſt.* 88. ibi: *Qui vero rem comparat.* Ergò ex vnico tãtum actu negotiationis mortale piaculum eſſe poteſt. Ita Molina *tom. 2. de iuſt. d.* 342 *initio.* Salon. 2. 2 *q. 77. a. 4.* Morla *in empor p. 1. tit. 9. q. 10.* Rebel. *de obligat. iuſt. p. 2. q. vlt ſect. 2.* Gutier. *l. 7. pract. qq. q. 93. n. 42.*

322 *Hoc verius eſſe credo.* Hoc verius eſſe reor, nempe Religioſos, & Eccleſiaſticos lethaliter delinquere ex vnico actu grauis negotiationis. Addo in doctrinæ huius confirmationem, ex vnico actu gabellam eſſe debitam iuxta *legem Regiam 7. tit. 18. l. 9. recopil.* ibi: *No aya lugar en lo que los Clerigos vendien por via de mercaduria, trato, y negociation.* Vbi ſolam venditionem ſpectat, licet mercatorem non conſtituat, vt pluribus allegatis, firma Gutier. *citatus num.* 42.

DVBIVM LXXXIII.

An negotiatio per interpoſitam perſonam ſit Religioſis prohibita ſub lethali, ideoque ex ea debeatur gabella?

323 *Non debetur gabella.* NOn eſt prohibita ſub mortale Religioſis huiuſmodi negotiatio, quando ſcilicet Religioſus ſolã pecuniã exponit, alij verò apponunt induſtriã, vnde ex hac gabella non debetur, quia textus loquentes de negotiatione, indicant, per propriam perſonam exercendam eſse, vt colligitur ex *Clement. 1. de vita, & honeſt. Clericor.* in hac enim eſt vera indecentia, ac diſtractio: non autem in ea, quæ per interpoſitam fit perſonam igitur negotiatio prohibita non eſt. Sic Medina *C. de reſtit. quæſt. 30. art. 2.* Leſſius *l. 2. c. 21. dub. 1. §. vlt.* Valent. 2. 2. *d. 5. q. 20. pun. 5.* Molina *to. 3. d. 341.* Sà *v. Clericus, numer. 23.* Salas *de empt. & vend. dub. 2. num.* 8. Hinc infertur Religioſum ex huiuſmodi lucro gabellam non debere, quia non eſt negotiatio abſolutè loquendo, ex qua gabella ſolui conſueſcit: imò quodammodo nec negotiationis nomine poteſt inſigniri. Nam ſi abſolutè negotiatio eſset, Religioſo eſſet omninò prohibita. Probabile hoc indicat eſse Caſtro Palao *tom. 3. d. 4. de ſtatu Relig. pun. 13. §. 2. n. 7.*

324 *Gabella debetur.* Licet non ſit prohibita ſub mortali, negari non poteſt abſolute eſse prohibitam, quia aliquam continet indecentiam. Ergò ob hãc cauſam gabella eſt ſoluenda, negotiatio enim abſolutè dici poteſt, ita Molina *vbi ſuprà* Gutierez *lib. 7. practic. qq. vbi de gabellis, q. 73. n. 30.* Palao *citatus.*

325 *Hoc probabilius.* Hoc verius eſse reor, quia reſpectu Religioſi negotiatio abſolute (prohibita ſit, vel non ſit) negatiatio eſt, cum laicus negotij induſtriam adhibens Religoſi illius operatur ex nomine, & reſpectu illius negotiatio eſt, cui gabella eſt obnoxia. Addiderim, neceſſitatem propriæ perſonæ, quia aliter commodè prouidere non valeat ſibi Religioſus, & Clericus ſibi aut familiæ, cauſam eſse excuſantem eos à præfata negotiationis prohibitione, ſolutioneque gabellæ. Eo enim caſu Pontificia prohibitio ceſsat. Quod probo ex *Concilio Elibertino, c. 19.* permittente in neceſſitate Clericis negotiari per ſe intra prouinciam, per alios extra.

DVBIVM LXXXIV.

Prælatus videns Regularem ſubditum in obſeruatione depoſiti delinquentem, nec corrigens: teneturne de depoſito?

CErtum eſt, Religioſos depoſiti capaces eſse *argum. Cap. 1. de depoſito.* At peccare grauiter, ſi abſque conſenſu ſaltem præſũpto Prælati potentis licentiam concedere, depoſitum graue accipiat ob contractum initum, & obligationem, quam propria authoritate ſuſcipit. Molina *tr. 2. d. 525.* Sanch. *l. 6. Decal. c. 14. num. 27.* Non autem poſse Abbatem depoſitum apud Monachum exiſtens auferre, & apud ſe retinere, niſi domino conſentiente, quia illud eſset, depoſitum remouere; & vindicare. Poſset vero interdicere Religioſo, ne apud ſe depoſitum habeat, ſed domino reddat, vel ex illius conſenſu tradat procuratori. Sanch. *l. 6. Decal. c. 14. n. 3.* Quæſierim autem, num Prælatus videns ſubditum in obſeruatione depoſiti delinquentem; nec corrigentem eum, depoſito teneatur? 326 *Certa ſuppono.*

Non tenetur, ſicuti non tenetur confeſsarius reſtituere, omittens culpabiliter pœnitentem ad reſtitutionem faciendam obligare, quia nec Confeſsarius, nec Prælatus ſunt cõſtituti iudices in aliorum fauorem, ſed in fauorẽ ſubditorum, vnde ſuorũ ſubiterũ cõparatione delinquunt contra iuſtitiam, non verò aliorum comparatione: Ergo de damno non tenentur. Sic Hoſtienſ. *Cap. Grauis. de depoſito, num.* 14. Tabie. V. *Monachus, n.* 13. 327 *Non tenetur de depoſito.*

Tenetur profectò, quia ratione officij ab Eccleſia conceſſi tenetur damna ſubditorum impedire, ſicuti tenetur quilibet ſæcularis gubernator. At hic omittens culpabiliter impedire damna à ſuis ſubditis facta, obligatus eſt reſarcire; Ergo ſimiliter Regularis prælatus, ita Gregor. Lopez *lege tert. Regia titul. 3. v. Religioſo. parte quint.* Sanchez *l. 6. c. 14. numer. 33.* 328 *Tenetur quidem.*

Probabilius hoc eſſe crediderim. Verum enim non eſt Prælatum Regularem conſtitutum tantum eſſe Iudicem in ſubditorum fauorem, etiam enim eſt conſtitutus Iudex in aliorum fauorem, ſi æquitas poſtulauerit; eſt enim Iudex inter partes. Addo, debere Prælatum ſubditum in obſeruatione depoſiti delinquentem punire, ſicuti cum in aliis delinquit obſeruationibus. Quia nullus eſt textus hoc delictum à ſuperioris eximens punitione. Sanchez mecum *n.* 31. 329 *Probabilius hoc eſſe crediderim.*

DVBIVM LXXXV.

Excuſaturne à mortali Religioſus, qui prohibito ludo ex conſuetudine vititur, ſi non principaliter ob lucrum, ſed cauſa recreationis id agat?

330 *Certa ſuppono.* CErtum eſt Religioſis interdictum eſſe alearum, & taxillorum ludum, ſub quo intelligitur omnis ludus fortunæ potius quam induſtriæ commiſſus. Putant autem communiter Doctores Clericis ac Religioſis conſuetudinem ludendi eſſe prohibitam ſub mortali, non autem vna, vel altera vice ludere. Illa enim verba *cap. penult. de vita, & honeſtate clericorum Can.* 41. & 42. Apoſtol. (relatis *cap.* 1. *diſt.* 35.) *vacans, deſeruiens, Aleator* conſuetudinem ludendi, ſeu ludum quaſi ex officio ſignificant. Salas *de ludo, dub.* 24. *n.* 2. & 3. Azor. *tom.* 3. *l.* 5. *cap.* 27. *num*... *quæſtio.* 2. Quæſierim verò, an Religioſus ludens ex conſuetudine recreationis gratia, & non principaliter ob lucrum, à lethali peccato excuſetur.

331 *Excuſatur quidem.* Excuſatur quidem, quia textus ludum prohibens videtur magis indecentiam Sacri ſtatus ex auaritia lucri gerendi, reſpicere, quam ipſam ludendi conſuetudinem, ſi recreationis gratia fiat. Sic nonnulli, quorum meminit Emanuel Sà noſter *v. Ludus num.* 1. Valent. 2.2. *d.* 5. *q.* 6. *pun.* 5.

332 *Non excuſatur.* Minimè excuſatur, quia textus ludum prohibentes ponderant ludendi conſuetudinem, non verò lucrari finem. Ita Sà *ibid.* Palao *tomo* 3. *de ſtat. Relig d.* 4. *punct.* 13. §. 5. *num.* 2.

333 *Probabilius hoc longè.* Hoc longè probabilius eſſe reor. Nam ſcandalum ex graui hac ſtatus Religioſi indecentia ortum, ex fine interno ludentis non tollitur. Et quidem ad recreationem Religioſi conſuetudo ludendi inepta eſt prorſus, cum ex ludo grauiores animi ſolicitudines ſoleant pullulare.

DVBIVM LXXXVI.

Hæc ludendi prohibitio Clericis, & Religioſis in Sacris conſtitutis facta, extenditurne ad Religioſos laicos, ſeu conuerſos?

334 *Non extenditur.* NOn extenditur, quia de clericis in Sacris expreſsè textus loquuntur: ergò abſque fundamento ad Religioſos non clericos fiet extenſio. Sic meus Ioan. de Salas *de Ludo, dub.* 24. *num.* 3. abſolutè aſſerens Religioſum laicum aſſiduè ludentem contra præfatos Canones non delinquere.

335 *Extenditur planè.* Extenditur planè, quia ſub nomine clericorum quilibet Religioſi veniunt, quoties prohibitio decentiam reſpicit ſtatus. Ita Nauar. *ſum. cap.* 20. *num.* 9. Valent. 2.2. *d.* 5. *qu.* 6. *punct.* 5. *v. Alterum eſt*, Rutil. Veconi. *in ſpeculo l.* 1. *d.* 1. *q.* 7. *dub.* 2. Suar. *tomo quart. de relig. tract.* 8. *l.* 1. *cap.* 11. *num.* 2. & alij communiter.

336 *Cum his opinor.* Non poſſum non in hac quæſtione à ſapientiſſimo meo Magiſtro recedere, communique hæreſcere ſententiæ: cum exiſtimem Canones ludum prohibentes ſtatus decentiam reſpexiſſe, quæ quidem tam ex Religioſi Clerici quam laici exceſſibus aſſolet obſcurari.

DVBIVM LXXXVII.

An Reliliosus poſſit gradu doctoris, vel Magiſtri in iure ciuili, vel Medicina inſigniri?

337 *Status quæſtionis.* CErtum eſt, poſſe Religioſum gradibus Doctoris, vel Magiſtri in iure Canonico, vel Sacra Theologia inſigniri, præcedente Prælati facultate, & ſeruatis conditionibus, quas in huiuſmodi licentia concedenda quælibet Religio pro ſuis ſubditis prudentiſſimè præſcribit. Solùm eſt difficultas, an poſſit Religioſus etiam cum ſuperioris facultate gradu Doctoris, vel Magiſtri in iure ciuili, vel in Medicina decorari.

338 *Non poteſt.* Non poteſt, quia harum facultatum ſtudium eſt Religioſis interdictum *in cap. non magnopere, cap. ſuper ſpecula, ne clerici, vel Monachi*: ergò etiam receptio gradus in his facultatibus erit interdicta. Sic nonnulli Auctores antiqui.

339 *Poteſt quidem.* Poteſt equidem, ſi Religioſus his facultatibus antè Religionis ingreſſum dedit operam: imò etiamſi in Religione illis addiſcendis contra ſacrorum Canonum præſcripta deliquerit, ſi tamen in illis peritus eſt, poterit ex ſuperioris licentia gradu inſigniri, quia nullibi huius gradus acceptio prohibita apparet. Ita Manuel. *tom.* 2. *qq. regul. quæſt.* 74. *a.* 1. & 2. Felin. *cap. cum dilecta, de reſcript. num.* 19. Nauar. *comment.* 2. *de regular. num.* 2. Salcedo *pract. qq. cap.* 59. Sanchez *l.* 6. *decal. cap.* 14. *num.* 45.

340 *Hoc aſſerendum eſſe confirmo.* Hoc aſſerendum eſſe iudico. Nam ea prohibitio induci nequit ex prohibitione ſtudij illarum facultatum, quia eſt res omninò diuerſa: & quia hoc ſtudium prohibetur, vt Theologiæ creſcat ſtudium, qui finis non impeditur ex eo quod Religioſus gradum Doctoris, vel Magiſtri in iure Cæſareo, & Medinina accipiat poſt curſum harum facultatum perfectum. Addiderim receptionem cuiuſcumque gradus abſque ſuperioris licentia, validam eſſe (eſto peccaminoſam) iure communi ſpectato, quia nullus eſt textus, ex quo irritam eſſe poſſit colligi. Credo tamen, nulli Religioni (excepta Prædicatorum Familia) hoc priuilegium irritans gradum aſſumptum abſque ſuperioris licentia, datum eſſe. Religioni verò Prædicatorum conceſſit Innocent. VIII. (teſte Emanuele *citato, quæſt.* 74. *a.* 3.) vt nullus Frater Ordinis D. Dominici, ſeu

de obſeruantia prouinciæ, aut Congregationis Hiſpanæ Magiſterij gradum, ſeu alium quemcumque in ſacra Theologia, niſi ad illum per Capitulum dictæ Congregationis fuerit expoſitus, aſſumere præſumat: & qui aliter promoti fuerint, pro non promotis habeantur, & ad huiuſmodi gradus inhabiles ſint, & eſſe cenſeantur. Quæ Deciſio ad alias Religiones non extenditur, imò nec ad Fratres Religionis Prædicatorum non reformatos.

DVBIVM LXXXVIII.

An Religioſi ſint capaces ſuſcipiendi tutelam Legitimam, *ex Prælati licentia?*

341 *Nonnulla præmitto.* PRæmitto, non poſſe Religioſos curatores minorum deſignari: neque à iudice deficientibus tutoribus, vel curatoribus teſtamentariis, & legitimis. Quod ſi ex teſtamento, vel à iudice deſignentur, ipſi nequeũt admittere *Cap. Peruenit, diſt.* 86. *& authent. de ſanctis Epiſcop.* §. *Deo autem amabilis, collat* 9. & *leg. Regia* 45. *titul.* 6. *part.* 1. & *leg.* 14. *tit.* 16. *part.* 6. At ſi hac prohibitione non obſtante, hanc tutelam Religioſi admittant, nulla erit admiſſio, & conſequenter omnia inde ſubſequuta irrita erunt. Azorius *to.* 1. *l.* 12. *cap.* 11. *q.* 3. Difficultas autem eſt circa curam, ac tutelam *Legitimam*, ſic appellatam, quia à lege defertur conſanguineis ab inteſtato ſuccedentibus: num ſcilicet huius curæ, & tutelæ Religioſi ſint ex Prælati licentia capaces?

342 *Sunt capaces.* Sunt quidem, quia in *Cap. Peruenit* hæc tutela permittitur Epiſcopis, quibus Religioſi æquiparantur. *leg.* 14. *tit.* 16. *part.* 6. & quãuis §. *Deo amabilis Authent. de Sanctis. Epiſcop* ſit quælibet tutela Religioſis interdicta, corrigitur hoc interdictũ per textũ in *cap. fin. diſt.* 86. Sic Gloſ. *ad cap peruenit, v; Tutela, in* 2 *ſolut & ibi* Turrecrem, Angel. *v. Tutela, n.* 1. Syl. *q.* 3. Tabie *q.* 1. Azor. *to.* 1. *l.* 12. *c.* 11 *q.* 3.

343 *Capaces non ſunt.* Capaces non ſunt, quia in *auth. de ſanct. Epiſcop.* & *leg. Regia* 14. indiſtincte omnis tutela Religioſis interdicitur. Ita Gloſſa *Cap. Peruenit. in* 1. *ſolut.* Gregor. Lopez *leg.* 14. *v. Nopue* Sanch. *l.* 6. *Decal. cap.* 14. *numer.* 25. Gutier. *de tutela p. c.* 1. *num.* 30. Molina *tom.* 1. *tr.* 2. *d* 221. *verſ Religioſis.*

344 *Probabilior hæc mihi ſententia.* Hanc ſententiam longè probabiliorem eſſe iudico. Nam textus in *Cap. Peruenit*, nullum verbum habet, ex quo colligi poſſim, hoc interdictum corrigi. Hoc autem verum eſt (vt annotant Sanchus, & Molina) etiam ſi tutela eſſet miſerabilis perſonæ. Quia licet Epiſcopis permittatur in *Cap. Peruenit*: imò aliquando ad eam ſuſcipiendam obligentur, poſſintque ſuæ Diœceſis Clericos cogere, ad illius adminiſtrationem, nunquam tamen Religioſis id permiſſum eſſe reperitur. Neque eſt ſimilis de Epiſcopis ac Religioſis ratio, cum Epiſcopi proprium habeant, quod poſſint tutelæ obligationi ſubiicere: ſecus Religioſi.

DVBIVM LXXXIX.

Si ſuperior permittat Religioſo ſubdito ſepulturam eligere, eritne licita, ac valida electio?

345 *Certa ſuppono.* CErtum eſt, Abbatem poſſe ſi ſupremus Religionis Prælatus ſit, ſepulturã eligere, quia habet velle, & nolle a Religione independens. Subditum vero minime poſſe, niſi à proprio Monaſterio ita remotus ſit, vt nequeat commode ad illud cum obit, deportari. *Cap. fin. de ſepultura.* At ſi ſuperior Religioſo permittat ſepulturam eligere, quæſierim, num licita, ac valida ſit electio?

346 *Non eſt licita, nec valida.* Non eſt licita, nec valida, quia textus in *Cap. Religioſi* expreſſe præſcribit, Religioſos carere poteſtate eligendi ſepulturam, eſſeque apud ſua Monaſteria tumulandos, niſi ita remotè à proprio Monaſterio decedant, vt nequeant commodè ad illud deportari. Cum ergo textus deſignet ſepulturam, & poteſtatem eligendi tollat, ſolumque in illo caſu ſpeciali diſtantiæ concedat, fit, nec licentiam à Prælato poſſe concedi, vtpote contra legem Pontificiam, nec electionem ex vi illius licitam, ac validam eſſe. Sic nonnulli, quorum ſententiam porbabilem eſſe Palao indicat *to.* 3. *d.* 4. *de ſtatu Relig pun.* 13. §. 8.

347 *Licita, ac valida eſt.* Licita, ac valida eſt, eamque ſuperior poteſt concedere, quia Prælatus eligere ſibi ſepulturam poteſt, vt vidimus: Ergo poteſt Religioſo ſibi ſubdito facultatem eligendi concedere: Neque enim maiori poteſtate ſecum vti poteſt, quam cum ſubditis, cùm tota poteſtas ſecum diſpenſandi Prælato competens, ex officio gubernandi ſubditos prouenit, atque adeò potius cum ſubditis, quam ſecum vti illa poterit, ita Caſtro Palao *citatus.*

348 *Idem affirmo.* Et quidem adhæreo. Nam textus in *Cap. Religioſi*, ea ratione ducitur, ad abnegandam Religioſo poteſtatem, ſepulturam eligendi, quia velle, vel nolle caret, ideſt, quia voluntate a Prælato independente priuatur. Quæ quidem ratio ſolummodo probat, non poſſe Religioſum eligere ſepulturam, Prælato inconſulto, at non probat, ex eius licentia eligerè non poſſe. Nam ea poſita, & velle, & nolle habet.

DVBIVM XC.

Prælati inferiores Regulares poſſuntne, ſibi ſepulturam eligere?

349 *Non poſſũt.* NOn poſſunt, quia abſolutè velle, ac nolle non habent, cum illud habeant ab aliis ſuperioribus Prælatis dependens. At *cap. Religioſus* Religioſis interdicitur ſepulturæ electio, quia velle, ac nolle non habent; Ergo Prælati inferiores nequeunt ſepulturam

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

pulturam eligere. Sic Syluest. *v. ſepultura, quæſt.6.*

350 *Poſſunt planè*

Poſſunt planè, quia eo ipſo, quo Prælatus eſt, velle ac nolle habet in iis, quæ ad ſui ſuorumque ſubditorum diſpoſitionem pertinent, ita Manuel. *tom. tertio qq. Regul. q. 60. art.*1. Sanchez *l. 6. Decal. c.* 14. *nu.*7. alios citans.

351 *Einſdem mentis ſum.*

Idem aſſero. Si autem obiicias habere voluntatem dependentem à ſuperiore Prælato, ex illiuſque placito annullari poſse: dixerim, antequam morte cõfirmetur, id veriſsimum eſſe: at morte confirmata non poteſt annullari, quia non adeſt niſi in effectu, quem obtinuit. Monuerim tamen, hoc procedere, dummodò ſuperior moriatur: nam ſi depoſito officio moritur ceſsat antefacta electio, quia cum tempore Prælaturæ ſortita non fuerit effectum, perit illius valor, vtpotè ad tempus peruenìens inhabile, incapaxque electionis.

DVBIVM XCI.

Prælatus poteſtne ſubditis Religioſis ſepulturam eligere?

352 *Poteſt quidem.*

POteſt quidem, quia pater eligere poteſt filio impuberi ſepulturam, eſt enim in eius poteſtate: At Religioſus eſt in poteſtate Prælati, Ergo Prælatus eligere ei poteſt ſepulturam. Sic Manu. *to. 3. qq. Regul. 9.60. a.* 1.

353 *Non poteſt.*

Non poteſt, quia pater non eligit ſepulturam filio impuberi ratione patriæ poteſtatis, alias & filio puberi eligere poſſet, & vxori maritus, contra textum in *Cap. licet, de ſepult. in 6.* cum filij puberes ſub patria adſint poteſtate, & vxor ſub poteſtate mariti; ſed eligit ſepulturam, quia ita eſt conſuetudine receptum, vt ex eo *Cap. licet* conſtat, qualis conſuetudo pro Religioſi ſepultura non inuenitur, ita Petr. Vuald. *apud Manuelem*, Sanchez *libro ſexto Decal. c.* 14. *n.*6.

354 *Cum his opinor.*

Cum his opinor. Licet enim Manuel obiiciat, Religioſi voluntatem translatam omninò eſse in voluntatem Prælati, qua translatione ceſſante poſset Religioſus ſepulturam eligere, vnde infertur, id ipſum poſſe Prælatum ob eam voluntatis ſubditi translationem. Abnego conſequentiam; quia non transfertur voluntas, quoad realitatem, ſed quoad ſubectionem iuxta Religionis regulas; At in nulla Religione hæc poteſtas conceſſa eſt Prælatis eligendi ſubditis ſepulturam; quippe eſset contraria Canonico iuri præſcribenti locum ſepulturæ carentibus electione.

CAPVT XII.

Circa Religioſi fugam, apoſtaſiam, & expulſionem.

DVBIVM XCII.

Apoſtata eſtne Religioſus, qui è Religione fugit animo diù extra commorandi?

FVgiens animo commorandi diù extra Religionem verè apoſtata eſt, quia diuturna commoratio moraliter perpetua cenſenda eſt. Alias enim Monachus dimittens habitum animo diuagandi per aliquot annos, & poſtmodum ad Ordinem redeundi, non eſſet cenſendus apoſtata contra communem modum loquendi, & Prælatorum ſenſum, qui hos tanquam veros apoſtatas puniunt. Porrò Clericus in ſacris, qui dimiſso habitu clericali ſæculariter degit, verè ac propiè vocitatur apoſtata ab Ordine, etſi animum habeat Clericalem habitum reſumendi, Ergò idem eſt in apoſtaſia à Religione Sic P. Suarez *tom.4. de Relig. tract. 8. l. 3. c. 1. n. 21. & c. 2. n. 14.* 355 *Vere eſt apoſtata.*

Non eſt vere apoſtata, quia omnes Doctores fugitiuũ ab apoſtata diſtinguunt. At ſi ex animo diu morãdi, vel perpetuò permanendi extra Religionẽ non diſtinguuntur, non apparet inter eos firma diſtinctio, igitur qui fugit animo redeũdi, fugitiuus eſt; qui autẽ fugit animo manendi perpetuo extra Religionem, apoſtata eſt. Ergò non erit apoſtata, qui animo redeundi recedit, ita Caiet. 2.2. *q.* 12. *a.* 1. *dub.* 2. Leſſi. *l.* 2. *c.* 41. *dub.* 15. *n.* 109. Azor. *to.* 1. *l.* 12. *c.* 16. *qu.* 1. Manu. *to.* 1. *qq. Regul. q.* 30. *a.* 1. Sanch. *l.* 6. *Decal. c.* 8. *n.* 2. & alij apud ipſos. 356 *Non eſt apoſtata verè, ac proprie.*

Ab hac communi quidem ſententia non recedam. Concedo namque aliquando Doctores fugitiuum appellare apoſtatam, ſed large & impropriè hoc intelligendum; quod ex eo conuincitur, quia pœnis apoſtatę impoſitis, abnegant affici fugitiuum. Quòd ſi fugiens à Religione, diuque in fuga perſiſtens apoſtata reputatur, & vt talis punitur, id fit, quia pręſumitur fugiſse animo nunquam reuertendi. Neque negari poteſt, apoſtatam ab Ordine eſse, qui conſtitutus in ſacris habitum Clericalem dimittit, & ſæcularem induit tempore ſufficienti, vt laicus communiter reputetur. Nam cum habitus in ſignum Clericalis Ordinis geſtari præcipiatur, ſi eo ſe quis abſque cauſa ita denudat, vt Clericus non reputetur, apoſtata ab Ordine meritò iudicatur: etſi animum gerat Clericale indumentum reſumendi. Non autem ſic in apoſtaſia à Regulari ſtatu; hæc enim conſiſtit in receſſu ab obedientia, ſecundum quod promiſsa eſt, cum autem ſit promiſsa in perpe- 357 *Ab hac communi ſententia non recedo.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tuum, non eſt cenſendus apoſtatare abſolutè, qui animum habet limitato ſolùm tempore recedendi.

DVBIVM XCIII.

Cenſendusne eſt apoſtata, qui à propria aufugit Religione, aliam, inualidè quidem, aſſumens?

358 *Apoſtata eſt.* Apoſtata eſt, quia qui recedit à Religione aliam inualide ingrediens, verè eſt fugitiuus, abſtrahit enim ſe ab obedientia debita, in quo fugitiui ratio conſiſtit. *argum. leg. 17. ff. de habilit. edict.* Ergo erit apoſtata, ſi animo nunquam reuertendi recedat Qui autem alium Ordinē init, hanc nunquā reuertendi gerit voluntatem. Profectò ſic fugiens nequit habere voluntatem commutandi ſtatum prioris Religionis cum poſterioris ſtatu aſſumpto, quia eſt impoſſibilis talis commutatio. Ergo ſolum habet voluntatem diſcedendi ab ſtatu aſſumpto. Igitur apoſtata eſt. Sic Suar. *to. 5. de cenſur. d. 31. ſect. 6. num. 4. & to. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. cap. 12. num.* 17. Palao *to. 3. d. 4. de ſtat. Relig. punct. 17. numer. 7.*

359 *Non eſt apoſtata.* Non eſt apoſtata, quia ſua ex voluntate ab ſtatu Religioſo vt ſic non recedit, tametſi recedat ab hoc particulari, ac proprio ſtatu; habet enim voluntatem non relinquendi abſolutè ſtatum Religioſum, ſed commutandi ſtatum vnius Ordinis in alium. Et licet illa commutatio non ſortiatur effectum, non obſtat: quominus ille habuerit voluntatem ſub illo ſtatu Religioſo viuendi. Itaque ex voluntate à Religioſo non recedit ſtatu, ergò non eſt apoſtata à Religione, ita Caiet. 2. 2. *q. 12. a.* 1. Aragon. *ibi, dub. vni.* Baſies *dub. 1. concl.* 4. Valent. *d. 1. q. 12. cap. 17. q.* 7. Manu *to. 1. qq. Regul. q. 30. a.* 1. Leſſi. *l. 2. c.* 41. *dub.* 13. *num.* 102. Sanh. *l. 6. Decal. c. 8. n.* 8. alios referens.

360 *Primam ſententiam eligo forte veriorem.* Fateor, hanc ſententiam eſſe communem admodumque probabilem. Attamen vt primæ adhæream cogit me Bulla Pauli III. incipiens *Licet debitum Paſtoralis officij*, vbi poſtquam interdixerat tranſitum è Societate Ieſu ad aliam Religionem (Carthuſia excepta) concludit præpoſitum generalem poſſe puniri ſic egreſſos, ac alios quoſcumque Societatis apoſtatas. Vbi expendo particulam, *Alios* ſimilitudinem denotās. Et ſubiungit, in quocumque habitu contigerit præfatos apoſtatas inueniri, poſſe eos excommunicare, capere, incarcerare, & aliàs ſuæ diſciplinę ſubmittere. Cenſet ergo Pontifex non excuſari ab apoſtaſia ob habitum alterius Ordinis inique quidem, ac inualide aſſumptum.

DVBIVM XCIV.

An Prælati Regulares teneantur, ſubditum fugitiuum, ſeu apoſtatam licet noxius Religioni ſit, reuocare, ſiue ad reducendum diligentiam adhibere?

Non tenetur, quia Religionis intereſt, ne nociuus ſubditus ad Fratres fortaſſe inficiendos dedecus Religioni afferendum reuertatur. Ergo non tenetur eo in caſu Religio fugitiuum quærere, ac reuocare. Bono enim communi confert, incorrigibilem, & ſcandaloſum abiicere, vt ſolus ipſe pereat. Sic nonnulli haud immeriti Theologi, quos conſului, quorum ſententiam probabilitate non carere exiſtimarim. 361 *Non tenentur.*

Tenentur quidem, quia *Cap. vlt. de Regularibus* ſtatuitur, Abbates, ſeu Priores fugitiuos ſuos, & eiectos ex ordine annuatim ſolicitè requirere debeant. Et quidem ſi fugitiuus non reputatur, ita noxius, vt dignus expulſione iudicetur: proculdubio obligatus eſt prælatus illum, quoad poſſit, reuocare, tum ob bonum Religionis, ne ſubdito vtili priuetur: tum in bonum ſubditi, ne in ſtatu damnationis exiſtat. At etiamſi fugitiuus noxius ſit meritóque debeat à Religione ſeparari adhuc obligatur Prælatus capere, & pro qualitate culpæ punire, & in aliorum exemplum, & in bonum ſubditi cui fortaſſe vexatio, dabit intellectum, ità Nauar. *comment. 3. de Regular. numer.* 50. Miranda *manua. Prælator. to. 1. q. 51. art.* 3. Suar. *to. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 2. n.* 17. Laym. *l. 4. tr. 5. c. 13. n. 7.* 362 *Tenentur quidem.*

Hoc longe probabilius eſſe reor. Oportet enim fugitiuum reuocari quantùuis nociuus exiſtat, vt authoritate ſuperioris à Religione ſeparatus incedat, & non pro libito, ab ſtatuque damnationis liberetur. Vnde cum Suario *n.* 17. adiicio, licet à Religione ſtatim ac captus fuerit, ſit eiiciendus, teneri prælatum illum reuocare. Attamen ſi fingeretur caſus, quo abſque graui Ordinis nota, vel ſcandalo, non poſſet ſuperior capere fugitiuum, deobligari à captura reſoluo, quia Religionis bonum ſemper eſt bono ſubditi præcipue ex malitia peccantis præferendum. Deberet tamen (ſi ita expedire iudicauerit) abſolutionem abſenti fugitiuo immittere, vt à fugæ crimine liberetur. Porro diligentia illa de annali inquiſitione, *Capit. vltim. de Regularibus* præſcripta, non eſt in in vſu, teſte Suario *libro tertio de Religion. capite ſecund. num.* 17. & Sancio *lib. ſext. Decalog. c. 9. n.* 18. 363 *Hoc longe probabilius*

***

DVBIVM

DVBIVM XCV.

Si quis Religioſi alicuius apoſtaſiæ cooperetur abſque vlla vi vel fraude, contrahitne obligationem reſtituendi Religioni omnia damna ex tali fuga prouenientia?

364 *Status quæſtionis.* PRæmitto dupliciter te poſſe ad apoſtaſiam cooperari, poſitiuè ſcilicet, ac negatiuè. Poſitiuè quidem, perſuadendo exitum conſulendo, approbando, adiuuando, poſt exitum fugitiuum recipiendo ac defendendo. Negatiuè verò ſi cum valeas impedire, non impedias. Certè qui vi vel fraude apoſtaſiã cauſat vltra grauiſſimum piaculum, tenetur omnia damna Religioni ex tali exitu prouenientia reparare. Si autem quis abſque vlla vi, vel fraude, apoſtaſiæ cooperetur, quæſierim, an vllam reſtituendi contrahat obligationem?

365 *Nullam contrahit obligationẽ* Nullam obligationem contrahit quia hæc reſtitutio poteſt eſſe de perſona Religioſi fugitiui, vel de damnis occaſione fugæ illius Religioni prouenientibus. A reſtitutione perſonę Religioſi ille excuſatur ob impotentiam; hæc enim reſtitutio ſolum geri poteſt ab ipſomet Religioſo liberè ad ordinem redeunte. A damnis vero ex fuga Religioni accidentibus ob lucra non accepta, quæ ex Religioſi illius aſſiſtentia poterat Religio acquirere reſtituendis excuſatur eo quod ad illa ius iuſtitię Religio nõ habeat, niſi ſuppoſita Religioſi voluntate, quã tamen Religioſus liberè denegat, cum cooperator ille ad fugam nullam vim intulerit. Sic Suar. *to.* 4. *Relig l.* 3. *c.* 3. *n.* 14.

366 *Obligatus eſt.* Obligatus proculdubio eſt reſtituere Religioni lucra, quæ ob Religioſi exitum ceſſant, quia Religio ius habet iuſtitiæ ad retinendũ ſibi Religioſum ob traditionem ſui, quam in profeſſione geſſit: tradidit enim ſe Ordini gubernandum, ipſáque Religio obligatur eum in via Domini gubernare. Ergo Regioſus ſe ab hoc regimine contra Ordinis ſubtrahens voluntatem, eſt iniuſtus, cum ius Religionis iuſtitiæ lædat. Ergò eandem perpetrat iniuſtitiam, qui huic ſubtractioni cooperatur. Igitur vterque debet Ordini damna hæc reſtituere, ita Ferdinand. de Caſtro *tom.* 3. *d.* 4. *de ſtatu Relig. punct.* 19. *n.* 6.

366 *Placet hæc opinio.* Placet ſententia. Neque enim obſtat, Religionem non habere ius iuſtitiæ ad tẽporaria lucra, niſi ſuppoſita Religioſi voluntate, quominus tam Religioſus, quam cooperans ad apoſtaſiam teneantur ea reſtituere, ſi contra voluntatem Religionis ceſſent, quia Religio ius iuſtitiæ habet, vt ea ſibi lucra Religioſus acquirat. Id vero compertum, te non eſſe obligatum Religionem ingredi loco illius quem extraxiſti, licet illũ per vim, & fraudem extraxeris, quia ſtatus Religioſus eſt ita altioris ordinis, & difficilis, vt ob nullam cauſã cõtra voluntatem propriam ſit aſſumendus. Neque teneri, alij Religionis ingreſſum perſuadere, vt ſic damnum ei illatum ex Religioſi fuga compenſes, quia Regularis ſtatus non eſt ob huiuſmodi fines aſſumendus. Neque teneri, ex bonis alienis ſatisfactionem pro damno à te facto exhibere Lege Nauarrum *lib. ſecund. de reſtitut. capite* 2. *n.* 12. & Leſsium *l.* 2. *c.* 8. *dub.* 3.

DVBIVM XCVI.

Religioſus profeſſus poteſtne à Religione expelli?

EXpelli non poteſt, ſed in carcere debet recludi, ibique pro delicti qualitate puniri, quia *Cap. fin. de Regular.* præcipitur 367 *Expelli non poteſt.*
Prælatis, vt eiectos, ac fugitiuos quærant, & in communem vitam emendatos, ac caſtigatos reducant, ſi Religionis ſtatuta non obſtent. At ſi hæc fieri ſtatuta repugnauerint iubet eos in arctam cuſtodiam reduci intra Monaſterium, vel proximè ad illud: vel ſi hoc fieri nequeat abſque graui ſcandalo, in aliis einſdem Ordinis domibus recludi, ibique neceſſaria ſubminiſtrari. Vnde ſic efformo rationem Pontifex imperat eiectos, & fugitiuos quærere, & ad communem vitam reducere, vel ſaltem ad arctam cuſtodiam, ne in animi perniciem diuagentur: Ergo non cenſet à principio permittendos eſſe liberè diuagari. Sic Abbas *Cap. cum ad. Monaſterium, numer.* 13. Cardinal. *Clement.* 1. § *Qu a vero, numer.* 5. *q.* 1. *De ſtatu Monach* Graf. *p.* 1. *deciſ l.* 3 *cap.* 5. *num.* 145. & plures relati à Sanchez *l.* 6. *Decalog. cap.* 9. *n.* 2.

Expelli poteſt, ſi Religioni ſit nociuus, quod ſe ſine communi conſtat *Cap. cum ad* 368 *Poteſt expelli.*
Monaſteriũ de ſtatu Monach. vbi decernitur, proprietarium eſſe expellendum. Conſtat ex vſu ac conſuetudine omnium Religionum, quam conſuetudinem ordines à ſuo principio ex facultate ſibi à Fundatoribus cõceſſa introduxere. Conſtat demum ratione, quia bonum commune Religionis ſingulari eſt præferẽdum: At bono communi Religionis expedit, te prauis imbutum moribus, nec volentem corrigi, ab aliorum conſortio ſeparari, ne alios inficias: recludi autem ſub Monaſterij cuſtodia ſæpe fieri non poteſt, nec expedit: Ergo eo caſu licita eſt expulſio, ita Manuale Prælat. *to.* 1. *q.* 52. Laym. *l.* 4. *tr.* 5 *c.* 13. *num* 1. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tr.* 8. *l.* 3. *c.* 4 *n.* 2. Sanchez *l.* 6. *Decal. c.* 9. *n.* 3. Leſ. *l.* 2 *c.* 41. *dub.* 14. *n.* 106. Molin. *to.* 1. *d.* 140. Az. *to.* 1. *l.* 12. *c.* 16. *q.* 2. & alij apud hoſce.

Certiſſima hæc ſententia eſt communiterque recepta. Cui quidem non obſtat textus in *Cap. fin. de Regul.* Nam loquitur de iniuſte expulſis vel ex defectu cauſæ, vel ex defectu poteſtatis dimittẽtis, vel quia in dimiſſione ordo iuridicus ſeruatus non fuit, quos reducere Prælati tenentur. Nau. *comment.* 3. *de Regul. n.* 36. & *l.* 3. *conſil. tit. de Regul. conſ.* 51. Vnde iam primam ſententiam defenſabilem non eſſe quis dubitet? 369 *Hoc certũ vnice eſſe indico.*

DVBIVM

DVBIVM XCVII.

Licitumne eſt, Religioſum profeſſum ex Ordine expellere, ſi ipſe expulſioni repugnet, & correctioni conſentiat?

370 *Non eſt licitum.* NOn eſt licitum, quia ſi quis excommunicationis ſententia afficitur, dum paratus eſt correctioni acquieſcere, non ligat cenſura, quæ quidem contumaces afficit: Ergo ſolum licet Religioſum expellere caſu, quo ipſe expulſioni conſentiat, & correctioni ſubiacere repugnet. Sic Sylueſt. *v. Relig.* 6. §. 17. Armil. *eodem* §. *vlt.*

371 *Licitum eſt* Licitum eſt, quia hæc locum habent in pœna excommunicationis, eo quod ſit pœna medicinalis in bonum excommunicati ordinata. At in expulſione non procedunt, quæ non tam in bonum expulſi, quam in bonum aliorum, quibuſcum ſocietatem habent, ordinantur, ita Suar. *to.* 4 *de Relig. tr.* 8. *l.* 3. *c.* 4. *n.* 8.

372 *Hoc vnice placet.* Hoc vnice placet. Quare ſi ſemel atque iterum de grauibus delictis monitus quis fuit, & punitus, quo non obſtante, iterum recidit, poterit à Religione expelli, quamuis correctionem promittat paratus pœnam delicti ſuſtinere, quia non præſumitur corrigendus, ſed potius ſimilia perpetraturus. Quod ſufficit, vt iuſtè expellatur: ſicuti ſufficit in hæretico relapſo hæc futuri lapſus præſumptio, vt morti damnetur.

DVBIVM XCVIII.

Vt quis iuſtè è Religione expellatur, debetne neceſſariò ſemper poſt trinam monitionem reincidiſſe?

373 *Nonnulla præmitto.* PRæmitto, vt quis è Religione iuſte expellatur, debere peccatum graue, ac ſcãdaloſum perpetraſſe. Quia cum hæc pœna grauiſſima ſit, non poteſt niſi ob graue delictum imponi: & cum imponatur non tam in bonum delinquentis, quam in bonum aliorum Fratrum, & Religionis: merito debet eſſe peccatum ſcandaloſum, hoc eſt, quod poſſit aliis ſociis eſſe nociuum; neceſſariò autem requiri præceſſiſſe monitionem, imo & punitionem, quia omnia iura æquè de hac expulſione loquuntur, ſtyluſque communis clamat, Monachos ob ſolam incorrigibilitatem expelli. At non eſt cenſendus incorrigibilis, quouſque monitus, & iuxta delicti qualitatem punitus reincidat. Iam requiro, an vt quis iuſtè è Religione expellatur, ſemper debeat neceſſario poſt trinam monitionem reincidiſſe?

374 Neceſſariò ſemper debet eſſe poſt monitionem trinam reincidentia, quia ſic fert omnium Ordinum praxis. Pro Ordine Minorum dicitur illum eſſe incorrigibilem, qui ter conuictus, & punitus de crimine, non emendatur. Toletanæ ordinat. *capite* 6 *titul. de incorrigibilit.* In Reg. S. Benedicti *c.* 58. habetur, eſſe incorrigibilem, qui per deſerit Religionem poſt profeſsionem factam, illud vero eſt certum, ad hanc incorrigibilitatem opus nõ eſſe, vt delicta ſint eiuſdem generis; ſufficit ſi eiuſdem grauitatis exiſtant. *Cap. Vt famæ, de ſent. excommun.* ibi: *Ad ſimilia. & peiora facile labitur.* Si igitur ad expulſionem incorrigibilitas requiſita eſt, non poterit quis ob delictum quantumuis graue vnquã expelli, niſi monitus & punitus ſæpius reinciderit. Sic D. Thom. *quodlib.* 12. *a. vlt.* D. Bonauent. *in Reg. S. Franc. q.* 14. Cardin. *Cap. Cũm olim, de priuil. numer* 4. Syluest. *v. Religio* 6. *q. vlt.* Anton. Cucus *l.* 3. *inſtitut. moral. titul. prim. num.* 130. & 139. Anton. Abbas, Maiolus, Sayrus, Graffis, quos refert, ac ſequitur Sanchez *l.* 6. *Decal. c.* 9. *n.* 4. *Debet ſemper eſſe reincidentia poſt monitionem trinam.*

Non ſemper neceſſario debet expulſio fieri poſt trinam, ſeu repetitam monitionem. 375 *Non ſemper debet eſſe reincidentia poſt trinam monitionem.* Quia poteſt perpetrari ita graue delictum, adeóque ſcandaloſum, vt nequeat commode alia pœna puniri, neque honori Religionis conſuli, niſi delinquentis expulſione. Poterit ergo tunc profeſſus expelli, quia bonum commune ſingulari eſt præferendum. Profectò ſunt aliqua delicta, quæ ſi Religioſus auſus fuerit ſemel committere, merito præſumi poteſt, eadem & grauiora commiſſurus. Quo caſu & ſi Religioſus de facto incorrigibilis non ſit, quia non fuit correctus: eſt tamen incorrigibilis ex iuris præſumptione. Ita Azor. *tom.* 1. *l.* 12. *cap.* 16. *quæſt.* 3. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tr.* 8. *l.* 3. *cap.* 4. *num.* 11. Palao *tom.* 3. *d.* 4. *de ſtatu Relig. pun.* 19. *n.* 7.

Cum his ſentio, quia ſunt aliquæ Regulæ 376 *Cum his opinor.* Ordinum permittentes ob delictum aliquod ſemel commiſſum poſſe reum à Religione expelli: ideò autem, quod præſumat Ordo eadem, & ſimilia commiſſurum, ac proinde eſſe incorrigibilem iuris præſumptione, licet de facto non ſit, quod videtur ſufficere ad expulſionẽ. Imò licet ſpectato iure cõmuni, incorrigibilitas de facto expulſioni neceſſaria eſset: at ſpectatis Religionũ priuilegiis, minime eſt neceſſaria: sũt enim plura Religionum priuilegia cõcedẽtia expulſionẽ pro graui, & atroci delicto, cuius reus ſine magno Religionis detrimento nõ poteſt inter Religioſos contineri. Leo X. id Minorum Religioni conceſſit. Pius V. Ordini D. Hieronymi, Gregor. XIII. Præpoſito Generali Societatis Ieſu, Suario atteſtante *tom.* 4. *de Relig. tr.* 8. *l.* 3. *c.* 4. *nu.* 11. ſi autem rogites, quæ ſint hæc delicta grauia, ob quæ ſemel patrata poſsit quis a Religione expelli? Reſpondeo, id Regularis prælati arbitrio relinqui, niſi à Regula deſignata extent. Putarim autem, peccatum quod à ſæculari commiſsum pœnam mortis meretur expulſione eſse dignum. Quia rarò huiuſmodi criminis reus abſque Religionis nota contineri in eâ poteſt.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

DVBIVM XCIX.

Tacuiſſe in profeſſione impedimentum, quo cognito, quis nullatenus in Ordinem admittendus eſſet: eſtne ſufficiens cauſa, vt profeſſus expellatur?

377 *Sufficiens cauſa eſt.*

SI quis celauit, ſe morbo affici gallico, vel ab infecto Iudæorum, vel Maurorum Sanguine ortũ habere, vel eſſe ære alieno grauiter oppreſſum: præſtat ſufficientem cauſam expulſionis, quia per errorem ab illo cauſatum Religio eius profeſſionem acceptauit, eumque in ſuam poteſtatem recepit. Ergò ſufficiens adeſt cauſa eum expellendi licet profeſſionem factam nequeat Ordo irritare. Sic Sav. *Religio, num.* 34. Laym *l.* 4 *tr.* 5 *c.* 13. *n.* 1. Nauar. *l.* 3. *conſil. tit. de Regular. conſ.* 25. Vega *t.* 2. *ſum. c.* 50. *caſu* 4. Sanch. *l.* 7. *de matr. d.* 37. *num.* 53.

378 *Non eſt cauſa ſufficiens.*

Non eſt ſufficiens cauſa expulſionis, quia poteſt ille alia via ſufficienter puniri, & aliorum ſcandalo, ſi fortè adſit, facile ſatisfieri: præcipuè cum hæc culpa ex illis non ſit, ob quas Religio notam, & infamiam patitur. Creditur enim, potius deuotionis zelo, & affectu, quam ex malitia eſſe commiſſam. Ita Manu. *to.* 3. *qq. Regular. quæſt.* 17. *a.* 9. Sanch. mutans ſententiam, prudens plane, *l.* 5. *Decal. cap.* 4. *num.* 58. Palao *t.* 3. *d.* 14. *de ſtatu Relig. punct.* 19. *num.* 9.

379 *Auctoris reſolutio.*

Satis probabilem hanc ſententiam eſſe crediderim. Adhærerem autem primæ, ſi ob infectionem morbi, vel ſanguinis aliquando crederetur probabiliter aut Religioſos eſſe inficiendos, aut Religionem grauiter profeſſi retentione eſſe infamandam.

DVBIVM C.

Religioſus per ſententiam definitiuam perpetuo à Religione expulſus: teneturne ad illam redire?

380 *Aliqua ſuppono.*

CErtum eſt, expulſum ad Religionem redeuntem noua profeſſione non indigere, quia per expulſionem non fuit à prima expeditus. Vota autem quæ profeſſioni coniuncta ſunt, non extingui expulſione, ſed ſuſpendi illorum obligationem ex materiæ defectu, quia nulla eſt legitima cauſa, quare eà vota extinguantur, cum profeſſio, cui annexa ſunt, non extinguitur. Suſpenduntur verò, quia illa emittentes non habuere intentionem ea extra Religionem obſeruandi, maximè cum non ſint expulſi apti ad eorum executionem. Sanchez *l.* 6. *Decal. c.* 9 *num.* 56. Quæſierim vero, num qui per ſententiam definitiuam perpetuò à Religione expellitur ad eam redire teneatur.

381 *Non tenetur.*

Non tenetur, neque ad id cogi à Religione licet ſit emendatus, quia illa ſententia de

expulſione perpetua Religioſi legitima fuit (vt ſuppono) ergo ſeruanda eſt iuxta *leg. Res iudicata, ff. de reg. iuris.* at non ſeruatur, expulſo ad Religionem redeunte: ergo expulſus perpetuo non ſolùm non eſt obligatus ad reditum, ſed nec recipi poteſt abſque diſpenſatione. Certè expulſus, licèt ſit emendatus, cogere non poteſt Religionem, vt ipſum in ſe recipiat: ergo nec ipſum poterit Religio cogere: quia in his æqua debet eſſe conditio. Sic Nauar. *comment.* 2. *de Regul. num.* 36. Sayr. *Theſau. tom.* 2. *l.* 6. *c.* 9. *num.* 26. Azor. *tom.* 1. *l.* 12. *c.* 16. *quæſt.* 6. Manu. *t.* 1. *qq. regul. q.* 30 *a.* 20.

381 *Tenetur quidem.*

Tenetur quidem procurare ad Religionem reditum: & de facto redire, quoties Religioni placuerit, eum reuocare, quia *cap. fin. de Regular* tam fugitiui, quam eiecti præcipiuntur quæri, & ad Religionem reduci: quod nullo modo fieret, niſi ſupponeret Pontifex fugitiuos, & eiectos obligationem habere redeundi. Porro eiectus verus eſt Religioſus, tametſi vt putridum membrum ab aliorum conſortio ſeparatus: ergò tenetur implere obligationem ſtatui Religioſo annexam. At obligatio ſtatui Regulari neceſſariò annexa, & ab eo inſeparabilis eſt obligatio ad vitam communem, & ſub obedientia Prælatorum Regularium: nam id votis promiſit: ergò eiectus hanc retinet obligationem. Igitur quatenus in ſe eſt, illius executionem debet procurare. Et quandocumque Religio permiſerit, expulſum ſub eius regimine viuere, ipſe acceptare tenetur. Ita Sanchez *l.* 6. *Dceal. c.* 9. *num.* 23. & 30. Laym. *l.* 4. *tract.* 5. *c.* 13. *qu.* 3. Suar. *t.* 4. *de relig. tr.* 8. *l.* 3. *c.* 5. *n.* 4. Leſſius *l.* 2. *c.* 41. *dub.* 15. *n.* 111.

382 *Verius hoc mihi, id amplius explicanti.*

Vesiorem hanc eſſe ſententiam exiſtimo. Concedo enim, illam ſententiam fuiſſe legitimam, ſeruandamque eſſe, quoties Religio ſibi iudicauerit expedire. Nam in illius fauorem lata fuit. Vndè illam conditionem virtualiter imbibit, vt expulſio duret, quamdiu ſibi placuerit. Iudicante tamen Religione, expulſi reditum emendati expedire, ipſe redire tenetur: nec poteſt cedere Religio obligationi retinendi Religioſum, illumque gubernandi, niſi quatenus expediens fuerit, vel ad delictum Religioſi puniendum, vel ad aliorum præcauendum damnum, quia ea ſub obligatione ſe illius tradidit Religioſus obſequio. Ergò ſi Religio iudicet, delictum Religioſi eſſe ſufficienter punitum, nullumque aliis damni periculum adeſſe, obligata eſſet eiectum reuocare. At quia raró, vel nunquam tenetur præſumere illum expulſione temporali puniri, ſufficienter delictum, quod expulſioni perpetuæ pœna legitimè eſt damnatum. Ideò raro, vel nunquam obligationem habet expulſum admittendi, & ſi expulſus obligationem habeat, quantum ex ſe eſt, procurandi admiſſionem. Suarius mecum *tom* 4. *de relig. tr.* 8. *l.* 3. *cap.* 5. *n.* 13. & Sanch. *l.* 6. *Decal. cap.* 9. *num.* 32.

DVBIVM CI.

Vt ab vno Ordine eiectus poſſit in alio recipi, debetne litteras teſtimoniales Prouincialis vel Generalis deferre: at ſi hæc conditio deficiat, eſtne validus ingreſſus?

383 *Certa re- colo.* SCio, Religioſum ab vno Ordine eiectum obligatum non eſſe alium ingredi, ſed ſecure poſſe in ſæculo manere, quia ſtatus Religioſus, quem profeſſus fuit, ſolùm obligat illum ad perſiſtendum in Ordine aſſumpto, non autem ad alium nouum ſuſcipiendum. Deindè ſcio, non poſſe aliam Religionem ingredi ſiue laxiorem, ſiue ſtrictiorem, ſiue æqualem, niſi priori Ordini ſe præſentet emendatum, ita vt illi conſtet, per eum non obſtare, quominus ad illam redeat: facta autem hac diligentia, etiam laxiorem ingredi poſſe. Sanchez *l.6. Decal. cap.9. num.36.* Scio denique, debere huiuſmodi eiectos litteras teſtimoniales prouincialis, vel Generalis deferre, nec aliter recipi poſſe ſine pontificis licentia. Quæſierim verò, an ſi hæc conditio deficiat, ſit validus ingreſſus.

384 *Validus non eſt.* Non eſt validus, quia extat priuilegium Religionibus à ſede Apoſtolica conceſſum, ne quis recipi poſſit ab alio Ordine expulſus, quin huiuſmodi deferat teſtimonium. Sic Manu. *t.1. qq. Regul. qu.30. a.21.* Suar. *t.4. de Relig. tr.8. l.3. c.5. n.19.*

385 *Eſt vali- dus.* Validus eſt, quia in priuilegio illo nullum eſt verbum indicans, litteras teſtimoniales requiri vt formam, & ex neceſſitate ingreſſus: ſed ſolùm ex præcepto, vt ingreſſus conuenienti modo, fiat, ſtatu ingredientis ſuperioribus reſerato. Ita Manuel. idem mutans ſententiam *tom.2. ſum. cap.6. num.21.* Sanch. *l.6. Decal. c.9. n.39.*

386 *Hoc ve- rius.* Hanc ſententiam crediderim eſſe veriorem. Prima enim debili fundamento nititur. Nam ſi Pontifex in illo priuilegio vellet ingreſſum annullare, proculdubio id exponeret.

DVBIVM CII.

Expulſus à Religione eximiturne ab Obedientiæ voto?

387 *Nonnulla ſuppono.* PRæmitto, quoad obligationem expulſi ad vota ſubſtantialia, teneri illum caſtitatis votum ſeruare eodem modo, ac ſi expulſus non eſſet, quia cum materia huius voti ſit abſtinentia à licito, ac illicito concubitu, omnique re venerea, & hæc non pendeant ab hoc, vel illo ſtatu, integre in ſtatu expulſionis eſt obſeruanda. Votum verò paupertatis ſeruandum eſſe circa exigentiam ſtatus, in quo eſt conſtitutus. Cùm autem expulſionis ſtatus non exigat, profeſſum illum illius rei dominium habere, ſed ſolum vſum, & liberam acquiſitorum adminiſtrationem, Religio expellens vſum eum, & eam adminiſtrationem illi concedit, vel potius Pontifex iure ipſo, & conſuetudine introducta, eum liberum vſum, & adminiſtrationem permittit, modo non ſit in vſus prauos, nec teſtamenti via. At de Obedientiæ voto eſt grauis difficultas, an expulſus ab eo eximatur.

Eximitur omninò, quia Prælatis Regularibus eam non debet, cum ipſi eum à ſua poteſtate, & dominio eiecerunt. Nec Epiſcopo, cui obedientiam non promiſit, ſi Religio è qua fuit eiectus ab Epiſcopi eſt poteſtate exempta: ſi verò exempta non eſt, Epiſcopo obedientiam promiſit ſicuti aliis Regularibus Prælatis, ſcilicet, in ſtatutum vitæ communis Religioſæ, non extra, quare expulſus à Religione, à dominio, ac poteſtate omnium prælatorum illius, & conſequenter à dominio, ac poteſtate Epiſcopi manet excluſus. Vndè patet, nec eum eſſe ſub poteſtate Pontificis, quatenus eſt ſupremus Religionis Prælatus: igitur expulſus eximitur omninò ab obedientiæ, voto; non quòd in eo diſpenſatus ſit, ſed quia deficit materia circa quam verſetur. Sic Sanchez *l.6. Decal. cap.9. num.29. & 31.* Leſſius *l.2. cap.41. fine.* Manuel. *tom.1. qq. Regul. quæſt.30. a.19.* Molina *tom.1. d.140. circa finem & tomo ſecund.2. d.276. §. quoad cæteros.* 388 *Omninò eximitur ab obedientia.*

Non eſt omninò ab obedientia exemptus, ſed ſub obedientia Prælatorum Regularium aliquo modo exiſtit, ſub Epiſcopi poteſtate ſimpliciter, ſub Pontifice efficacius, ſub Prælatis Regularibus, quia hi cogere poſſunt expulſum, vt ad Religionem redeat, ipſeque tenetur obedire. Sub Epiſcopi poteſtate, quia expulſus in eo ſtatu ligatus eſt voto obedientiæ, ſed hoc intelligi nequit abſque Ordine ad aliquem Prælatum, cui ſit exhibenda; cum ergò is non ſit Regularis Prælatus, reſtat, vt ſit Epiſcopus. Et negari non poteſt, Epiſcopum regere poſſe, & debere omnes in ſua Diœceſi exiſtentes, quæ ſpecialem exemptionem non habent ſecundum eorum ſtatum, & conditionem: ergò debet regere Regularem expulſum ſecundum Religioſum ſtatum, quem habet expulſioni accommodatum. Ita Suar. *tom.4. de Relig. tract.8. l.3. c.9. num.4.* Zerola *prax. p.1. v. Regularis, verſ.3.* Nauar. *comment.2. de Regular. num.34.* Palao *tom.3. d.4. de ſtatu Relig. pun.23. num.6.* De ſubiectione ad Pontificem quis poſſit dubitare. 389 *Non omninò eximitur.*

Cum his probabilius ſentiens, hinc colligo, Religioſum expulſum obligatum eſſe, ſe Epiſcopo manifeſtare, vt iuxta ſui ſtatus conditionem ab eo valeat gubernari. Cum enim ex voluntate Epiſcopi, vtpotè ſui Prælati, regendus ſit, neque hoc fieri poſſit ſine ſtatus manifeſtatione, infertur, neceſſariò ſtatum eſſe manifeſtandum, vti relati Doctores annotarunt. 390 *Mihi hoc probabilius.*

CAPVT

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CAPVT XIII.

Circa Religioſi facti Epiſcopi, vel ad Parochialem Eccleſiam promoti, quoad vota obligationem.

DVBIVM CIII.

Religioſus aſſumptus ad Epiſcopatum, teneturne vota obſeruare, quæ votis tribus conſtituentibus Religioſum ſtatum in aliquibus Ordinibus ſolent annecti?

391 *Certa ſuppono.* CERTVM eſt, Religioſum factum Epiſcopum voto obedientiæ ſicut paupertatis, & caſtitatis adſtrictum manere: ſed ſoli Pontifici obedire debere in iis, quæ fuerint iuxta regulam: ſecus in iis, quæ extra, vel præter regulam antea fuerint, quia non illimitate, ſed limitate iuxta regulã obedientiã promiſit. Verùm ſupradictis votis conſtituentibus Religioſum ſtatum alia vota in diuerſis Religionibus annectuntur: vt in Ordine B. Mariæ de Mercede emittitur votũ incumbendi captiuorum redemptioni: in Minimorum Ordine votũ victus quadrageſimalis: in Societate Ieſu votum quartum ſolemne obedientiæ Pontificis ſummo in miſſionibus peragendis: deinde emittuntur alia quinque vota ſimplicia, nempè de non relaxanda paupertate, nec admittenda eius relaxatione; de non procuranda dignitate aliqua directè vel indirectè in Societate; de non procuranda Prælatione vel dignitate extra Societatem, niſi obedientia intercedat, de denunciandis ambientibus ſupradictas dignitates; & de audiendo Præpoſito Generali ſi quis in Prælaturæ conſtituatur ſtatu, eiuſque conſilia ſequendo, ſi meliora viſa fuerint. Quæſtio igitur eſt, an Religioſus in Epiſcopum aſſumptus hæc omnia vota obſeruare teneatur eodem modo, ac antè aſſumptionem erat obligatus.

392 *Tenetur equidem.* Tenetur equidem, quia obligatio voti eſt perſonalis: ergò comitatur perſonam in quocumque extſtat ſtatu: alias vouens calculum Virgineum quotidiè recitare, hoc voto non teneretur ad Epiſcopatum aſſumptus. Certè vota paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ perſeuerant in Epiſcopatu, & obligant ad ſui obſeruationem, quatenus cum Epiſcopatu non pugnant. Ergò etiam hæc vota perſiſtere debent, & obligare, quatenus eorum obſeruatio cum ſtatus aſſumpti obligatione non pugnat: ſunt enim ſtatui Regulari acceſſoria, & non pugnant abſolute cum Epiſcopatus obligatione, ſed potius plura ex illis Epiſcopatus iuuant perfectionem. Sic de voto quarto Societatis Ieſu Vaſq. 1. 2. *d.* 165. *c.* 8. *num.* 89. Sanch. *l.* 6. *Decal. c* 6. *n.* 15. De aliis verò Suar. *t.* 4. *de relig. to.* 8. *l.* 3. *n.* 8. & colligitur ex Soto *l. vlt. de iuſt. a. vlt. poſt medium.*

393 *Non tenetur.* Non tenetur hæc vota ſeruare, ſed ſuſpenditur eorum obligatio, durante Epiſcopatu, quia ea vota, vt recepta conſtat ex praxi, præcipiuntur emitti, & à Religioſis emittuntur, vt ſtatus communitatis conſeruetur, & creſcat faciliori regularum obſeruatione, ſpecialique Religioſorum fructu, ſæcularimmque æſtimatione. Cùm ergò poſt Epiſcopatus acceptionem à Communitate ſeparatus exiſtas, ab omni regularum obſeruatione exemptus pro eo ſtatu illis votis non obligaris. Addo, eorum obſeruationem difficiliorem eſſe extra Religionem maximè in ſtatu illo honorifico: ergò credendum non eſt, Religionem velle ſuos Religioſos huiuſmodi obligatione grauare: neque Religioſos eam ſubire; ſed potius oppoſitum præſumendum. Ita Sanch. *l.* 6. *Decal. cap.* 6. *n.* 15. & alij.

394 *Cum his verius opinor.* Cum his opinor verius planè, expendens vota ſingula. Verùm Religioſus Ordinis S. Mariæ de Mercede præſumi non poteſt, ſe voluiſſe obligari voto redemptionis captiuorum: nec Religioſus Societatis noſtræ voto obedientiæ promiſſionibus peragendis inſtar Clerici ſæcularis, ſed Religioſi inſtar, & vt Religionis membrum, & in illius conſeruationem. Cum igitur Epiſcopatus aſſumptione ſint à Religione exempti & inſtar Clericorum ſæcularium nõ eſt credendum illis votis ſe obligare voluiſſe. Idem argumentum procedit de abſtinentiæ quadrageſimalis voto: non enim debet præſumi, obligationem illius ad ſtatum ſæcularem extendi, maximè cum ad conſeruationem Regularis ſtatus fuerit emiſſum. Apertius id conſtat in illis quinque votis à Profeſſo Societatis Ieſu emiſſis. Nam hæc emittuntur, vt conſeruari, & augeri totum corpus Societatis in ſuo bono ſtatu valeat, vt D. Ignatius *p.* 10. *conſtit.* expreſſit: ac proindè non reſpiciunt extrà corpus Societatis conſtitutos.

DVBIVM CIV.

Si Epiſcopus Regularis, habitu ſuæ Religionis dimiſſo, ſæcularis Epiſcopi habitum induat: incurritne excommunicationem?

395 *Incurrit quidem.* INcurrit profectò excommunicationem latam *in cap.* 2. *Ne Clerici, vel Monachi in* 6. aduerſus Religioſos, qui ſui Ordinis habitum dimittunt, quia verè Epiſcopus habitum ſui Ordinis dimittit, cum Religioſus ſit, & ſæcularis Clerici indumentum aſſumat. Sic Maiol. *l.* 2. *de irregular. c.* 1 *num.* 13. Syluest. *v. Religio* 7 *q* 11. Reginald, *conſ.* 6. *n.* 7. *vol.* 1. Surdus *de alimen.* 18 *priuil.* 79. *n.* 10.

396 *Non incurrit.* Non incurrit, quia præfatus textus expreſſe loquitur de Religioſis intra clauſtra ſub Abbatis

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Abbatis obedientia degentibus : non de illis, qui extra clauſtra, & obedientiam Abbatis ſunt conſtituti. Præterea excommunicatio illa imponitur vt periculoſa euagandi materia Regularibus ſubtrahatur : at Epiſcopus ſæculari Epiſcoporum habitu indutus, periculoſam vagandi materiam non habet. Ita Barboſa *p.1.cap.4. num.*17. Couar.*de teſtam. cap.1.num.*18. Manu. *tom.2.qq. Regul.q.*58. *a.*3. Sanchez *l.6. Decal.capit.6. numero* 23. Suar.*tomo 4.de Relig. tract.8.l.3. capit.17. num.* 11.

397 *Auctoris ſententia eadem.* Cum his ſentiens, crediderim, dici non poſſe temerariam habitus dimiſſionem, quæ in habitum adeò decentem, & ab Eccleſia probatum commutatur : maximè cum *in c. Deus qui, de vita, & honeſt. clericor.* Monachis in Eccleſia ſimul cum Clericis habitantibus permittitur habitu Clericorum vti, ne ob diuerſitatem ſcandalum excitetur. Ergò Epiſcopus, qui ob hanc occaſionem habitum ſui Ordinis deſereret non temere dimitteret, neque in excommunicationem incideret. Iam verò Clementis VIII. authoritate, vt habetur *in Rituali Romano ab ipſo reformato,* conceſſum eſt Epiſcopis Regularibus vt retento colore habitus ſuæ Religionis, poſſit ſe conformare cum Epiſcopis ſæcularibus in figura illius, cum birreto ſcilicet Clericali & mantilleto eiuſdem coloris Religionis. Rochetum verò geſtare non poſſunt ; ſed cottam, ſeu ſuperpelliceum in actibus Eccleſiaſticis ſuperponunt. Laym. *l.4.tract.5.capit.1. numero nono* Sanchez *l.ſext. Decal. capit.6. num.*22.

DVBIVM CV.

Religioſus in Epiſcopum aſſumptus, teneturne Religionis regulas obſeruare?

398 *Tenetur planè.* TEnetur quidem, quia cum vouerit obedientiam ſecundum regulam, ab eoque voto ob Epiſcopatum liber non ſit, videtur regulæ præcipienti obedire debere, maximè cum Epiſcopatus muneri non repugnat, ſed potius illius promouet perfectionem. Sic D. Thom. 2.2. *quæſt.* 185. *a.*8. Syluest *v. Religio 6. quæſt.* 10. Manu.*tom.2.qq. Regul.qu.*58. *a* 3. & alij relati à Sancio *l.6. Decal.c.6.n.*18.

399 *Non tenetur.* Non tenetur Epiſcopus è Regulari ſtatu aſſumptus vlla regulæ præſcripta obſeruare debito legali ad culpam obligante, quia expreſſe eximitur à iugo regulæ dicto *cap.vni.* 18.*quæſt.* 1. ibi. *Quem canonica electio à iugo Monaſticæ profeſſionis abſoluit.* Merito quidem; quia cum extra regimen Religionis exiſtat, non debebat illius regulis aſtringi. Hæ enim primò & per ſe communitatem Religioſam aſtringunt, in cuius augmentum, & conſeruationem feruntur. Ita Sanchez *l.ſext. Decal.cap 6. num* 17. Laym. *l.4.tract.5.c.1. num* 10. Suar.*t 4 de Relig.tr.8.l.3. cap.17.à num.*17.& alij apud ipſos.

Hoc dicendum exiſtimo. Non enim obſtat, Regularem Epiſcopum adſtringi voto obedientiæ ſecundum regulam; quia aſtringitur voto, cum eſt ſuperior, qui ſecundum regulam præcipiat. At cum Pontifex qui ſolus eſt illius ſuperior eas regulares obſeruantias non imperet ieiuniorum, vigiliarum, orationum : ſed ſolùm à Religionis Prælatis præcepta ſint, à quibus Regularis Epiſcopus exemptus eſt : nullam illarum habet obligationem. Dixi, non teneri *ex debito legali* hoc eſt, ex illius legis, ſeu regulæ obligatione. Teneri enim ex debito ſaltem morali, & honeſtatis conuincor ex D. Thomæ doctrina *qu.* 185. *a.*8. docentis, Regularem Epiſcopum *ſecum diſpenſare poſſe in regularum obſeruatione, ſecundum quod requirit neceſſitas perſonæ, vel officij, vel conditionis, hominum, cum quibus viuit.* Si igitur diſpenſatio neceſſaria eſt, obligatio ſaltem ex honeſtate debet intercedere. Certè Epiſcopus in ſtatu perfectionis adeſt : ergò deſiſtere non debet ab obſeruatione regularum, quæ hanc perfectionem valent promouere. 400 *Hoc dicendum exiſtimo.*

DVBIVM CIV.

Debitum morale, quod gerit Regularis Epiſcopus ſeruādi Ordinis regulas inducitne ſub veniali piaculo obligationē?

VIdimus Dubio proximo, Epiſcopum Regularem non teneri debito legali, ſecus, morali, & honeſtatis, ad regularum Ordinis obſeruationem. Quæſierim autem, quam obligationem hoc debitum morale inducat? an ſub veniali piaculo. 401 *Status quæſtionis.*

Inducit obligationem ſub veniali, quia omittere illud, quod iure naturali debitum eſt ex decentia, & honeſtate, rationi naturali eſt aduerſum. Ergò eſt culpa ſaltem venialis Sic Caiet.*t.1.opuſc.tr.25.qu.2.* Couar. *de teſtam.c.1.n.*18. Manu.*t.2.ſum.c.10.n.*4. 402 *Inducit veniale.*

Non inducit, quia vbi nulla eſt legalis debiti obligatio, nulla culpa committitur. Ergò Epiſcopus omittens regularum obſeruationē, omittit quidem, quod perfectum erat, & decens ſtatui Regularis Præſulis, ſed non debitum ex legis præſcripto. Debitum autem illud morale, & honeſtatis nihil aliud eſt, quam opus pererogatorium, quod maximè deceret Epiſcopū perfectionis ſtudioſum: ſed nec ſub veniali piaculo debitū. Ita graues Doctores. 403 *Non inducit.*

Quorum conſilio lubens acquieſco. Non me fugit P. Ferdinandum à Caſtro *t.3.d.4. de ſtatu.relig.punct.*24.*num.*15. aſſeruiſſe Regularem Epiſcopum nullam obligationē moralem & honeſtatis habere, ne cogatur admittere, piaculum veniale contrahere, ſi regulas Ordinis nō obſeruet. Verùm, eius venia video in aliquibus ordinibus, v.g. in noſtra Societate Ieſu regulas Religioſis præſcribi obſeruādas, quarum omiſſio nec veniale peccatum inducit. At non adeſt moralis obligatio decētiæ, & honeſtatis in eo, qui ſtudium perfectionis profitetur? quis dubitet? Et tamen omiſſio vnius & alterius Regulæ, imò omnium ſigillatim ſumptarum peccatum 404 *Hoc teneo, & expono.*

veniale

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

veniale non eſt, ſi leuis contemptus non adſit. Ergo Epiſcopus ſe perfectiſſimum oſtendet, ſi illi obligationi decentiæ, & honeſtatis acquieſcat; ſed ex illius omiſſione non delinquet.

DVBIVM CVII.

An regularis Epiſcopus poſſit feria ſexta, vel ſabbatho in quo Natalis Domini incidit, carnibus veſci, ſi ex Regulæ præſcripto id ſit prohibitum?

405 *Certa re-colo.* CErtum mihi, Regularem Epiſcopum non ligari cenſuris, & pœnis a regula ſtatutis in tranſgreſſores ſuorum votorum, caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ hæc vota violet. Quia integrè à iugo regulæ exemptus eſt. Nec obligari ad ieiunia, auſteritates, corporis afflictiones à regula præſcriptas ob eandem rationem. Sanchez aliis relatis, *l.6. Decalog. tr.5. c.1. n.*10. Quæſierim autem, an poſſit carnibus veſci feria ſexta, vel ſabbatho, in quo Natalis Domini ſolemnitas incidit?

406 *Veſci non poteſt.* Veſci non poteſt, quia textus in *Cap. explicari vlt. de obſeruat. ieiun.* concedens eſum carnium, illis diebus excepit eos, qui ex voto, vel ex regulari obſeruatione tenentur. Ergo Epiſcopus aſſumptus ex Religione, in qua illis diebus eſus carnium interdicitur, nequit carnibus veſci. Sic Barboſa *de poteſt. Episc. tit.1. cap.4. nn.*14. & Suarius *citandus*, ſi non ex ſolo præcepto regulæ, ſed ex voto à regula præſcripto, vt in ordine Minimorum obligatio eſſet.

407 *Poteſt carnibus veſci.* Poteſt carnibus veſci, quando ex præſcripto regulæ eſus carnium eſt illis diebus interdictus, quia licet ante Præſulatum teneretur illis diebus ex regulari obſeruatione à carnibus abſtinere, aſſumpto Epiſcopatu, iam non tenetur, cum à iugo regulæ ſit exemptus. Ergò non excipitur à priuilegio Cap. Explicari Sic Caiet. *to.1. Opuſc. tr.*25 *q.*2. Suar. *to.*4. *de Relig. tr.*8. *l.*3. *cap* 17 *num* 19. Couar. *de teſtament. c.* 1. *num.*18. Sanch. *l* 6. *Decalog. capite* 5. *num.*20.

408 *Auctoris reſolutio.* Dixi, Suarium docere Epiſcopum obligatum eſſe illis diebus à carnibus abſtinere; ſi vouiſſet ex præſcripto regulæ illorum dierum abſtinentiā. At probabilius eſſe reor ob eandem rationem idē in hoc caſu eſſe dicendum. Quia vota ex præſcripto regulæ facta, ceſſante regulæ obſeruatione, ceſſant. Mecum Sanch. *vb. ſupr.* Addiderim nec obligari officium diuinum ex ritu ſui ordinis recitare, nec ſecum ſocium habere, quia eſt ab Ordine ſeparatus, ea vero obligatio ſolum eſt ex regulæ preſcripto. Azor. *p.1. l.12. c.7. q.*4.

DVBIVM CVIII

Epiſcopus Regularis fruiturne priuilegiis, gratiis, & indulgentiis ſui Ordinis Religioſo conceſſis?

NOn fruitur, quia ęquum non eſt, vt gratiis, & priuilegiis Ordini conceſſis fruatur, qui eius onera non ſuſtinet. Sic Mandoſ. *de priuileg. gloſ.*3. *num.*11. Manu. *to.* 2. *qq Regul. q* 58. *a.*4. Sanch. *l.*6. *Decal. c.* 6. *numero* 33. 409 *Non fruitur.*

Fruitur equidem, quia licet non ſuſtineat omnia Religionis onera ſuſtinet tamen onera ſubſtantialia, ac pręcipua: ſiquidem obligatus eſt caſtitatem, paupertatem, & obedientiam ſeruare. Meritò igitur priuilegiis Ordinis debet potiri: pręcipuè cum loco regularium obſeruationis obligationes Epiſcopatui annexę ſuccedant. Ita Suar. *to.*4. *de Relig tr.*8. *l.*3. *c.*18. *n.*2. Palao *to.*3. *d.*4. *de ſtatu Relig. pun.* 24. *n.* 23. 410 *Fruitur quidem.*

Exiſtimo probabilius, Regularem Epiſcopū vti poſſe omnibus priuilegiis, gratiis, indulgētiis, quę ita ordini conceduntur, vt ſingulis etiam conceſſa ſint, quorumque vſus abſque vllo onere, & grauamine Religionis eſſe poteſt. Quia non adeſt efficax ratio, ob quā iis debeat priuari. Vnde poterit indulgentias obtinere, abſoluere, & abſolui à peccatis, ſicut reliqui ordinis illius Religioſi poſſunt. Verum ſi gratiæ, & priuilegia ſingulis conceſſa in Religionis detrimentum cedere poſſunt, qualia ſunt, vocem actiuam, & paſſiuam habere, in domibus eorundem Ordinum reſidere, retinere ſupellectilem, cameram, & alia Ordines concernentia: ſolum eis frui poſſunt de Pręlatorum Ordinum conſenſu, & nō alias, nec alio modo. Sic declarauit Sixtus IV. prout refertur in *monum. Ordinis Minorum, conceſ.*365. Suar. *c.*18. *n.*3. 411 *Auctoris reſolutio.*

Cęterum ex communi ſententia, ea quę dicta ſunt de Epiſcopis competere etiam Religioſis electis in Eccleſię Romanę Cardinales, eo quod maneāt à Regularibus Pręlatis exēpti, ſed veri Religioſi. Quare adſtringuntur voto caſtitatis, paupertatis, & obedientię: ideò teſtari non poſſunt nec ſibi aliquid acquirere (ſicuti nec Epiſcopi) obedire tenentur ſūmo Pręſuli, non tantùm vt vniuerſalis Eccleſię Pręlato, ob iuriſdictionem, quam ex vi Pontificiæ dignitatis habet; ſed tanquam ſupremo Religoſorū Præſuli, & ex vi voti, & iuriſdictionis in illo fundata. Prælatis tamen Regularibus ſubiecti non ſunt, ſed à tempore electionis per Pontificem confirmatæ immediatè Romano Pontifici ſubiiciuntur: ac proinde ad Regulares obſeruantias, votaque ex præſcripto Religionis emiſſa non tenentur: habitum tamen ſui Ordinis ſaltem quoad colorem deferre debent. Quod ſi à Cardinalatu deponantur, vel illum renuncient, crediderim, eos in Prælatorum Regularium obedientiam recidere, quia renunciatione 412 *Quæ dicta ſunt de Epiſcopis, competunt Cardinalibus è Religione aſſumptis*

vel depoſitione dignitate priuantur, ob quam exemptio fuerat conceſſa. Non enim illa ſpecialem conſecrationem ſicut Epiſcopalis habet. Mecum Palao *t.3.d.4.de ſtatu Relig. pun. 24.num.25.*

DVBIVM CIX.

Religioſus ad parochialem Eccleſiam promotus, teneturne ad Regulares obſeruantias, & vota ex præſcripto regulæ emiſſa?

415 *Certa ſuppono.* SI promoueatur ad parochialem Eccleſiam pleno iure Religioni ſubiectam, certum mihi, non ſolum eſſe obligatum tribus Religionis votis, ſed etiam omnibus aliis ex Religionis præſcripto emiſſis, aliiſque Regularibus præceptis, quatenus in eo officio commode poſſunt aſſeruari, quia per aſſumptionem ad illam Eccleſiam, non deſinit eſſe Religionis membrum, nec à Religione ſeparatur. Sanch. *l.6.Decal.cap.6.num.36.* alios referẽs. Si vero beneficium ſiue Regulare ſit ſiue ſæculare, non ſit Religioni pleno iure ſubiectum, quæſierim an Parochus hic ad obſeruantias Religionis teneatur, & alia vota, quæ ex præſcripto regulæ emiſſat?

414 *Tenetur quidem.* Tenetur quidem, quia in huiuſmodi Parocho non militat cauſa exemptionis, quę in Epiſcopo: non enim eſt in culmine Magiſterij conſtitutus, ac proinde regulę, Prælatiſque regularibus ſubiici non dedecet. Sic Sanch. *l.6.Decal.c.6.num.36.* Layman. *l.4.tr.5.c.1.num.11.*

415 *Non tenetur.* Non tenetur, ſed ab his omnibus exemptus eſt ſicut Regularis Epiſcopus, hac tamẽ differentia, quod Epiſcopus non ſolum eſt exemptus ratione officij, ac beneficij, ſed & dignitatis Epiſcopalis, quæ nec depoſitione nec renunciatione ceſſat: Parochus verò ſolum ratione officij, ac beneficij eximitur quo beneficio per renunciationem, vel depoſitione ſublato, in Prælatorũ regulariũ recidit obedientiã. Ratio concluſionis eſt, quia ſuſceptionẽ illius beneficij etiãſi regulare ſit regularis manet à Religione ſeparatus: manet enim Eccleſiæ, cuius eſt beneficium, vnitus à Religione, eiuſque Prælatis independenter. At vota, quæ ex præſcripto regulæ emittuntur reliquæque regulares obſeruantiæ ſtatuta ſunt, pro Religionis corpore conſeruando, & augendo. Ergò regularis, qui pars illius corporis non eſt, nec illud conſtituit, præfatis votis, & obſeruationibus teneri non debet. Ita Suar. *tom.4.de Relig.tr.8.l.3.a.19.n.24.& 28.* Palao *tom.3.d.4.de ſtatu Relig. pun.25.n.3.*

416 *Hanc eligo ſententiam.* Hanc eligo ſententiam, adiiciens, certiſſimum eſſe, ad vota ſubſtantialia teneri; quia verus Religioſus eſt, & idem eſſe, de obligatione deferendi habitum Religioſum iuxta textum in *Cap.2. Ne Clerici, vel Monachi, in 6.* Quæ quidem obligatio ſtrictior eſt, quam in Epiſcopis, & Cardinalibus, quia hi tenentur deferre habitum Religionis non ſolum quoad colorem, ſed etiam quoad figuram: etſi id omittunt incidunt in excommunicationem *Cap.2.* allegati, quia aſſumptione præciſa habitus Clericalis non tollitur occaſio vagandi, ſicut videtur ſublata Epiſcopalis habitus aſſumptione.

DVBIVM CX.

Monachus translatus ad Eccleſiam Regularem, vel ſæcularem pleno iure Religioni non ſubiectam, exemptuſne eſt, ab obligatione graui habendi ſocium ſui Ordinis?

QVia hæc obligatio non ex regula, ſed ex iure communi naſcitur *Cap. Monachi 2. de ſtatu Monachor.* & *Cap. Quod Dei timorem, eodem titulo* operæ prætium eſt expendere qualiter hæc obligatio ſit intelligenda. Mihi itaque certum, Religioſum translatum ad Eccleſiam Ordini pleno iure ſubiectam ſocium eiuſdem Ordinis ſub graui culpa habere teneri, Canonicum autem regularem, ad quamcumque Eccleſiam trãſlatus ſit, debere ſocium habere, non abſolutè, ſed ſi commodè poſſit. Quæſtio autem eſt num qui translatus eſt, ad Eccleſiam regularem, vel ſæcularem pleno iure Religioni non ſubiectam, exemptus ſit ab habendi ſocium obligatione? 417 *Status quæſtionis.*

418 *Exemptus non eſt.* Exemptus non eſt, quia in *Cap. Monachi,* & in *Cap. Quod Dei timorem* ex Concilio Lateran. cauetur, ne *Monachi ſinguli per Villas, & oppida, per quaſcumque ponantur Eccleſias.* Ergo etiam in Eccleſiis non ſubiectis Religioni *ſinguli* poni non debnet. Dictio enim *Quaſcumque*, vniuerſalis eſt, ideoque tam Eccleſias ſæculares, quam regulares; & tam pleno iure Religioni ſubiectas, & non ſubiectas comprehendit. Sic nonnulli, quos refert Sanchez *l. 6. Decalogi capite ſexto numer. 39.*

419 *Eſt exemptus.* Exemptus eſt ab ea obligatione, quia conſtitutus in Eccleſia pleno iure Ordini non ſubiecta, à Religione eſt ſeparatus. Ergo nec Religio tenetur, ei ſocium conferre, nec ille ad eum habendum obligatur. Ita Abbas *ad Cap. Quod Dei timorem, numer.9.* Cardinal. *ibi, num.6.q.4.* Ioan. Andr. *numer.17.* Azor. *p.1.l.12. cap.19.quæſt. 14.* Suar. *tom. 4.de Relig.tr.8.l.3.c.19.n.28.*

410 *Auctoris reſolutio.* Exiſtimo, longè probabilius eſt, imo mihi certum ex recepta conſuetudine Monachum translatum ad Eccleſiam Ordini pleno iure non ſubiectam obligari habere ſocium, ſi cõmodè poſſit, ſicuti de Canonico præmiſi: ex neceſſitate autem, ſolum in Eccleſiis Ordini pleno iure ſubiectis. Neque obſtant textus allegati. Fateor enim, nulli Eccleſiæ Monachos præficiendos eſſe ſolos, ſed ſub diuerſa obligatione in Eccleſiis pleno iure Ordini ſubiectis, ac non ſubiectis pleno iure. In Eccleſiis namque pleno iure ſubiectis abſolutè, & ſub graui culpa; in Eccleſiis autem Religioni non ſubiectis ex decentia, & honeſtate, ſi id fieri valeat.

CAPVT

CAPVT XIV.

Circa tranſitum Religioſi ex vno in alium Ordinem.

DVBIVM CXI.

Eo ipſo, quo Religio ſit perfectior, eſtne ſtrictiore ſeuerior?

421 *Nonnulla ſuppono ad totius capitis materiã.* CERTVM eſt, varias eſſe in Eccleſia Religiones, alias ſtrictiores, alias laxiores, perfectiores alias. Illam autem dici perfectiorem, quæ finem perfectiorem ſpectat, & perfectioribus mediis, magiſque proportionatis ad finem conſequendum vtitur. D. Thom. 2.2. *quæſtion.* 188. *a.* 6. Tranſitus igitur eſſe poteſt ex vna ex his Religionibus ad aliam, atque adeò ex Religione ſtricta ad minus ſtrictam, æqualem, vel ſtrictiorem. Quæſtionem verò ad horum intelligentiam præmitto, num eo ipſo quo Religio perfectior ſit, ſit etiam ſtrictior.

422 *Non eſt ſtrictior eo ipſo, quod ſit perfectior.* Non eſt ſtrictior eo ipſo, quod ſit perfectior, quia ſtrictio Religionis & eius perfectio diuerſo oriuntur ex capite: perfectio enim oritur ex perfectiori fine, & mediis: at ſi ſtrictio ex eo quod illa media aſperiora ſunt. Sed conſtat, Religiones Mendicantes perfectiorem finem habere; perfectioribuſque mediis vti, cum attendant non ſolùm ſaluti propriæ, ſed & proximorum verbo, & exemplo ſaluationi incumbunt: ergò Mendicantes perfectiores ſunt non Mendicantibus: & tamen non habent eas aſperitates in veſtitu, ſilentio, clauſura, abſtinentia, chori diuturnitate, & ſimilibus, quibus non Mendicantes vti aſſolent: Ergò non eo ipſo, quo Religio eſt perfectior, eſt ſtrictior. Sic Leſſius *l. ſecund. cap.* 41. *dub.* 13. *numero* 100. Sanchez *lèg. ſext. Decal. capit. ſeptimo quæſtiõne tertia numer.* 19. Layman. *l.* 4. *tract.* 4. *cap.* 6. *numer.* 10. & alij plures ab his citati.

423 *Strictior eſt eo ipſo, quo perfectior ſit.* Strictior eſt eo ipſo, quo perfectior ſit, quia eo ipſo quo eſt perfectior, perfectiores actus virtutis exercet: at quo perfectior eſt virtutis actus, eo eſt difficilior: virtus enim circa difficile verſatur: ergò Religio perfectior, ſtrictior eſt. Ita Palud. *in* 4. *diſt.* 39. *quæſtion. ſecund. numero* 17. Suar. *tomo quart. de Relig. tract.* 8. *lib. tertio capit. nono num.* 11. Palao *tomo* 3. *d.* 4. *de ſtatu Relig. punct.* 26. §. 1. *num.* 2.

424 *Probabiliorem hanc* *partem eſſe reor.* Probabiliorem hanc partem eſſe reor. Nam *capit. licèt, de Regular* vbi conceditur ex laxiori ad ſtrictiorem Religionem tranſitus, indifferenter vtitur nomine *ſtrictioris, & ſanctioris*, apertè indicans Ordinem ſanctiorem ſeu perfectiorem, ſtrictiorem eſſe: & è contra. Verùm etſi hoc ita ſit, Religio minus perfecta ſtrictior eſſe poteſt quoad aſperitates corporis, Religione perfectiori.

DVBIVM CXII.

Moniales poſſuntne ex laxiori Religione ad ſtrictiorem tranſire?

425 *Certa refero.* CErtum eſt, ex Religione minus perfecta licitum eſſe, ad perfectiorem tranſire, quia huiuſmodi tranſitu ſpiritualis profectus, & maius Dei obſequium obtinetur. Excluſa igitur ſpeciali prohibitione, omnibus eſt licitum ex ordine laxiore ad abſolutè ſtrictiorem tranſitum agere, quia tranſitus ex Religione minus perfecta ad perfectiorem eſt. Deciditur *in capit. licèt, de Regularib.* dixi, *Abſolutè ſtrictiorem.* Nam poteſt eſſe Religio aliqua ſtrictior in ieiuniis, aliiſque corporis aſperitatibus: quæ tamen abſolutè ſtrictior non ſit, eo quod in obſeruatione caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ non ita ſtrictè procedat. Religionis verò ſtrictio, ſicuti & perfectio ex hoc capite potiùs, quam ex aliis corporis aſperitatibus eſt aſſumenda. Vndè cenſeo ex communi Doctorum ſententia ſecluſa ſpeciali prohibitione, licitum eſſe cuilibet Monacho, ad quamlibet ex Religionibus Mendicantibus tranſire, eo quod ſint abſolutè ſtrictiores & perfectiores: non tamen è contra D. Th. *ſecund. ſecund. quæſtion.* 189. *a.* 8. D. Antonin. *p.* 3. *tit.* 16. *cap.* 4. § 4. Nauar. *comment.* 4. *de Regular. num.* 2. & 3. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tr.* 8. *l.* 3. *cap.* 9. *num.* 10. Quæſierim autem, an etiam Monialibus licitum ſit ex laxiori Religione ad ſtrictiorem tranſire.

426 *Non eſt licitum.* Non eſt licitum, quia ſpecialis clauſura, quam profeſſæ ſunt, eas impedit, hunc tranſitum agere: non enim poteſt huiuſmodi tranſitus fieri ſine egreſſu è Monaſterio, qui quidem egreſsus eſt Moniali omninò prohibitus. Sic Azorius *tomo primo l.* 13. *cap.* 8. *quæſt* 1.

427 *Licitum eſt.* Licitum eſt, quia olim permiſſus fuit hic tranſitus *in Concil. Triberienſi* 2. *quæſt.* 4. *c.* 1. & refertur *cap.* 120. *quæſt.* 4. ſed per Tridentinum, & Pium V. clauſuram indicentes hæc permiſſio reuocata non eſt, neque hic tranſitus interdictus: ſolùm enim prohibetur egreſsus è Monaſterio vagationi periculoſus, & Regulari obſeruantiæ, propriæque perfectioni contrarius: qualis non eſt egreſſus in Religionem laxiorem, & ſanctiorem. Ita Manuel. *tomo tertio qq. Regul. quæſt.* 52. *a* 6. Sanchez *l.* 6. *c.* 7. *n.* 6. Suar. *tom.* 4. *de relig tr.* 7. *l.* 3. *c.* 10. *n.* 1.

428 *Ho certum hi.* Hoc, Azorij mei venia certum eſse non dubito. Imò non credo ad huiuſmedi egreſſum requiri in Monialibus eam licentiam,

de qua *Cap. vni. de ſtatu Regular. in 6.* & Trident. *ſeſ. 25. c. 5.* & Pius V. *in proprio motu* incipiente *Decori.* Quia in his decretis ſermo eſt de egreſſu vagationi obnoxio, & obſeruantiæ regulari contrario, non de egreſſu vagationem efficacius excludente & regularem perficiente obſeruantiam. Mecum Sanchez *numero 6.*

DVBIVM CXIII.

Conuerſis, & Oblatis licitumne eſt è Religione laxiori ad ſtrictiorem tranſitum agere?

429 *Non eſt licitum.* NOn eſt licitũ, quia hiſe, ac ſua Religionis obſequio veluti ſeruari tradiderunt Sic Abbas *ad Cap. Non eſt, de Regular. numer.* 3.

430 *Licitum eſt* Licitum eſt, quia in voluntaria traditione ſemper cenſetur exceptus tranſitus ad melioris vitæ frugem. Alias oblatio, quæ in Dei obſequium, & animi ſalutem fit, irrationabilis eſſet: ſiquidem ſpiritualem profectum & maius Dei obſequium impediret. Ita Gregor. Lopez *leg 9. titulo ſeptim. parte prim. v. Religioſos.* Suarius *tom.* 4 *de Relig. tract.* 8. *libro tertio capite* 10. *num.* 1. Sanchez *lib.* 6. *Decalogi capite ſeptimo numero* 9. alios citans.

431 *Hoc defendens alia adicio.* Non ſolum hoc verius eſſe puto, ſed cum Suario exiſtimo, ſi huiuſmodi oblati, & conuerſi velint Religionem profiteri: non ſolùm ex illo modo viuendi, qui ſæcularis eſt, poſſe tranſire ad Religionem ſtrictiorem, ſed etiam ad quamlibet quantumuis laxiorem. Quia profeſſione Religionis aſſumunt perfectionis ſtatum, quo antea carebant. Dixi autem *Dubio* 112. hunc ad Religionem ſtrictiorem tranſitum licere, *excluſa ſpeciali prohibitione.* Poteſt enim Pontifex laxiori Religioni priuilegium concedere, ne liceat eius Religioſis ſtrictiorem inire, tùm ob illius ordinis conſeruationem, tum ob vitandam Religioſorum illorum inquietudinem, quia interdictio perfectioris vitæ ob bonum commune eſt tolerandum, maximè cum in qualibet Religione omnibus datum ſit, ſi velint, perfectionem ſummo in gradu conſequi. Iure quidem communi nullis eſt hic tranſitus interdictus, imò potius omnibus eſt conceſſus *Cap. ſtatuimus. Capite Mandanimus* 19. *quaſt. tertia Capite Non eſt. Capite Licet, de Regular.* & alibi. Iure autem ſpeciali pluribus Religioſis eſt hic tranſitus interdictus, ſaltem abſque licentia expreſſa, de quo inferius.

DVBIVM CXIV.

Sufficitne vt quis ad ſtrictiorem Religionem tranſeat, licentiam per literas poſtulare?

VT tranſitus ad ordinem perfectiorem ſit licitus, ac validus triplicem conditionem textus in *Cap. licet, de Regularibus* aſſignat. Primam, ne leuitate, aut temeritate quis ducatur: ſed animo vero, ac puro perfectioris vitæ inchoandæ. Secundam, ne hic tranſitus in grauem iacturam, vel iniuriam deſertæ Religionis cedat. Tertiam vt licentia à Prælato expoſtuletur, licet non obtineatur. 432 *De conditionibus neceſſariis ad huiuſmodi tranſitum plura ſuppono.* Porro quilibet harum conditionum defectus tranſitum reddit illicitum; quia haud charitatis zelo agitur. Verum ſi te licentiam petente, Prælatus ſuo iudicio ſpectato, legitimè contradicat, controuerſia decidenda eſt iudicio illius, qui inter duas illas Religiones, ſeu Monaſteria aſſolet iudicare. Si vero licentiam ſuſpendat, quovſque examinet, an qualitates requiſitæ ſeruentur: tenetur Religioſus à tranſitus abſtinere toto tempore huic examini neceſſario. Strictior autem Religio recipere tranſeuntem non poteſt, niſi petitæ licentiæ litteras ferat, vel ei conſtet iniuſtè eſſe denegatam, quæ licentia concedenda non eſt, quouſque ſtrictior Religio eum recipere ſit parata. Porrò hanc licentiam cõcedere poteſt non ſolum Generalis aut Prouincialis: ſed etiam immediatus Monaſterij Prælatus. Quia textus in *Cap. Licet* ſolius Prælati mentionem fecit, & Prælatus conuentualis verus Prælatus eſt. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tr.* 8. *l.* 3 *c.* 10. *n.* 29. Sanch. *lib.* 6. *Decalog. cap.* 7. *num* 59. ſub hac vero regula non veniunt Monialium præfectæ; hæ enim ſub nomine *Prælati* in iure non comprehenduntur, præcipue in ordine ad domeſticam ac politicam gubernationem. Manu. *tom.* 3. *qq. Regul. q.* 52. *articulo* 6. At ſi in aliqua Religione cauſa hæc Generali, vel Prouinciali reſeruetur non ſufficiet à Prælato conuentuali licentiam poſtulare, maxime ſi ex Pontificis facultate hæc reſeruatio facta fuerit. Si autem rogites, quonammodo licentia hæc poſtulanda ſit. Reſpondeo textum ſolummodo dicere, debere peti cum humilitate, ac puritate. Puritati ſit ſatis ſi integre, & abſque fictione vlla tuum animum ſuperiori manifeſtes, Humilitati vero, ſi cum reuerentia debita licentiam expoſtules. His præmiſsis, quæſierim, an neceſſum ſit ad hanc reuerentiam, licentiam poſtulari in ſuperioris præſentia: an ſufficiat eam per litteras peti, ſi contingat Religioſum ex eius facultate à Monaſterio abeſſe, aut ſuperiorem abſentem exiſtere?

433 *Non ſufficit per litteras licentiam petit.* Non ſufficit per litteras licentiam poſtulari, ſi ſuperior ea petitione contentus non ſit, ſed obligatus eſt Religioſus ille ad Monaſterium regredi, & inibi negotium tractare, ab eoque debito modo egredi. Quia modus ille petendi licentiam eſt contra ius ſuperioris,

ad

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ad cuius poteſtatem ille redire tenetur. Sic Suarius *tom.* 4. *de Relig. tr.* 8. *l.* 3. *c.* 10. *n.* 51.

434 *Sufficit quidem.* Sufficit quidem, quia textus in *Capite licet* ſolum exprimit petitionem humilem eſſe debere: At per litteras ſatis humilis, ac ſubmiſſa eſſe poteſt. Ergo Præterea, conſentiente ſuperiore, nec Suarius negat illam petitionē ſufficientem eſſe, ad conſenſus, vel contradictio ſuperioris petitionem non immutat: Ergò ſi in vno caſu ſufficiens eſt, etiam eſt in alio. Ita Caſtr. Palao *to.* 3. *d* 4. *de ſtatu Relig. pun.* 26. §. 3. *n.* 7.

435 *Idē defēdo.* Sapientiſſimo adhęreo Doctori. Neque enim verum eſt, ob ſolam petitionem in abſentia & per litteras te eſſe obligatum ad ſuperioris poteſtatem redire; quia ſufficienter debitę humilitati, & reuerentię. Nihilominus tamen, ſi ſuperior non ſit ſatis certus de Religioſi animo, & ſincere procedens vellet in præſentia de illius reſolutione ſpeciale ſumere documentum: debet (niſi aliud graue incommodum obſtet) coram illo comparere. At huiuſmodi comparendi obligatio non eſt ex petitionis inſufficientia, ſed ex diminuta informatione, quam ſuperior habet, ad licentiam concedendam, vel denegandam.

DVBIVM CXV.

Defectus trium conditionum, quas Ius præſcribit, vt Religioſus ad ſtrictiorem Ordinem tranſeat, redditne inualidam in ſtrictiori Ordine profeſſionem?

436 *Status quæſtionis.* VIdimus *Dub.* 114. triplicem conditionem requiri ad tranſitum huiuſmodi, nempe fieri melioris vitæ zelo, abſque Religionis deſertæ iactura, & licentia petita. Quæſtio igitur eſt, ſi quis aliquam ex his conditionibus omittens, Ordinem ſtrictiorem ineat, an ſit valida in eo profeſſio?

437 *Non eſt valida.* Non eſt valida, quia textus in *Cap. Licet de Regularibus* ſolum permittit tranſitum ad ſtrictiorem Ordinem, ſi fiat corde puro, conſcientia bona, & fide non ficta: ſed deficiente aliqua ex his conditionibus, dici nequit fieri tranſitum corde puro, & fide non ficta: Ergo illa profeſſio permiſsa non eſt. Sic cōmunior ſententia cum Sanch. *l.* 6. *Decalog. capite ſeptim. num.* 88.

438 *Valida eſt.* Valida eſt, quia ille tranſitus ad Religionem ſtrictiorem iure naturæ eſt validus: eſt enim commutatio voti in rem meliorem, tametſi praua circumſtantia finis extrinſeci, vel iacturæ Ordinis deſerti, vel debitæ ſubmiſſionis Prælato vitietur. At iure poſitiuo non inuenitur irritus, licet ſit illicitus, aliqua ex his conditionibus deficiente: Ergo. Minorem probo. Non enim eſt irritus iure antiquo ante Innocentium III. nec per alium Pontificem, vti diſertè probat Ferdin. à Caſtro *citandus* Excipio tamen conſtitutionem Martini IV. in *Extrauag. Viam, de Regularibus* ſpecialiter loquentem de Mendicantibus Ordinibus, de qua inferius ſermo recurret. Ita Gloſ. *cap. ſane, in fine, de Regular.* & *cap. licet, v. licentiam*, & *ibi* Innocent. *fine* Palao *to.* 3. *d.* 4. *de ſtatu Relig. pun.* 26. §. 4. *n.* 2. Suar. *to.* 4. *de* Relig. *tr.* 8. *l.* 3. *c.* 10. *n.* 12. Syueſt. *v. Religio* 4. *q.* 1. & alij plures relati à Sanch. *vbi ſupr. n.* 94 quam ſententiam ipſe primæ adhærens ſatis probabilem eſſe docet.

Hanc eligo partem adiiciens Religioſum ſic tranſeūtem poſt profeſſionem in ſtrictiori Ordine reuocandum non eſse, ſed pro qualitate culpæ ibidem puniendum. Quod (vt annotat Suarius) intelligendum eſt, quando conſtat, Religionem ad quam tranſit ſtrictiorem eſſe; nam ſi dubium adſit, reuocari poteſt; tranſitus enim eſt nullus, quouſque ſuperior licentiam concedat, vel, eo renuente, per ſuperiorem vtrique Religioni communem dubium decidatur. 439 *Hanc eligo partem.*

DVBIVM CXVI.

Prælatus Monaſterij poteſtne licentiam impertire, vt quis ad Religionem aquè ſtrictam, vel ad laxiorem tranſitum agat?

NOn poteſt Prælatus immediatus, ſed in exemptis Prouincialis vel Generalis: in non exemptis Epiſcopus hanc licentiam impertit, quia Religioſus ille non eſt traditus per profeſſionem illi ſpeciali conuentui, ſed conuentibus totius Prouinciæ; Ergò qui præeſt toti Prouinciæ, & non alius poterit hanc licentiam concedere. Sic Anton. Cucus *l.* 3. *inſtitut. Moral. tit.* 1. *n.* 137. Sanch. *l.* 6. *Decal. c.* 7. *numer.* 70. 440 *Non poteſt.*

Poteſt quidem ſpectato iure communi, quia Prælatus immediatus conuentus per ſe habet poteſtatem bona conuentus, & illius perſonas adminiſtrandi; Ergò ſi à ſuperiori Prælato illi reſtricta non ſit poteſtas, poterit Religioſo ſibi ſubdito hunc tranſitū concedere; pertinet enim huiuſmodi conceſſio ad rectam ſubditi ſui gubernationem. Fauet textus in *cap. Non eſt, de Regularib.* vbi ex Ordine Ciſterciēſi, qui ſtrictiſſimus reputatur prohibetur tranſitus ad aliam quamcumque Religionem *ſine licentia Abbatum.* Ergo ſupponit textus ex Abbatum licentia permitti poſſe, ita Suar. *tom* 4. *de Relig. tr.* 8 *l.* 3. *c.* 11. *n.* 5. Palao *to.* 3. *d.* 4. *de ſtatu* Relig. *pun.* 26. *paragrapho* 5. *num.* 7. 441 *Poteſt quidem.*

Hoc verius eſse credo. Nam contrarię ſententię fundamentum manifeſtè probat ſolū totius Ordinis Generalem poteſtatem habere ad eum tranſitum concedendum, ſiquidem Religioſus per profeſſionem non ſingulari conuentui, vel Prouinciæ traditur, ſed toti Religioni; vnde ſolus Prçlatus totius Ordinis poſset illum à Religione alienare. Cum autem ea ſententia cenſeat Prouincialē poſſe, conuincitur manifeſtè ex poteſtate à tota Religione accepta, id prçſtare: id ipſum ego de conuentuali Prælato dixerim. 442 *Hoc probabilius eſſe iudico.*

DVBIVM

DVBIVM CXVII.

Ad tranſitum ex vno Ordine ad alium in æque, vel minus ſtrictum, eſtne neceſſarius conſenſus Religioſorum Monaſterij?

443 *Neceſſarius non eſt.* Neceſſarius non eſt, quia nullibi habetur neceſſarium eſſe. Nam textus in *Cap. ſtatuimus*, qui ad id probandum inducitur, non de tranſitu ad laxiorem Religionem, ſed ad ſtrictiorem loquitur: in quo caſu neceſſarius non eſt conuentus conſenſus; nam præfati textus diſpoſitio reſtricta eſt per textum in *Cap. licet, de regul.* vbi ſola petitio licentiæ, non illius conceſſio requiritur *Cap.* autem *ſtatuimus* & petitio, & conceſſio requiſita erat, vt conſtat ex illis verbis: *ſine Patris*, (id eſt Prælati Monaſterij) & *totius Congregationis permiſſione.* Qua re ſublata neceſſitate conſenſus Prælati, tollitur neceſſitas habendi conſenſum conuentus. Addo, in aliquibus codicibus expunctam eſſe illam dictionem *Et*, legique, *ſine Patris totius Congregationis permiſſione.* Sic Innocent. *Cap. fin. n.* 1. *de renunciat.* & *ibi* Ioan. Andr. *n.* 7. Hoſtienſ. *n.* 3. Anton. *n.* 13. Additionator. ad Abbatem *Cap. Non eſt, de Regul. ad finem lit. C.*

444 *Neceſſarius eſt.* Eſt neceſſarius, quia in his, quæ pertinent ad commune Religionis bonum, & illius conſeruationem, nequit prælatus abſque ſuæ Congregationis conſenſu diſponere. At Religioſum dimittere, & illius debitæ obedientiæ cedere, ad commune Religionis bonum pertinet: Ergo nequit fieri abſque Religionis conſenſu. Ita Sanch. *l.* 6. *Decal. c.* 7. *n.* 66. Leſ. *l.* 2. *c.* 41. *dub.* 13. *n.* 103. Gloſ. *Cap. cum ſingula, v. Canonicè de præbend in.* 6. Cardinal. *ad cap. fin. de renunciat. n.* 2. *q.* 3. & alij.

445 *Hanc eligo ſententiam.* Hanc eligo ſententiam. Nam ſi abſque conuentus conſenſu nullus ad profeſſionem poteſt admitti: à fortiori admiſſus dimitti non poterit. Abnego autem, textum in *Cap. ſtatuimus* loqui preciſè de tranſitu ad Religioné ſtrictiorem, cum nullum ſit verbum hanc indicans limitationem. Et quamuis eius diſpoſitio reſtricta ſit per *Cap. licet*, id intelligo non abſolutè, ſed quoad tranſitum ad ſtrictiorem Religionem, quare integra manet diſpoſitio *cap. ſtatuimus* quoad tranſitum ad laxiorem, vel æqualem.

DVBIVM CXVIII.

Tranſitus ex vno gradu ad alium in eadem Religione, poteſtne fieri ex Prælati immediati Monaſterij conſenſu?

446 *Status* PO eſt in quacunque Religione tranſitus fieri ex vno gradu in alium, ex. gr. ex gradu illorum, qui choro aſsiſtunt ad gradum laicorum, ex gradu Scholaſticorum in ſocietate noſtra ad gradum coadiutorum temporalium, vel è contra. Quæ ſierim itaque à quonam Prælato huiuſmodi translatio facienda ſit, num poſsit fieri ex Prælati immediati conſenſu? *quæſtionis.*

Fieri non poteſt, ſed à ſolo Prouinciali, vel Generali, quia eſt res grauis. Sic Sanch. *l.* 6. *Decalog. c.* 7. *n.* 81. imo cum conſenſu (addit) conuentus. 447 *Non poteſt fieri.*

Poteſt per ſe fieri ab immediato conuentus prælato, quia integrè, ac plenè bonorum, ac perſonarum conuentus ei commiſſa eſt adminiſtratio. Neque apparet cauſa, ob quam ad Prouincialem debeat eſſe recurſus, præcipuè cum Prouinciali, vel Generali relinquatur poteſtas hãc translationem reuocandi, ſi expedire iudicauerint, ita Palao *to.* 3. *d.* 4. *de ſtatu Relig. pun.* 26. §. 5. *n.* 12. 448 *Per ſe fieri Poteſt.*

Placet hæc opinio, in cuius fundamẽto notanter appoſitum eſt illud; *Per ſe.* Nã ex vſu, & conſuetudine Religionis, vel ſpeciali ordinatione poterit eſſe hæc translatio Prouinciali, vel Generali reſeruata. Quemadmodum in ſocietate Ieſu eſt reſeruata Generali, vnde nec Collegij Rector, nec Prouincialis Generali inconſulto, translationem ex vno in aliũ gradum facere poſſunt. Scio tamen Reg. 67. Prouincialis ei permitti intra bienniũ applicare gradui ſcholaſticorum, vel coadiutorũ temporalium, quos indifferentes receperit. At hæc non eſt translatio ex vno in alium gradum, ſed vnius determinatio. 449 *Hæc placet opinio.*

DVBIVM CXIX.

Aſſumptus ex Ordine Mendicantium ad Epiſcopatum, Epiſcopatu depoſito in Ordinem non Mendicantium transfertur: comprehenditurne in Gregorij XIII. conſtitutione?

SCio, trãslatum in aliam Religionem etiã Sarctiorem (eſto Canonicus Regularis ſit) reddi incapacem cuiuſcumque beneficij curati. Trident. *ſeſ.* 14. *c.* 11. Et quidquid in contrarium tentatum fuerit, irritum & inane decerni in *clement.* 1. *Vt profeſſores, de Regular.* Finis autem ſeu cauſa huius prohibitionis fuit, vt profeſſores Ordinum Mẽdicantium libentius in qua vocati ſunt Religione perſiſtant, trãſeũteſque ad non Mendicantiũ Ordinem in eodẽ conuerſari quietius ſtudeãt, quo in ipſis diſcordiarũ, & Schiſmatum productiua ambitio reprimeretur. Porrò perſonæ aduerſus quas lata eſt conſtitutio ſunt Mendicantes, qui verè Mendicãtes ſunt ex inſtituto à Pontifice approbato, nempè Dominicani, Franciſcani, Auguſtiniani, Carmelitæ, Minimi, Trinitarij, Mercenarij, & Ieſuitæ non ſolum profeſsi, ſed etiam Scholares dominium bonorũ habentes, vt expreſſe declarauit Pius V. in Bulla edita anno 1571. quæ incipit, *Dum indefeſſa.* Aduerſus, in quam, hos Mendicantes, in Ordinẽ non Mendicantium translatos hæc conſtitutio 450 *Multa re colo circa tranſeuntes ex Ordine Mendicãte ad non Mendicantem.*

tio fertur. Quare ſi Mendicans in Ordinem alium Mendicantem transferatur; vel ex non Mẽdicanti ad Mendicantem regrediatur nulla pœna afficitur. Sanchez. *l. 6. Decal. c. 7. n.* 118. ſolum eſt dubium, an aſſumptus ex ordine Mendicantium ad Epiſcopatum, ſi Epiſcopatu depoſito ad ordinem non Mendicantem ex Pontificis facultate trãsferatur comprehendatur in hac conſtitutione?

451 *Non comprehẽditur.* Non comprehenditur. Quia hæc conſtitutio fertur, ne Mendicantes paupertatis Ordinem deſerant, ſed libentius in eo perſiſtant: At Mendicans conſtitutus Epiſcopus mendicitatem excluſit: Ergò illum conſtitutio non comprehendit. Sic Bonifac. *Clement.* 1. *Vt profeſſores n.* 83. *&* 84.

452 *Comprehenditur quidem.* Comprehenditur quidem, quia ob Epiſcopatum Regularis Mendicans non amiſit mendicitatis ſtatum etſi eius exercitium ſuſpenſum ſit: atque ideo verum eſt, in vocatione Mendicanti non perſiſtere; ſed ex illa in non Mendicantem tranſire. Ergo comprehenditur ſub conſtitutione lata aduerſus quoſlibet Mendicantes, qui ad non Mendicantium Ordinem tranſierint. Ita Sanch. *l. 6. Decal. c. 7. n.* 119. Cui ego omninò aſſentio.

DVBIVM CXX.

Qui ex Ordine Mendicanti in non Mendicantem trãsfertur, ſi in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia obtinuerit adminiſtrationem, Prioratum, aut regimen quodcunque: priuaturne voce ac loco in Capitulo?

453 *Pœnas latas contra Mendicãtes translatos ad non Mendicantem Ordinem recolo.* SVppono, primam pœnam latam aduerſus Mendicantes, in non Mendicantem Ordinem tranſlatos eſſe priuationem vocis, hoc eſt, tàm actiuæ, quam paſsiuæ: textus enim generaliter loquitur. Secundam priuationẽ loci in Capitulo honorifico, quale habetur pro electionibus, & tractatibus: ſecus in Capitulo ad correctionem, & diſciplinam Religioſorum congregato; quia æquum non erat, ab hoc Capitulo quod in bonũ Religionis, & Religioſorum ordinatur, Religioſum excludere, loco autem in choro, aut aliis in locis minimè priuatur; quia textus ſolùm locum in Capitulo expreſſit, & pœnæ non ſunt extendendæ. Certum prætęrea eſt has pœnas afficere non ſolum eos, qui tempore illius conſtitutionis ex Mendicantibus ad non Mendicantes tranſlati erant, ſed eos qui ſucceſsu temporis tranſierint, vti ex verbis illis conſtat: Tranſibunt in poſterum, quive hactenus tranſierunt. Tertiam denique pœnam eſſe, inhabiles fieri ad prioratus, adminiſtrationes, officia quęcumque: etiam tanquam Vicarios, & locum aliorum tenentes. Nomine prioratus, adminiſtrationum officiorum, intelligũtur illi prioratus, adminiſtrationes, & officia, quæ frequenter à Religioſis non Mendicantibus exercentur. Nauar. *comment. 4. de Regular. n.* 14. Vnde nequeunt fieri Prædicatores, Lectores, ex officio, neque Oeconomi, neque Oſtiarij, neque Sacriſtæ, neque ſyndici: licet enim aliqua ex his officiis oneroſa ſint, honorem tamen ſecum afferunt & a multis Religioſis appetuntur, & à nemine libenter admittitur eſſe illis priuatum. His præmiſſis requiſierim, an qui ex Ordine Mendicanti in non Mendicantem transfertur, ſi in Cathedrali, vel collegiata Eccleſia obtinuerit adminiſtrationem, prioratum, vel regimen, voce, ac loco in capitulo priuetur?

Non priuatur, quia poſt aduerbium illud 454 *Non priuatur voce, & loco.*
Inibi in conſtitutione appoſitum punctuatio adhibetur, ea autem punctuatione facta non comprehenduntur, qui eo tempore prioratus adminiſtrationes, aut regimen aliquod haberent extra non Mendicantium Ordinem: ſed ſolum ij, qui *inibi*, ſcilicet, in non Mendicantibus Ordinibus prioratus, officia, & adminiſtrationes obtinerent. Sic Gloſ. *ad Clement.* 1. *Vt profeſſores de Regularib.* Bonifac. *ibi, n.* 60. Imola *num.* 12. & alij, quos refert, ac ſequitur Sanh. *l. 6. Decal. c. 7. n.* 121.

Priuatur equidem, quia punctuatio ante aduerbium *Inibi* apponenda eſt. Vnde manife- 455 *Voce & loco priuatur.*
ſtè infertur voce & loco in Capitulo priuari eos non Mendicantes, qui in Eccleſia ſæculari officia, regimen, vel adminiſtrationem haberent. Reddit enim hunc ſenſum conſtitutio: Tranſlati ex Mendicantibus ad non Mendicantes, quamuis eo tempore, quo conſtitutio expeditur habeant prioratus, adminiſtrationes, & officia *inibi*. ideſt, ibi tales prioratus, &c. obtinent, vocem & locum in Capitulo non habeant. Ita Cardinal. *ibi, n. 5. appoſit.* 3. & probabile eſſe affirmat Palao *to. 3. d. 4. de ſtatu Relig. pun. 27. n.* 6.

Quemlibet ex his ſenſibus probabilem 456 *Primam eligo ſententiam.*
eſſe non dubito, ſed priorem, probabiliorem quia correctiores codices punctuationem poſt aduerbium *Inibi* apponunt.

LIBER